

Jaarverslag 2001

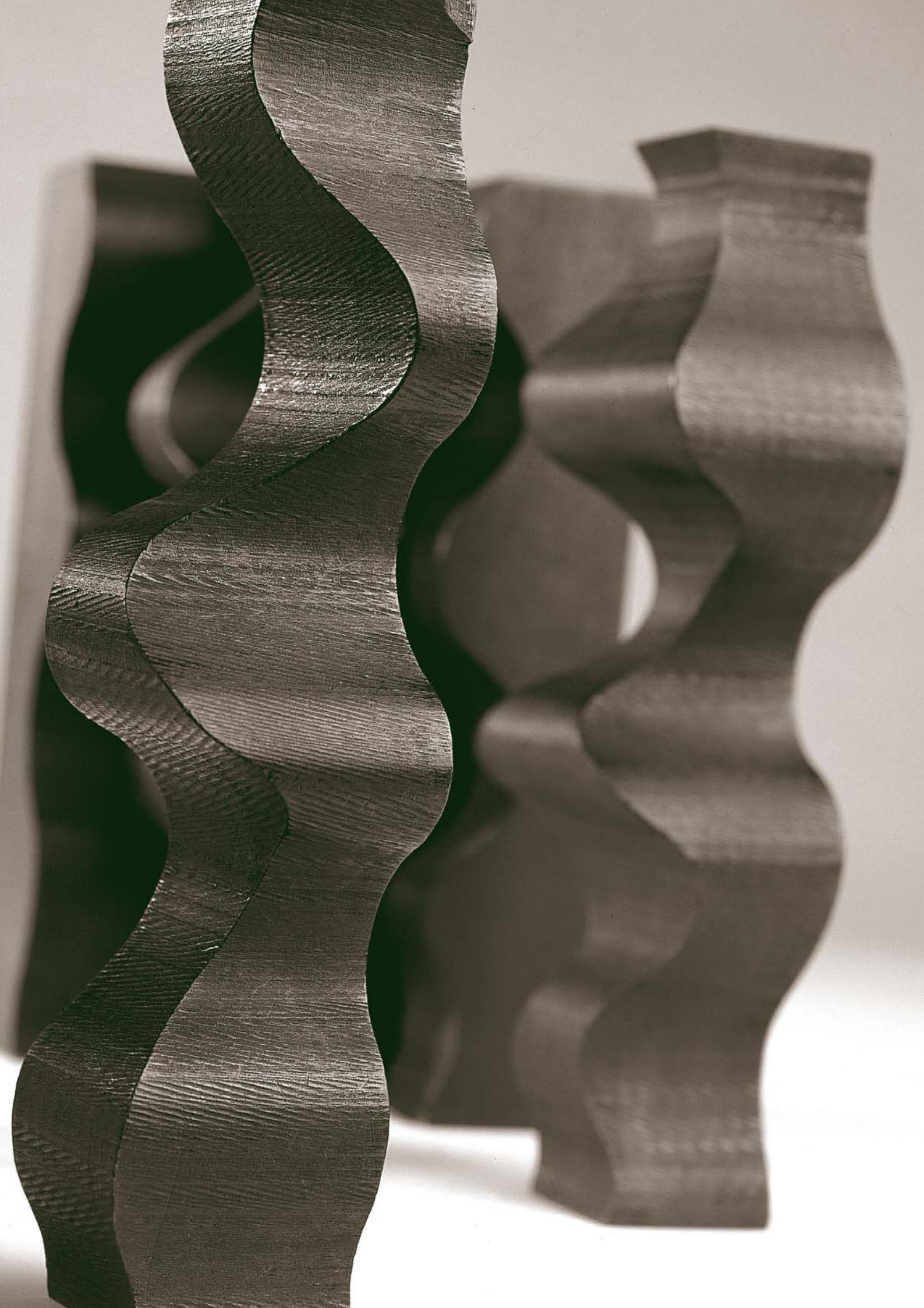
| Gemeenschapsonderwijs | **jaarverslag 2001** |

Uit het erfgoed van de PMS-centra...

Een van de initiatieven binnen het Gemeenschapsonderwijs is de uitbouw van een PMS/CLB-museum. De illustraties in dit jaarverslag zijn getuigenissen uit het erfgoed van de PMS-centra. Door objecten uit dat erfgoed te verzamelen, blijft de historische ontwikkeling van de identiteit van de PMS-centra bewaard voor de huidige generatie en de volgende generaties. Bovendien dienen de getuigenissen het wetenschappelijk onderzoek betreffende de PMS/CLB-activiteiten. De geschiedenis van de PMS-centra weerspiegelt immers de politieke, wetenschappelijke en sociale geschiedenis van de samenleving. Toen de onderwijzer Arthur Christiaens in 1912 in Brussel het eerste 'Bureel voor Beroepsoriëntering' oprichtte - de verre voorloper van de latere PMS-centra en de huidige CLB's - was dat een primeur voor België en voor Europa. Maar ook vandaag zijn onze centra nog toonaangevend. In het kader van het 'Vlaams-Russisch Samenwerkingsakkoord' worden in Rusland nog PMS-centra opgericht naar Vlaams model.

illustraties - herkomst en duiding	pagina
Blokken van Wiggly (Bettendorf, Brussel) +- 1912 - 1970 constructieproef ter observatie van behendigheid en karakter	4
Metronoom (System Maelzel, Germany) 1920	6
Tafeltje van Schulz (Bettendorf, Brussel) 1930 - 1960 handvaardigheidsproef, links-rechtscoördinatie en karakterobservatie	11
Blokjes van Bonnardel (Chamart, Frankrijk) 1940 - 1980	12
Gevelplaat Rijks-PMS-centrum, leper, 1947 eerste Rijks-PMS-centrum, toen nog experimenteel	30
Doos van Decroly (Bettendorf, Brussel) 1912 proef ter observatie van karakter en technisch inzicht	34
Rondboog van Christiaens (Bettendorf, Brussel) 1912 - 1960 oog-handcoördinatie en karakterobservatie	37
Onderdeel van een test. Waarschijnlijk een constructietest om de technische intelligentie te meten.	49
Vanaf midden jaren 70 start de PMS-activiteit in de 3e kleuterklas.	51
Deel van de Wechsler intelligentietest (Verenigde Staten) 1940 - 1980	54
Het vormbord van Seguin - Godard (1912) eerste mentale test na Binet-Simon, ontdekkers van L'échelle d'intelligence'	56
Test van Christiaens (Bettendorf, Brussel) 1912 oog-handcoördinatie	cover + 82
Toestel van Bonnardel (Chaleroi) 1940 proef ter observatie van de oog-handcoördinatie, links-rechtscoördinatie, nauwgezetheid en karakter	84

Woord vooraf	5
Onze missie	7
De prijs van het onderwijs	8
Onze toekomstvisie	10
Deel 1: activiteiten	13
Centrale diensten ondersteunen het onderwijsveld	14
• Algemeen	14
• Kwaliteitszorg	16
• Pedagogisch	17
• Onze medewerkers	30
• Juridische diensten	33
• Communicatie en documentatie	34
Andere centrale diensten ter ondersteuning	38
• Pedagogische begeleidingsdienst	38
• Centrum voor Nascholing	46
• Permanente Ondersteuningscel	47
Overheid en inrichtende machten	50
• Overleg en onderhandelingen	50
Administratieve diensten in omvorming	52
Deel 2: cijfers en feiten	57
De positie van het gemeenschapsonderwijs in het onderwijslandschap	58
• Voltijds onderwijs	59
• Niet-voltijds onderwijs	64
• Internaten	66
• Nieuw in het onderwijslandschap	67
Financiën	68
• Financiële ontwikkelingen binnen de onderwijsinstellingen	68
• Investerings in schoolgebouwen	71
• Pedagogische begeleidingsdienst	72
• De administratieve diensten	73
• Jaarrekening 2000 scholengroepen	76
Infrastructuur	78
Deel 3: structuur van het Gemeenschapsonderwijs	83
Structuur van het Gemeenschapsonderwijs	84
Centrale Raad en Vast Bureau	86
Administratieve diensten	88
Andere diensten	90
De scholengroepen	91

Woord vooraf

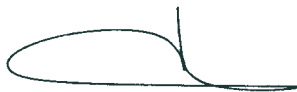
Verandering, herstructurering, reorganisatie. Het zijn begrippen waaraan geen enkele organisatie vandaag de dag ontsnapt. Zeker niet het Gemeenschapsonderwijs. Want 2001 was een jaar waarin we verder toegroeiden naar de ondersteunende en coördinerende rol die de overheid ons via het bijzonder decreet toeweest.

Het optimaal vervullen van onze taak moet het gemeenschapsonderwijs toelaten kwaliteitsvol en toekomstgericht onderwijs te bieden. Te blijven bieden, mag ik wel zeggen. Want in een internationale vergelijkende studie van de OESO scoort het Vlaamse onderwijs bijzonder hoog. Een eveneens in 2001 uitgevoerde nationale enquête wees bovendien op hoge waardering en groot vertrouwen van de ouders in het lerarenkorps. En uit wetenschappelijk onderzoek bleek het Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs het beste te zijn.

Maar men moet ons ook de middelen geven om op het vlak van onderwijskwaliteit tot de wereldtop te blijven behoren. Want qua financiering scoren we binnen de Europese Unie maar gemiddeld. En het aandeel voor onderwijs binnen de uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap daalt jaar na jaar.

De verdeling van de (te) schaarse middelen mag bovendien zeker niet gebeuren op basis van de ronduit belachelijke conclusies van het rapport Deloitte & Touche, waarop we in de volgende bladzijden van dit jaarverslag uitgebreider ingaan. We willen daarentegen wel praten over een financieringsformule die voorziet in een basisfinanciering voor elke school en over bijkomende kostenbepalende criteria als schoolkenmerken, onderwijsaanbod, leerlingenkenmerken en verplichtingen eigen aan het net. De zogenaamde objectieve verschillen dus.

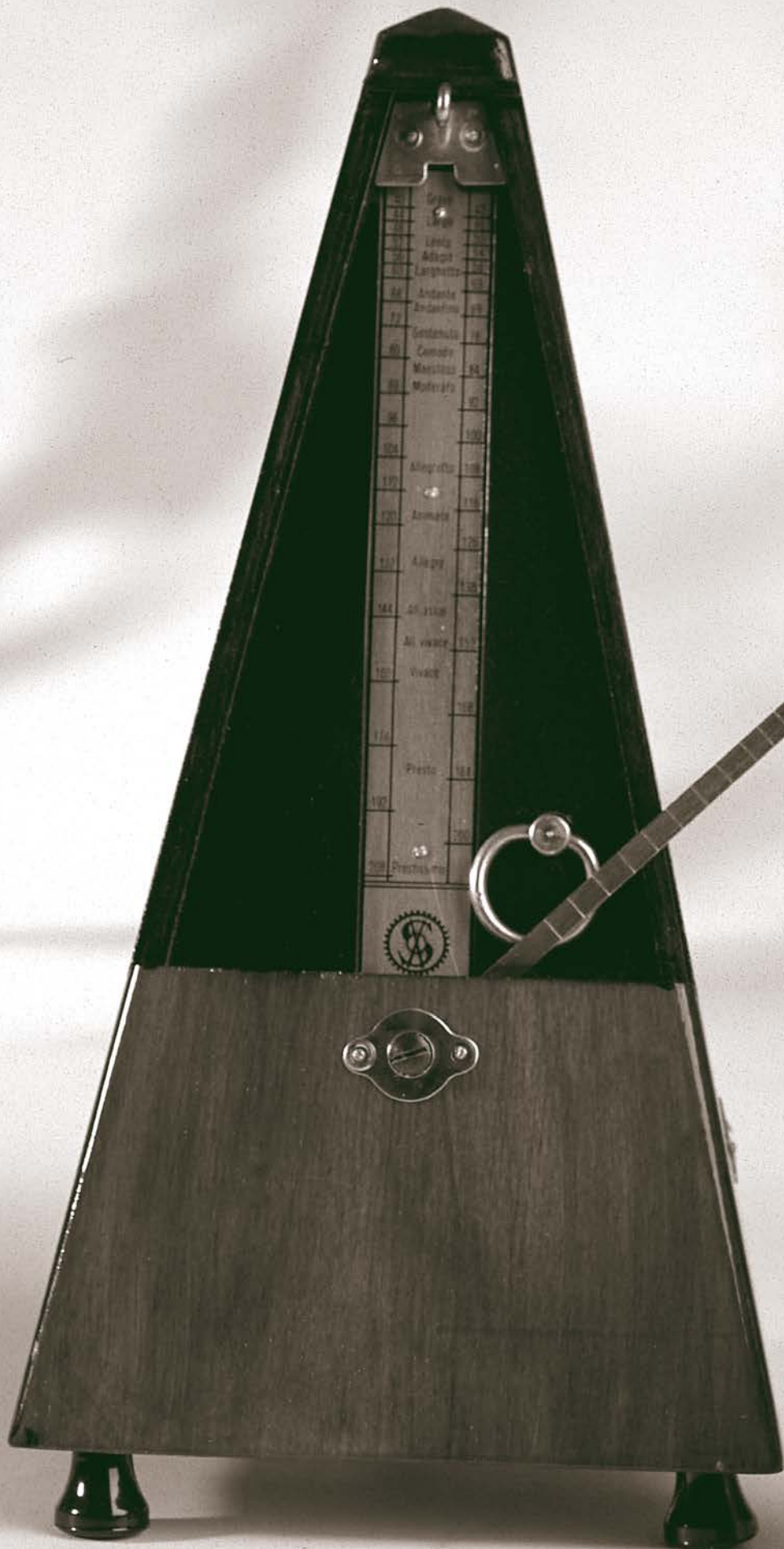
Ook verregaande netoverschrijdende samenwerking, die kostenbesparend kan werken, is voor ons zeker bespreekbaar. Wij staan dus zeker open voor dialoog, zolang we als gemeenschapsonderwijs onze missie kunnen vervullen: het bieden van een democratisch, leerlinggericht, pluralistisch en toekomstgericht kwaliteitsonderwijs.

Peter Steenhaut
voorzitter

Jef Wellens
waarnemend administrateur-generaal

De Vlaamse openbare Instelling ‘Het Gemeenschapsonderwijs’ is een strijdbare belangenverdediger van het gemeenschapsonderwijs, dat overal in Vlaanderen en Brussel een unieke plaats en functie heeft en waarvan de onderwijsdoelstellingen zijn uitgewerkt in het Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs.

Dat project steunt uitdrukkelijk op het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en is bedoeld om mensen te vormen die:

fundamenteel vertrouwen hebben in zichzelf en met openheid anderen kunnen benaderen, met erkenning van ieders eigenheid,
een open geest hebben, zonder vooroordelen en met belangstelling en respect voor ieders mening,
mondig zijn zodat ze hun ideeën voor de medemens helder en juist kunnen vertolken,
getuigen van emotionele, esthetische en morele bewogenheid,
intellectueel nieuwsgierig blijven, met een levenslange zin voor studie en vorming,
oog hebben voor de sociale werkelijkheid en maatschappelijke ongelijkheden, de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen niet alleen als ideaal vooropstellen, maar zich ook inspannen om dat ideaal in de praktijk te verwezenlijken.

In al haar geledingen en op alle niveaus hanteert de organisatie zelf de waarden van het Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs. Het gemeenschapsonderwijs staat open voor iedereen die een bijdrage wil leveren. Het streeft een optimale samenwerking na met ouders, leerlingen, andere scholen, scholengroepen en netten, en sociale, culturele en economische kringen.

Binnen het gemeenschapsonderwijs, waarvan de missie hierboven is samengevat, speelt de administratie van Het Gemeenschapsonderwijs een ondersteunende rol. Ze wil een lerende organisatie zijn die zichzelf permanent vernieuwt en zichzelf voortdurend evalueert in het licht van de eigen doelstellingen en de gelegde klemtonen. Ze streeft ernaar om doelgericht veranderingstrajecten uit te tekenen en wil een ondernemende, klantvriendelijke en effectieve administratie zijn. Ze biedt lokaal, regionaal en centraal professionele ondersteuning, gespecialiseerde diensten en informatie op een eenvoudige, duidelijke manier, mede via informatietechnologie. Ze inspireert, mobiliseert en coördineert de inspanningen van al wie bij ons onderwijs betrokken is met maximale inspraak.

De prijs van het onderwijs

Een onbeantwoorde vraag

Zoals u zich zult herinneren kreeg de firma Deloitte & Touche tijdens de vorige regeerperiode de opdracht een onderzoek uit te voeren die de objectieve verschillen tussen de scholennetten moest bepalen. De studie kreeg de naam **Inkomsten en uitgaven van de scholen in Vlaanderen. Kwantificering van de objectieve verschillen**. Ze moest met name een antwoord geven op de vraag 'wat het kost om elke leerling kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden en de vrije keuze en het pluralisme in het onderwijslandschap te waarborgen'.

Maar dat antwoord werd niet gegeven. De studie beveelt alleen een herverdeling van de financiële middelen tussen de netten aan, wat netversterkend werkt. Dat is alvast één van de vele fundamentele kritieken op de studie. Maar de studie bevat nog veel meer zwakke punten, zoals blijkt uit de interventie van het Gemeenschapsonderwijs tijdens de hoorzitting van 23 oktober 2001 in het Vlaams Parlement. Wat hieronder volgt, is slechts een samenvatting van een aantal kernpunten. Meer details vindt u op <http://www.rago.be/subpagestartpagina/standpunten/fulltxtDT.pdf>

De steekproef is geen weerspiegeling van de realiteit

Het Gemeenschapsonderwijs staat echt niet alleen met zijn kritieken. Ook onverdachte bronnen als de professoren Billiet (K.U.Leuven) en Waeye (RUG) maakten brandhout van de studie.

- De steekproef is geen toevalssteekproef. Dat is echter een basisvoorwaarde om tot statistische veralgemening te komen en zo relevante conclusies te kunnen trekken.
- Indien men een juiste verhouding tussen de netten wil behouden in het onderzoek, moet dat terug te vinden zijn in de steekproef. Waarom zijn in het onderzoek 36 % van de scholen, scholen van het gemeenschapsonderwijs, terwijl dit in de realiteit 18,5 % bedraagt? Waarom bedroeg dit percentage in het vrij onderwijs slechts 45,5 %, terwijl ze in de realiteit 62,6 % vertegenwoordigen? Waarom werden er relatief kleinere en duurdere entiteiten uit het gemeenschapsonderwijs genomen en niet uit het vrij onderwijs?
- Waarom werden in het gemeenschapsonderwijs 21 % van alle scholen onderzocht en in het vrij onderwijs slechts 7,9 %?
- 62 % van de basisscholen behoren tot het vrij onderwijs, in het onderzoek bedraagt dit percentage 29 %.

Verwarrende en onvolledige begripsomschrijving

Door het gebruik van begrippen als objectiveerbaar, kwalificeerbaar, legitiem, worden kwalitatieve verschillen, zoals de aard en de samenstelling van de schoolbevolking en de sociale draagkracht van een school, uit het onderzoek geweerd. De objectieve verschillen zelf worden bovendien niet of onvoldoende geanalyseerd. De studie onderzoekt niet de mate waarin het gemeenschapsonderwijs wettelijke verplichtingen moet nakomen en houdt geen rekening met de gevolgen van de aanvaardingsplicht.

De historische context wordt uit het oog verloren

De historische plicht van het gemeenschapsonderwijs is 'instaan voor een voldoende onderwijsaanbod, waarbij rekening moet worden gehouden met de geografische en sociologische inplanting van scholen'. Dat leidt automatisch tot kleinere en dus duurder schoolentiteiten, maar daar gaat het onderzoek volkomen aan voorbij.

Twee maten, twee gewichten

- Door de zogenaamde Tivoli- en Polderakkoorden krijgt het basisonderwijs van het vrij gesubsidieerd onderwijs bijkomende werkingsmiddelen. Nergens wordt dat in het rapport vermeld.
- Het bestand vastbenoemd administratief, meesters-, vak- en dienstpersoneel van het gemeenschapsonderwijs wordt volledig meegerekend, terwijl de afbouw volop bezig is.
- Er wordt geen rekening gehouden met de 'uitzonderlijke' kosten ten gevolge van de herstructurering van het gemeenschapsonderwijs.
- Voor het gemeenschapsonderwijs boeken de onderzoekers alle mogelijke inkomsten: van de vzw Sociale dienst van de personeelsleden, van de BSD, van de peuterscholen. Maar er is geen spoor van de financiering van de MPI's van het vrij onderwijs en van de vrije centra voor leerlingenbegeleiding door het departement Welzijn. En evenmin van de inkomsten van de Nationale Loterij.
- De gebouwen van het gesubsidieerd onderwijs worden na twintig jaar eigendom van de inrichtende macht. Aan de inkomsten die daaruit kunnen worden gepuurd, gaat de studie voorbij.

Onzorgvuldige verificatie

Voor het gemeenschapsonderwijs verifieerde men de enquêtegegevens aan de hand van de rekeningen van de lokale raden. Alle inkomsten en uitgaven van het gemeenschapsonderwijs werden dus grondig gecontroleerd. Maar waarom alleen voor het gemeenschapsonderwijs?

Voor het officieel gesubsidieerd onderwijs gebeurden de verificaties op basis van de AL 1-formulieren. Die werden gecontroleerd door middel van 'links' met de boekhoudkundige en financiële codes uit de begrotingen en rekeningen van de provincies, steden en gemeenten. Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs raadpleegde het onderzoeksbureau de AL 1-formulieren die uitsluitend betrekking hebben op de subsidie vanwege de Vlaamse Gemeenschap. Er werden geen inspanningen geleverd om de andere geldstromen in kaart te brengen.

Ronduit onjuiste gegevens

- In de studie staat het cijfer van 50.000 doelgroepleerlingen. Wat onmogelijk is, als het onderwijsvoorrangsbeleid 28.986 en het zorgverbredingsbeleid 74.738 leerlingen tellen.
- Nul frank bijdragen leerlingenvervoer kán niet, wanneer minstens 40 % van de inrichtende machten leerlingenvervoer organiseren en men daarbij onderworpen is aan het verkrijgen van machtigingen en aan de tarieven van De Lijn.
- Wanneer 20 % van de inrichtende machten van het vrij gesubsidieerd onderwijs 13.000 frank werkings- en investeringsmiddelen overdragen, kan men nooit - zelfs als alle anderen nul frank zouden bijdragen - eindigen op 1618 frank gemiddeld.
- De onderzoekers rekenen voor het gemeenschapsonderwijs 3000 frank inkomsten per leerling uit de reserves. Die reserves zijn echter opgebouwd door te sparen op de dotaties van de vorige jaren. Door dat bedrag als inkomsten aan te rekenen, wordt eenzelfde frank tweemaal geteld.

De tekortkomingen in de studie zijn zo groot dat ze moeilijk als basis kan dienen om het onderwijslandschap financieel te hertekenen. Let wel, het Gemeenschapsonderwijs verzet zich zeker niet tegen een financiering per school en leerling. Tenminste als hierbij voldoende rekening wordt gehouden met alle elementen die de kosten per school en per leerling mee bepalen. Het staat buiten discussie dat alle leerlingen optimale ontwikkelingskansen moeten krijgen in het onderwijs, ongeacht hun leeftijd, geslacht, begaafdheid, fysieke of psychische conditie, of het sociaal of cultureel milieu waarin zij opgroeien.

Rond die vereiste enerzijds en de financiële gevolgen ervan anderzijds lanceerde het Gemeenschapsonderwijs tijdens de hoorzitting in het Vlaams Parlement zijn visie en lanceerde enkele denkpistes:

Aanvaardingsplicht

Het gemeenschapsonderwijs heeft als organieke openbare dienst een aanvaardingsplicht ten aanzien van alle leerlingen. En draagt daardoor dan ook de zwaarste lasten. Op sommige plaatsen zorgt het fenomeen van de concentratiescholen voor een onhoudbare situatie voor het gemeenschapsonderwijs. Daarom zou elk net verplicht moeten worden zijn verantwoordelijkheid voor het gelijkekansenbeleid op te nemen.

Keuzevrijheid en pluralisme

Daarnaast heeft de Vlaamse Gemeenschap de grondwettelijke plicht de keuzevrijheid van ouders en leerlingen te garanderen. Dat is en blijft een fundamentele opdracht van het gemeenschapsonderwijs. Het wil samen met andere inrichtende machten en scholen initiatieven nemen met het oog op het tot stand brengen van of het zich nadrukkelijk engageren in een netwerk van open pluralistische scholen. Essentieel lijkt ons - naast de aanvaarding van alle leerlingen - een actieve confrontatie met de maatschappelijke normen en waarden, het structureel betrekken van alle onderwijsparticipanten bij het beleid van de school en de band met de lokale gemeenschap.

Netoverschrijdende samenwerking

We beseffen terdege dat de uitgaven voor de huidige onderwijsstructuur te zwaar worden om dragen. Indien we ons onderwijs modern, toekomstgericht en kwaliteitsvol willen houden, zullen we vormen van samenwerking met andere netten niet uit de weg mogen gaan.

Van de verschillende mogelijke modellen van samenwerking, is misschien de meest realistische, de vorming van één koepel van positief neutrale (actief pluralistische) scholen. Deze optie stelt namelijk geen (grond)wettelijk probleem. Voor andere, latere vormen van samenwerking zal de overheid eerst de decretale en constitutionele voorwaarden moeten creëren.

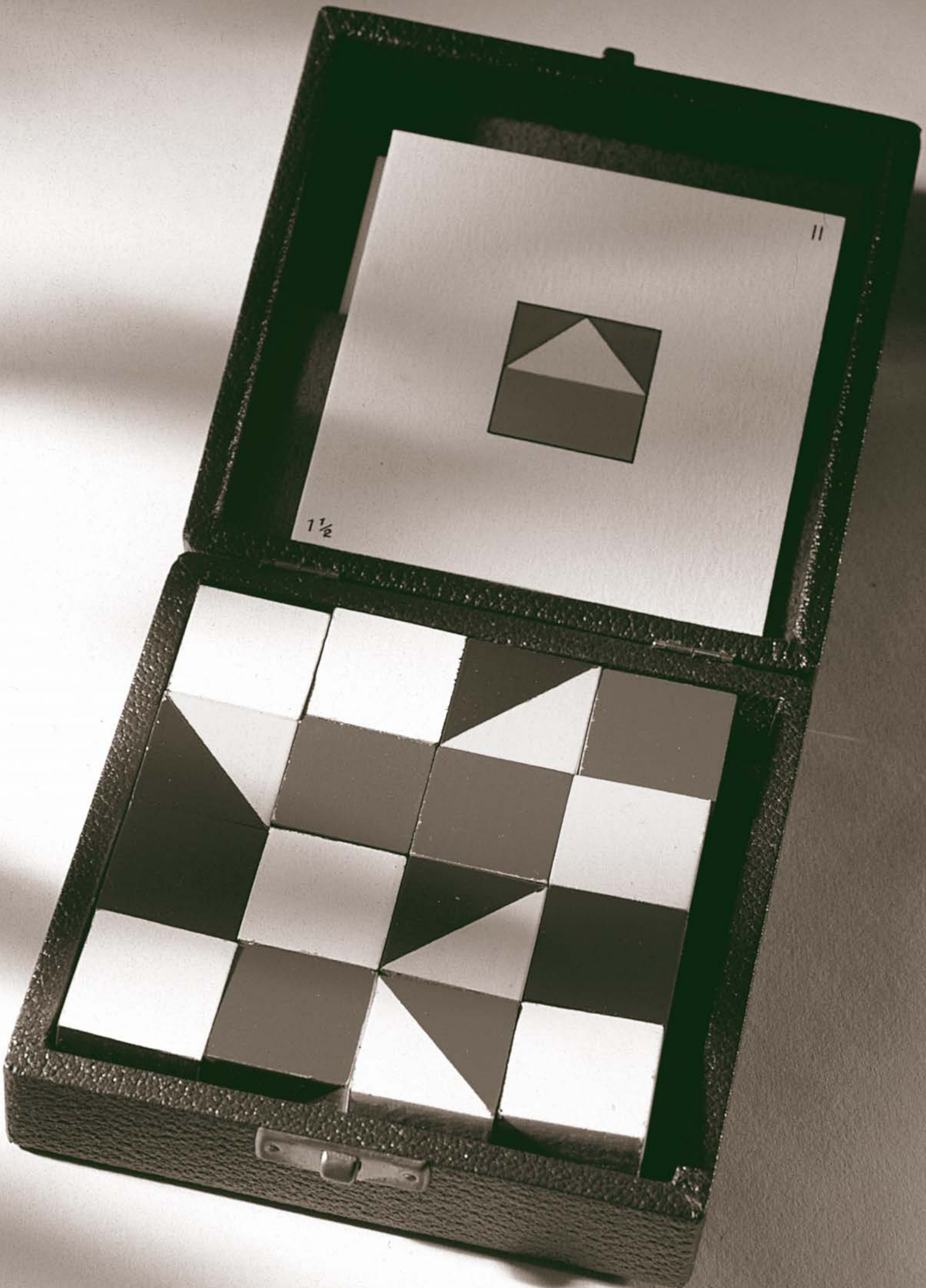

Die ene koepel zien we als één centrale dienst die ondersteunend werkt voor de onderwijsaanbieders zoals die momenteel bestaan en gestructureerd zijn op basis van bijzonder decreet, gemeentewet, provinciewet en andere regelgeving.

Dat sluit evenwel een ruimere kostenbeheersende samenwerking met alle scholen in een bepaalde regio niet uit. Hierbij denken we onder meer aan de volgende aspecten:

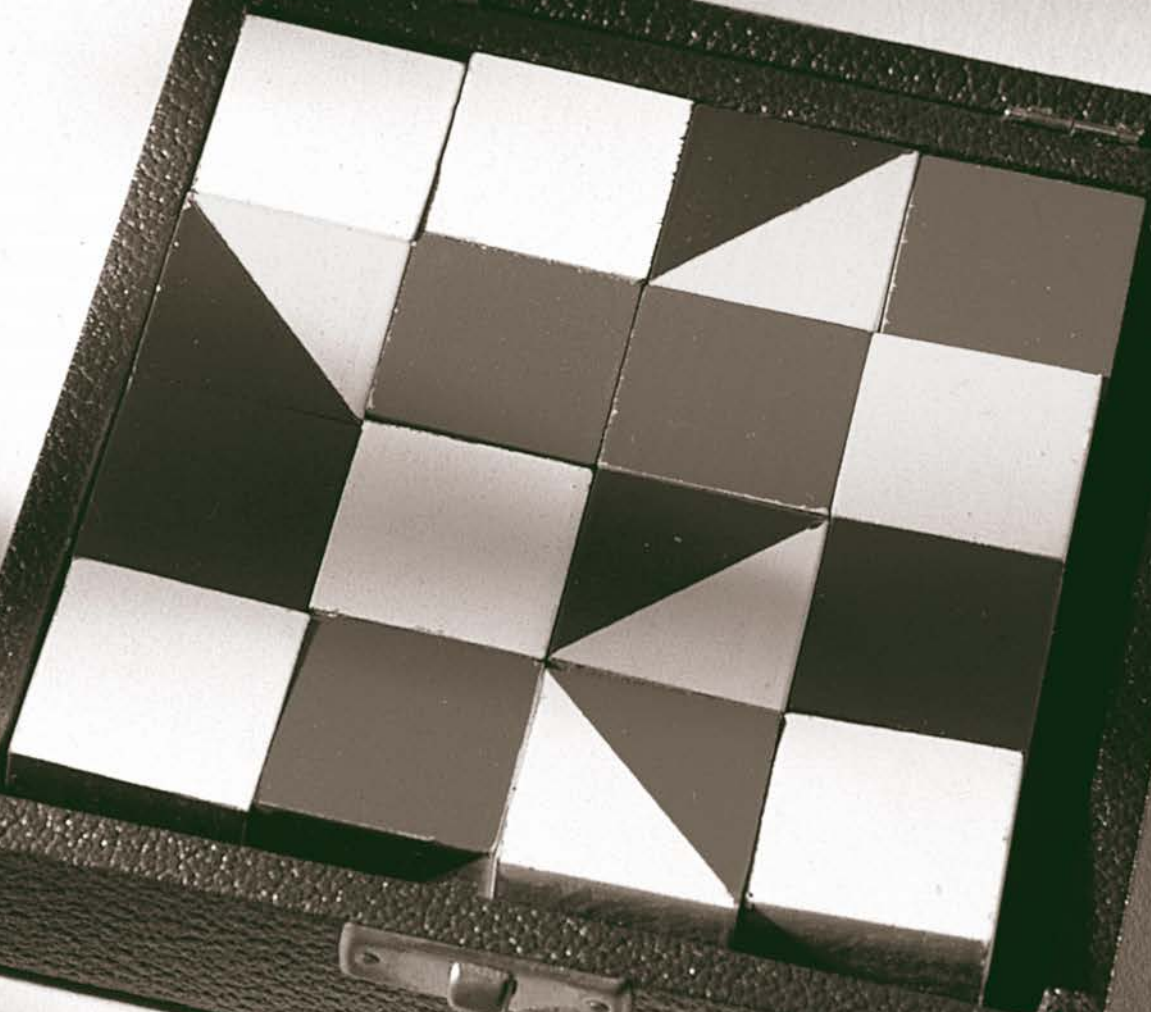
- De leerplanontwikkeling en leerstofopbouw voor alle netten toevertrouwen aan de Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO) in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten.
- Dure unieke studierichtingen (zoals Rijn- en binnenvaart, grafische technieken, diamantbewerking...) netoverstijgend organiseren voor Vlaanderen en Brussel.
- Na afstemming tussen de netten, VDAB en VIZO, investeren in werkplaatsen, zware didactische uitrusting en hoogtechnologische infrastructuur. Dat voorstel sluit overigens naadloos aan bij het door de minister aangekondigde concept van regionale technologische centra.
- De sportinfrastructuur niet langer inplanten per net, maar op basis van netoverstijgende behoeften.

Verder is er de stichting Vlaamse Schoolsport, bestaan er negen netoverschrijdende scholengemeenschappen en worden in Oost-Vlaanderen gesprekken gevoerd over de samenwerking tussen de Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO) van het provinciaal en het gemeenschapsonderwijs. Maar zoals gesteld, zal de samenwerking met de andere partners in het open pluralistische netwerk nog intenser moeten verlopen en uiteindelijk leiden tot verregaande integratie.

11

1 1/2

| Deel 1: activiteiten |

activiteiten

2001 stond bijna volledig in het teken van de hervorming van het Gemeenschapsonderwijs en haar klanten: de leerlingen, de leerkrachten, de directies, de scholengroepen, de scholen...

Aan nieuwe eisen beantwoorden, nieuwe bekwaamheden aanleren, nieuwe taken invullen... Dat alles maakte van 2001 beslist geen makkelijk, maar wel een boeiend jaar. Waarbij niet 'veranderen' ons hoofddoel was, maar wel 'verbeteren'.

Centrale diensten ondersteunen het onderwijsveld

Het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs wijst aan de centrale diensten een veel meer coördinerende en ondersteunende rol toe. In dat kader hebben wij diverse activiteiten ontplooid die het onderwijsveld ten goede komen. Centraal daarbij stonden permanent overleg en communicatie met de scholen, de scholengroepen en de centra voor leerlingenbegeleiding.

Via onderstaande acties werkten wij aan het verwezenlijken van de doelstellingen die verwerkt zitten in de politieke akkoorden van 1988 en 1998: decentralisering, responsabilisering, democratisering en professionalisering.

Algemeen

Schoolraden: inspraak is geen hol begrip

In 2001 begeleidde het Gemeenschapsonderwijs verder de verkiezingen en de installatie van de schoolraden. Een belangrijk gegeven, gezien het belang dat wij hechten aan inspraak. In januari vonden de verkiezingen van de ouders plaats. Deze verkiezingen gebeuren vanaf nu om de twee jaar voor het onderwijs voor sociale promotie en het deeltijds kunstonderwijs, en om de vier jaar voor de andere scholen. Afgelopen jaar werd daarom een tijdloos kiesreglement opgemaakt.

Ouders en school bepalen het leven van kinderen, dus is samenwerking en gesprek primordiaal. Bovendien zorgen tevreden ouders voor een positieve uitstraling van de school. En mond-tot-mondreclame is nu eenmaal de krachtigste publiciteitsvorm. Ten slotte mogen we ook niet vergeten dat ouderverenigingen doorheen de jaren activiteiten hebben opgezet waardoor betaalbare uitstappen konden worden georganiseerd, speelplaatsen konden worden verfraaid...

Na coöptatie van leden uit de sociaal-economische milieus en verkiezing van personeelsleden gingen de schoolraden op 1 april 2001 definitief van start. Een aantal van hen werd per 1 september 2001 samengevoegd, dat in toepassing van het bijzonder decreet van 14 juli 1998. Dat decreet bepaalt dat schoolraden van hetzelfde onderwijsniveau die in eenzelfde omgeving gevestigd zijn, één schoolraad kunnen vormen. De administratieve diensten stelden daarvoor een reglement op dat het onderscheid maakt tussen vrijwillige en verplichte fusie. Samen met de Raad voor Ouders van het gemeenschapsonderwijs stelden wij ook een model van huishoudelijk reglement op voor de schoolraden. Hoewel elke schoolraad een eigen reglement mag ontwerpen, hadden veel schoolraden en vertegenwoordigers van ouders om zo'n model verzocht.

Raden van bestuur

Vorig jaar werden ook de rechtstreekse verkiezingen opgestart van de leden van de raad van bestuur van de scholengroepen.

Medio juni 2001 verscheen in het Belgisch Staatsblad, samen met het kiesreglement, de oproep tot kandidaatstelling voor de rechtstreekse verkiezingen van zes meerderjarige stemgerechtigde leden van de raden van bestuur van de scholengroepen in het gemeenschapsonderwijs. Ook werden de adressen van alle kiesbureaus (één per scholengroep) medegedeeld. Centraal werd deze oproep ondersteund via de media door een persbericht van de stafcel Communicatie. Ook de Raad voor Ouders van het gemeenschapsonderwijs maakte via de ouderverenigingen deze verkiezingen bekend. Het Gemeenschapsonderwijs besliste ook vormingsprogramma's te ontwikkelen voor zowel de leden van de schoolraden als de leden van de raad van bestuur om zo een optimaal functioneren van die organen te garanderen.

Centrale adviescommissies

Om het overleg en de samenwerking te verbeteren tussen het lokale, regionale en centrale niveau, heeft de Centrale Raad 17 centrale adviescommissies en een overlegcommissie opgericht (zie kader).

Deze commissies vervangen alle tot nu opgerichte en bestaande commissies en werkstructuren tussen het meso-niveau (de scholengroepen) en de centrale bestuursorganen. De commissies hebben als opdracht:

- adviezen en voorstellen te formuleren aan de centrale bestuursorganen over materies die tot de bevoegdheid van het centrale niveau behoren;
- een standpunt voor te bereiden voor de centrale bestuursorganen in het kader van de 'belangenbehartiging van het Gemeenschapsonderwijs';
- een vraaggestuurd advies te formuleren aan de bestuursorganen van de scholengroepen;
- een vraaggestuurd advies te verlenen aan de directeurs.

Een commissie is in principe samengesteld uit leden van de Centrale Raad, de centrale administratieve diensten, de Pedagogische begeleidingsdienst, het Centrum voor Nascholing en de Permanente Ondersteuningcel voor de Centra voor Leerlingenbegeleiding enerzijds en leden voorgedragen door de algemeen directeurs anderzijds. Er kunnen ad hoc deskundigen worden uitgenodigd.

Het secretariaat wordt waargenomen door de bevoegde afdeling. Elke commissie wijst onder zijn leden een voorzitter aan en beslist over de eventuele oprichting van werkgroepen en werkgroepen ad hoc.

Deze werkgroepen krijgen een specifieke opdracht voor een vastgestelde beperkte duur. Uitnodigingen, verslagen en bijhorende relevante documenten worden naar de leden van de Centrale Raad, de directieraad en de algemeen directeurs gestuurd.

De 17 centrale adviescommissies

- Algemeen en pedagogisch beleid
- Overleg
- Basisonderwijs
- Voltijds secundair onderwijs
- Deeltijds beroepssecundair onderwijs
- Buitengewoon onderwijs
- Volwassenenonderwijs
- Deeltijds kunstonderwijs
- Internaten
- Voor-, buitenschoolse en parascolaire voorzieningen
- Centra voor Leerlingenbegeleiding
- Communicatiebeleid
- Informatie en communicatietechnologie
- Financiën
- Infrastructuur
- Personeelsaangelegenheden
- Leerlingenvervoer

De commissie Overleg

Overleg tussen de Centrale Raad, de directieraad, de algemeen directeurs en de voorzitters van de raden van bestuur van de scholengroepen. Het algemeen secretariaat staat in voor de secretariaatswerking.

Algemeen strategisch plan bevordert kwaliteit van het onderwijs

---

In 2001 werd het traject ingezet dat in de loop van 2002 moet leiden naar een algemeen strategisch plan voor het gemeenschapsonderwijs. Dat is vastgelegd in art. 33, §1, 3° van het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs. Besprekingen op diverse niveaus leidden tot eensgezindheid over de reikwijdte van het plan. Het moet een algemeen strategisch plan worden voor het geheel van het gemeenschapsonderwijs als net. Met mission statement, visie, strategische doelstellingen, kritische succesfactoren en beleidsindicatoren.

De opmaak van het algemeen strategisch plan omvat een zestal stappen die worden gezet op basis van workshops met deskundigen uit de drie bestuursniveaus. Het project wordt begeleid door een stuurgroep, waarin ook de verschillende bestuursniveaus vertegenwoordigd zijn. Met de realisatie van het algemeen strategisch plan zullen alle geledingen van het gemeenschapsonderwijs, tot op het niveau van het individu, gemotiveerd worden om de doelstellingen van het algemeen strategisch plan daadwerkelijk op het terrein te realiseren.

De inhoud van het algemeen strategisch plan kunnen we vervolgens vertalen in beleidsplannen voor de afzonderlijke scholengroepen en voor de administratieve en de andere centrale diensten van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs. Daarbij is het van cruciaal belang dat deze plannen consistent zijn met het algemeen strategisch plan. Voor zover geledingen binnen het Gemeenschapsonderwijs reeds een beleidsplan hebben opgemaakt (schoolwerkplannen,

beleidsplannen scholengroepen, beleidsplan Pedagogische begeleidingsdienst...), kunnen ze een input vormen bij de opmaak van het algemeen strategisch plan. En ze kunnen worden bijgestuurd met het oog op het overkoepelende algemeen strategisch plan. Om het hele traject methodologisch te begeleiden wordt een beroep gedaan op een externe consultant.

Nieuwe procedure versnelt voortgang van doorlichtingsverslagen

---

Vanaf het begin van 2001 werd in vergaderingen gewerkt aan een procedure om de voortgang van doorlichtingsverslagen te stroomlijnen. Bovendien wil de procedure de vastgestelde tekortkomingen efficiënt bijsturen en de aandachtspunten bewaken. Vertegenwoordigers van de Pedagogische begeleidingsdienst en van de betrokken sectoren van de afdeling Onderwijsorganisatie hebben een ontwerp van omzendbrief opgesteld. Bijgevoegde aanstiplijsten moeten het de directeur van een doorgelichte school gemakkelijker maken om doelgericht te reageren op het resultaat van een doorlichting, alleen of met hulp van de centrale diensten. Ook voor die diensten heeft de procedure een voordeel: op vraag van de betrokkenen zal de begeleiding en ondersteuning sneller op gang komen.

Gelijke kansen voor alle leerlingen, inspraak voor alle betrokkenen

---

De onderwijsopdracht en de opvoedende opdracht van het gemeenschapsonderwijs coördineren is de kerntaak van de centrale administratieve diensten. Dat moet gebeuren vanuit een pluralistisch perspectief en gebaseerd op de visie, de waarden en de normen die vervat zitten in het Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs. Bovendien moet er binnen het gemeenschapsonderwijs ruimte zijn voor regionale en lokale accenten.

Gelijke kansen: preventieve aanpak gewenst

Toen de minister van Onderwijs en Vorming in november 2000 de visietekst *Naar een geïntegreerd gelijkekansenbeleid binnen het onderwijs* lanceerde, werd die in het gemeenschapsonderwijs onthaald met gemengde gevoelens. Enerzijds was er hoop dat de problematiek van de onderwijskansarmoede eindelijk integraal zou worden aangepakt. Anderzijds misten we een meer fundamentele visie die teruggaat op ons pedagogisch project en nauw aansluit bij democratische grondrechten in het algemeen en de rechten van het kind in het bijzonder. Rechten in, op en door het onderwijs voor elk kind zijn voor het gemeenschapsonderwijs de enige cruciale elementen in de voorbije en nog te voeren discussies. Immers mogen we niet vergeten dat de kerntaak van onderwijs de voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een pluriforme en democratische samenleving is. Die doelstelling kunnen we het best realiseren binnen enerzijds divers samengestelde scholen en anderzijds via onderwijs dat tegemoet komt aan deze diverse samenstelling.

Ook tijdens het afgelopen jaar werd andermaal vanuit wetenschappelijke hoek bevestigd dat achterstelling, leerproblemen en onderwijsachterstand zeer nauw samenhangen met het opleidingsniveau van de ouders. Veel leerproblemen vinden dus een oorzaak in socio-economische of socioculturele indicatoren. Die vaststelling nam het gemeenschapsonderwijs mee in de betrokken hoorzittingen in het Vlaams Parlement (januari-maart 2001). Wij hebben ook duidelijk gesteld te betreuren dat de ministeriële nota een remediërende visie voor leerproblemen uitwerkt, daar waar het Gemeenschapsonderwijs kiest voor een preventieve visie met blijvende klemtonen op het voorkomen van leer- en ontwikkelingsproblemen.

Tijdens de hoorzittingen stelden we ook een aantal aanvullingen voor:

- betere maatschappelijke integratie van allochtonen via betrokkenheid van andere sectoren buiten het onderwijs;
- voortdurende en geïntegreerde ondersteuning om de professionaliteit van de personeelsleden te kunnen valoriseren;
- speciale aandacht voor de problematiek van de concentratiescholen;
- naast het inschrijvingsrecht van de ouders en de aanvaardingsplicht van de scholen moet zowel centraal als lokaal een nieuwe non-discriminatieverklaring worden uitgewerkt, waarin inrichtende machten, koepels van inrichtende machten, maar ook daadwerkelijk de scholen zich engageren om actief mee te werken aan een toelatings- en spreidingsbeleid van allochtone leerlingen;
- scholen die de opgelegde inspanningen op het vlak van toelatings- en spreidingsbeleid niet nakomen, moeten worden gesanctioneerd overeenkomstig de geldende reglementeringen.

Gelijkekansenbeleid vereist breed maatschappelijk draagvlak

Het gemeenschapsonderwijs nam ook vaak het voortouw tijdens de debatten in de Vlaamse Onderwijsraad. Daar bleek dat onze kinderen straks zowel in hun professioneel als in hun persoonlijk leven voortdurend in contact zullen komen met mensen uit verschillende socioculturele groepen. In zo'n complexe samenleving betekent kwaliteitsonderwijs dan ook dat elke school zich opent voor socioculturele verschillen.

Bovendien moet de school er in haar dagdagelijkse praktijk constructief en democratisch mee omgaan. Er vonden talrijke overleg rondes plaats, zowel met interne en externe beleidsverantwoordelijken als met algemeen directeurs, directies en schoolteams.

Tijdens het overleg werd steeds duidelijker dat onze visie moet worden geconcretiseerd via een doelgericht en samenhangend beleid. Zo kan een versterking van het inschrijvingsrecht niet los worden bekeken van een breed onderwijsoverleg dat maatschappelijk wordt ondersteund. Evenmin kan kwaliteitsonderwijs dat voor iedereen toegankelijk is, niet zonder concrete ondersteuning van scholen, waarbij de ondersteuning in eerste instantie preventief is.

Terugblikkend op het afgelopen jaar kunnen we stellen dat - zeker voor wat de thematiek gelijke kansen betreft - er een lange en moeizame weg is afgelegd. De doelstellingen en strategieën die het gemeenschapsonderwijs in dat kader steeds heeft vooropgesteld, vinden we in belangrijke mate terug in de in ontwerp zijnde regelgeving. Maar om een blijvend effect te sorteren in de dagdagelijkse onderwijspraktijk moet de regelgeving worden aangevuld met een decretaal verankerde engagementsverklaring op Vlaams niveau. Daarna kunnen de lokale overlegplatforms 'Gelijke kansen in het onderwijs' de regelgeving concretiseren.

Samen school maken

Wat is de realiteit? Duizenden leerkrachten en directeurs tonen vanuit hun professionaliteit en met hart en nieren eerbied voor de mening en de persoonlijkheid van kinderen en jongeren. Die eerbied komt tot uiting in hun betrokken manier van lesgeven, bij het zoeken naar geschikt en boeiend lesmateriaal, door hun aandacht voor de persoonlijke belangstelling en problemen van leerlingen, door de organisatie van projecten, leerlingenraden, vertrouwensleerkrachten, leerlingenbegeleiding, sportactiviteiten, excursies, culturele en ontspannende activiteiten, contacten met de ouders, samenwerking met externe instanties. En gewoon door de manier waarop ze dagelijks met kinderen en jongeren omgaan.

Toch is de idee dat kinderen en jongeren samen met volwassenen school maken nog heel jong. Traditioneel werd in de school kennis overgedragen van leerkracht op leerling, terwijl een hedendaagse pedagogiek ervan uitgaat dat de ontwikkeling van de totale persoonlijkheid een interactief proces is. Maar we hebben nog niet veel ervaring met methodes om de inspraak van leerlingen systematisch te organiseren. Inspraak staat of valt nog te vaak met de charismatische figuur van een leerkracht of directeur.

Om de inspraak en participatie te consolideren en duurzaam te integreren in het schoolbeleid en in de onderwijscultuur, is het nodig dat er een visie op bestaat. En dat er een beleid wordt gevoerd om die visie geleidelijk en planmatig door te drukken. Die visie vinden wij in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

Een werkgroep Rechten van het Kind bestudeerde vanaf 1999 welke opdrachten voor het onderwijs voortvloeien uit het IVRK en hoever we daarmee in Vlaanderen staan.

Via onze website en de nieuwsbrief triGOonaal informeerden wij de scholen over de Rechten van het Kind en over leerlingenparticipatie.

We waren ook actief betrokken bij de oprichting van het Steunpunt Leerlingenparticipatie en namen deel aan internationale seminaries en andere vorming over deze thema's. In de vorming voor directeurs is in een onderdeel over leerlingenparticipatie voorzien. Het Gemeenschapsonderwijs werkte ook een actieplan uit om de inspraak van leerlingen in de klas, op school en in het beleid te bevorderen. Om dat alles vorm te geven, werd onder meer een congres gepland op 19 april 2002. Tijdens dat congres zullen kinderen en jongeren van basisscholen, secundaire scholen en scholen van het buitengewoon onderwijs overleggen met volwassenen van de scholen, scholengroepen en de centrale diensten. Samen zoeken ze hoe de inspraak en participatie van leerlingen verder kunnen groeien. In het schooljaar 2001-2002 staat participatie op school in de kijker. Op 1 oktober 2001 ging het project School-participatiebus van start, een actieplan van het Kinderrechtencommissariaat. Binnen het gemeenschapsonderwijs nemen zeven basisscholen deel aan het project: Halle Centrum, Floralia Sint-Lambrechts-Woluwe, Erasmusatheneum Kalmhout, De Regenboog Bree, De Faluintjes Moorsel, Het Vroonhof Poperinge, De Panne.

Het pedagogisch project

- In het Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs (PPGO) dat in 1989 werd opgesteld, werd de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens opgenomen. Bovendien werd het PPGO afgestemd op het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Sedert 1998 heeft het Gemeenschapsonderwijs een aanspreekpunt. Het heeft als opdracht alle geledingen van het gemeenschapsonderwijs te sensibiliseren voor de rechten van het kind en voor de leerlingenparticipatie. De website van het Gemeenschapsonderwijs maakt trouwens ruimte vrij voor het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind: (<http://www.rago.be/ond/ccv/recht/recht1.htm>) en voor leerlingenparticipatie (www.rago.be/ond/ccv/lepa1.htm).

Multicultureel

In mei 2001 werd de basisschool Schaarbeek III bekroond als 'Eerste Laureaat Koningin Paolaprijs voor het onderwijs'.

Die onderscheiding kwam er voor het multicultureel project *Sien en Yassin*, waarmee men in eerste instantie de communicatie tussen school en ouders wilde verbeteren.

Het project steunt op drie pijlers: het jeugdboek *Sien en Yassin* een videocassette en een ideeënbrief.

Het boek werd geschreven in samenwerking met jeugdauteur Brigitte Minne en vertelt over het contact tussen verschillende culturen in Brussel. *Sien* verhuist met mama en haar poes Moes van een dorpje naar het grote Brussel. *Sien* moet wennen aan al die vreemde kinderen, maar kan goed met ze opschieten. Tot de Turkse buurjongen *Yassin* haar poes laat weglopen.

Het verhaal maakt duidelijk hoe in een sociaal moeilijke context de school verbondenheid kan creëren tussen ouders, kinderen, de buurt en de school zelf. Uiteraard stond de basisschool Schaarbeek III daarbij model, gezien haar ligging in een smeltkroes van culturen en nationaliteiten. Het boek bevat ook illustraties om de communicatie met Nederlandsonkundige ouders te bevorderen.

Ook de videocassette verduidelijkt de verhaallijn van het boek. De leerlingen hebben ze zelf ontworpen en gemonteerd. De ideeënbrief ten slotte is een pedagogisch-didactisch instrument dat tips geeft en concrete materialen aanreikt om met het jeugdboek te werken.

Veel aandacht gaat hierbij naar interculturele vaardigheden.

Leerlinggericht onderwijs

Op 1 september startte de middenschool Malle met een Didasco-klas. Didasco staat voor onderwijs op een leerlingactieve wijze. De leerstof wordt aangeboden in de vorm van een probleem dat de leerlingen zelf moeten oplossen. Zo kan de leerling de leerstof niet alleen beter begrijpen en onthouden, maar ook in andere situaties toepassen. De leerkrachten ondersteunen het proces door tips te geven en hulpmiddelen ter beschikking te stellen zoals naslagwerken, leerboeken en ITC. “Voor het zelfstandig leren moeten de leraars vooral didactisch sterk staan,” aldus directeur Luc van Praet. “Ze moeten evolueren van de figuur die alles weet en kan, naar een leercoach die letterlijk en figuurlijk achter de leerlingen staat.” De Didasco-klas telt minder leraars dan de klassieke klas. Op die manier bereikt men vakkenintegratie en wordt als het ware een gezinssfeer gecreëerd. De nieuwe methode vergde ook een andere infrastructuur. Vroegere gebouwen werden heringericht met centraal een mediaruimte met PC's, naslagwerken en werkruimte. En ook de evaluatie verloopt anders. Niet via een puntenrapport, maar door wat de leerlingen voor elke opdracht realiseerden op een vijfpuntenschaal te plaatsen. Met dezelfde schaal evalueert men ook de vakoverschrijdende leergerichte attitudes. De ouders worden nauw betrokken bij het project. Er zijn niet alleen informele contacten, ze worden ook elke maand uitgenodigd om het evaluatierapport in ontvangst te nemen en de evolutie met het lerarenteam te bespreken. En vaak krijgt dat team dan te horen dat Didasco ‘voor mijn kind een uitstekende onderwijsmethode’ is. Een betere waardering voor de geleverde inspanningen is nauwelijks denkbaar...

Gewoon secundair onderwijs

In de centrale adviescommissie Voltijds gewoon secundair onderwijs kwamen in 2001 de volgende thema's aan bod:

Onderwijsexperiment modularisering

Modularisering is een onderwijsexperiment dat een antwoord moet bieden op vragen naar de uitbouw van flexibele leertrajecten, individuele leerwegen, transparantie in het onderwijsaanbod, vermindering van ongekwalificeerde uitstroom, erkenning van verworven competenties (EVC), vernieuwing betreffende de inhoud en de pedagogisch-didactische aanpak in het onderwijs. Onze adviescommissie vertegenwoordigde het Gemeenschapsonderwijs in de stuur- en overleggroepen van de Dienst Beroepsopleiding en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) rond een eventuele veralgemeende invoering van modulair onderwijs. Ook binnen het Gemeenschapsonderwijs zelf werd een werkgroep rond modularisering opgericht, die de opportuniteit en de valkuilen van modularisering meermaals heeft besproken.

Diploma secundair onderwijs

Onder de bevoegdheid van het Bureau Raad secundair onderwijs werd in 2000 een Vlor-werkgroep opgericht om een gemotiveerd advies uit te brengen over:

- een eenduidige en toekomstgerichte betekenisgeving aan het concept diploma: zowel pedagogisch-onderwijskundig, onderwijs-organisatorisch als maatschappelijk;
- het al dan niet diplomen-certificeren na het 2e jaar van de 3e graad BSO;
- de mogelijkheid om na een systeem van alternerend/duaal leren en werken ook een diploma secundair onderwijs te verstrekken.

Deze problematiek is nog volop in ontwikkeling en wordt, eveneens via een vertegenwoordiging vanuit de centrale adviescommissie Secundair Onderwijs, op de voet gevolgd in de Vlor-werkgroep.

Samenwerkingsverbanden gewoon en buitengewoon basisonderwijs

In januari 2001 startte het Gemeenschapsonderwijs met een project rond het ontwikkelen van samenwerkingsverbanden tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Zo willen wij leerlingen met specifieke leerproblemen maximaal binnen het gewoon onderwijs opvangen. Daarvoor moet de draagkracht van het gewoon onderwijs verhogen en moet de expertise van de leraren toenemen. In de praktijk komt dat neer op de uitwisseling van specifieke deskundigheid van de leraar uit het buitengewoon onderwijs naar de leraar uit het gewoon basisonderwijs.

Kinderverzorgsters in het gewoon kleuteronderwijs

Sinds 1 september 2001 is er een afzonderlijk urenpakket voor kinderverzorgsters. Die maatregel verbetert de opvang van het jonge kind en verlicht de werkdruk van de kleuterleidster. Het urenpakket wordt per school berekend op basis van het aantal regelmatig kleuters op de teldag en op basis van het aantal vestigingsplaatsen.

Er wordt een basispakket van 8 klokuren toegekend aan elke autonome kleuterschool of basisschool met ten minste 35 kleuters. Per bijkomende schijf van 55 kleuters krijgt de school één bijkomend uur. Scholen met verschillende vestigingsplaatsen hebben per bijkomende vestigingsplaats recht op nog 2 uren, ongeacht het aantal kleuters per vestigingsplaats.

Aan de personeelsformatie in het gewoon basisonderwijs wordt een personeelscategorie toegevoegd, namelijk het paramedisch personeel. Daaronder ressorteert het werfingsambt van kinderverzorgster.

Lestijden lichamelijke opvoeding in het gewoon kleuteronderwijs

De maximum hoofdopdracht van de kleuterleidster werd in september 2001 met 1 lestijd verminderd tot 27 lestijden. Alle kleuters hebben evenwel recht op 28 lestijden opvoedings- en onderwijsactiviteiten. Om dat te waarborgen, werden er in het kleuteronderwijs aanvullende lestijden toegekend, bestemd voor lichamelijke opvoeding. Er wordt dus per volledige betrekking kleuterleidster één aanvullende lestijd lichamelijke opvoeding toegekend.

Buitengewoon onderwijs

In de centrale adviescommissie Buitengewoon onderwijs stond afgelopen jaar onder meer de overheveling van de MPI's naar de regelgeving van Welzijn en Volksgezondheid centraal.

MPI's

Op 19 februari 2000 lanceerde de Vlaamse regering het ambitieuze project Beter Bestuurlijk Beleid, dat moet leiden tot een transparant en efficiënt overheidsapparaat. Meer bepaald door de bevoegdheid over materies bij een enkel ministerie te leggen.

In dat kader heeft een interkabinettenwerkgroep het voorstel gelanceerd om de MPI's (Medisch Pedagogische Instituten), de Brusselse Rijkskinderdagverblijven en het Rijkspensionaat van Kuurne in te delen bij het beleidsdomein Welzijn en Volksgezondheid. Tot nu toe was ook het beleidsdomein Onderwijs en Vorming in de materie bevoegd. Die zou nu wel de bevoegdheid behouden over de onderwijsaspecten.

Het voorstel van de interkabinettenwerkgroep werd besproken in de centrale adviescommissies 'Voorzieningen' en 'Buitengewoon onderwijs'. Deze heeft tijdens de vergadering van 22 juni 2001 een werkgroep opgericht, die de voor- en nadelen van een overheveling naar de regelgeving van Welzijn en Volksgezondheid in kaart zal brengen.

De sector Buitengewoon onderwijs richtte in dat verband ook een brief met onze desiderata aan de respectieve ministers van Onderwijs en Vorming en Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen. We zullen verder meewerken aan de overheveling in de technische commissie.

De belangrijkste knelpunten:

- We streven naar de erkenning door het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap. Daarvoor moeten de erkenningsvoorwaarden worden aangepast.
- Bij overheveling van de MPI's pleiten we voor het behoud van de bestaande competenties (A1-opvoeders) en het behoud van de bestaande internaatscapaciteit.
- Bij gelijkschakeling met de internaten van het vrije net zullen opvangcentra overbodig worden. Dat zal voor een groot deel van het buitengewoon onderwijs voordelen bieden. In afwachting blijven wij pleiten voor de programmatie van een bijkomend opvangcentrum, gezien de constante overbezetting van de bestaande opvangcentra.

Opleidingsstructuur buitengewoon onderwijs

De opleidingsstructuur in de opleidingsvorm 3 werd aangepast aan die van het technisch secundair en het beroepssecundair onderwijs om de transparantie te bevorderen en modularisering mogelijk te maken. De directies van het buitengewoon secundair onderwijs willen de nieuwe opleidingen starten op 1 september 2002 en worden daarin

gesteund door de centrale adviescommissie. Maar herhaaldelijke aanpassingen van de benamingen en de bijhorende fiches hebben voor heel wat ongenoegen en vertragingen gezorgd. Vooral de coherentie tussen het buitengewoon secundair en het deeltijds beroepssecundair onderwijs ligt moeilijk.

Volwassenenonderwijs

De maatschappij vraagt meer en meer zowel hooggeschoolde als breedgeschoolde arbeidskrachten. Vandaar onze visie op het volwassenenonderwijs.

Levenslang en levensbreed leren

De basis voor levenslang leren wordt gelegd vanaf het kleuteronderwijs. Daarom moeten de leerprogramma's o.a. de leerprincipes 'zelfgestuurd leren', 'bevorderen van probleemoplossend vermogen' en 'leren leren' omvatten. Bovendien moeten de jongeren leren de informatie- en communicatietechnologie gericht te gebruiken, zodat ze zelf informatie kunnen verspreiden en uitwisselen.

Daarnaast is een preventieprogramma nodig tegen vroegtijdig schoolverlaten, vooral voor de leerlingen uit het deeltijds en beroepssecundair onderwijs. Die schoolverlaters moeten we stimuleren om weer naar school te gaan, al dan niet naast hun tewerkstelling. Een andere doelstelling is het verhogen van de basisvaardigheden voor diegenen die over onvoldoende reken- en taalvaardigheden beschikken.

Maar er zijn niet alleen de vaardigheden voor de arbeidsmarkt. We moeten er ook naar streven dat iedereen over voldoende vaardigheden beschikt om de problemen in het dagelijks leven op te lossen.

De vraag stimuleren

De vraag naar levenslang leren kunnen we stimuleren door de financiële drempels voor de ondervertegenwoordigde groepen op te heffen, onder meer via een aanpassing van de studiefinanciering, betaald educatief verlof, opleidingscheques, fiscale stimulanzen. Ook een formele bekrachtiging van opleidingen die dit tot dusver niet hebben, zou de volwasseneneducatie aantrekkelijker maken. Overleg tussen onderwijs en beroepsopleidingen (VDAB, VIZO) daaromtrent is dringend. De certificering zou overigens het best passen in een Europees raamwerk.

In deze context hechten wij ook veel belang aan de erkenning van ervaringskennis en –competenties. Een begin is al gemaakt in de huidige Centra voor Volwassenenonderwijs, maar we moeten komen tot een geëigende instantie waar lerenden terecht kunnen voor de uitbouw van hun leertrajecten en de erkenning van hun reeds verworven competenties.

Het aanbod aantrekkelijker maken

Om het aanbod te verbeteren moeten de huidige aanbieders beter met elkaar communiceren om hun complementariteit te verhogen. Die netwerking en die partnerships zullen ervoor zorgen dat geen nieuwe aanbieders moeten worden gecreëerd.

De kwaliteit van welke aanbieder dan ook staat of valt met de kwaliteit van de educatoren. De lerarenopleidingen moeten dan ook de didactiek van het levenslang leren in hun opleidingen plannen en zorgen voor bijscholing van afgestudeerden.

Het zal door het toenemend belang van het volwassenenonderwijs ook nodig zijn bijkomende educatoren aan te trekken, waaronder ook mensen die het volwassenenonderwijs als een bij-job zien.

Aan de aanbodzijde situeren zich ook voorzieningen waarin informeel kan worden geleerd: bibliotheken, musea, media, arbeidsplaatsen. Die moeten sterker worden doordrongen van hun leerpotentieel. Ook hun toegankelijkheid via de informatie- en communicatietechnologie moet verbeteren.

Aanbieders als arbeidsorganisaties kunnen via een erkend kwaliteitslabel als ‘lerende organisatie’ worden aangemoedigd om een vormings-, trainings- en opleidingsbeleid te ontwikkelen. Ze moeten trouwens ook worden aangespoord om het stelsel van de stages gedurende de beroepsloopbaan uit te breiden. Om de vraag naar het aanbod te leiden, is er ook nood aan deskundige en geïnformeerde toeleiders. Zij bevinden zich wel buiten het educatieve systeem (bijvoorbeeld OCMW), maar kunnen de juiste mensen naar de juiste opleidingen loodsen.

Daarnaast zijn er leerbemiddelaars-trajectbegeleiders nodig die kunnen beschikken over een geïntegreerd databestand. Zo kunnen naast lokale werkwinkels lokale leerwinkels worden gestart.

Naar een integraal en interactief beleid, gestuurd door de overheid

De overheid biedt garanties aangaande het leerrecht. Aangezien de leerplicht tot 18 jaar loopt en gezien de steeds hogere deelname aan het hoger onderwijs kan worden gedacht aan het niveau van ‘bachelor’ als startkwalificatie. De overheid moet bovendien garanties krijgen van de werkgevers over een tewerkstellingsbeleid waarin opleiding en vorming een rol spelen.

Aangezien levenslang leren niet enkel onderwijs omvat, is er volgens ons nood aan een kaderdecreet waarin de rol en de verantwoordelijkheid van de overheid wordt bepaald.

En omdat bij ‘levenslang leren’ verschillende bevoegdheidsdomeinen betrokken zijn, dienen andere besluitvormingsprocedures te worden gehanteerd dan vroeger. Via een interdepartementale commissie kunnen ook andere actoren, zoals administraties, bij het beleid worden betrokken. Dat interactief beleid wordt best uitgestippeld in een Vlaamse raad voor levenslang leren.

Om het zo nauw mogelijk te laten aansluiten met het werkveld, kunnen daarnaast regionale raden voor levenslang leren worden opgericht. Om dezelfde reden wordt ook best een interdepartementaal onderzoeksbeleid opgezet. Bovendien kan de overheid levenslang leren laten begeleiden door de installatie van een centraal steunpunt dat fungeert als expertise-, documentatie- en informatiecentrum. In haar beleid kan de overheid succesvolle elementen opnemen uit proef- en modelprojecten.

Modulair onderwijssysteem

Modularisering in het secundair en hoger onderwijs is nodig. Het is wenselijk dat de scholingsprojecten buiten het reguliere aanbod, zoals VDAB en VIZO, hun aanbod eveneens modulariseren. Zo wordt een probleemloze transfer tussen alle leermogelijkheden en ook trajectbegeleiding mogelijk.

De organisatie van het modulair systeem in het volwassenenonderwijs voldoet in ruime mate aan de noden. Tussen het modulair onderwijssysteem en het experimenteel systeem in het voltijds secundair onderwijs zitten een aantal verschillen. Beide systemen moeten op elkaar worden afgestemd om de overgang van voltijds secundair naar volwassenenonderwijs naadloos te laten verlopen.

Onderwijs en arbeid

De sector Onderwijs-Arbeid ondersteunde en participeerde in uiteenlopende initiatieven en projecten die het onderwijs optimaal willen laten aansluiten op het beroepsleven.

Beroepskeuze

Samen met de Stichting Van Overstraeten vzw startten wij een project op dat zich focust op de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs. Uitgangspunt is dat de jongere moet worden voorbereid op zijn studieloopbaan zonder het eindpunt ervan, namelijk de intrede in het bedrijfsleven, uit het oog te verliezen.

Ook werkten wij mee aan het tijdschrift *Evocatief – Ouders voor Ouders* en aan de aanpassing en aanmaak van sectorale fiches. Daarvoor werd ook een website ontwikkeld en onderhouden met informatie over de bedrijfssectoren.

Contacten met het bedrijfsleven

Uiteraard moeten wij de evolutie in het bedrijfsleven op de voet volgen. Vandaar onze actieve deelname aan congressen van het VEV, Unizo, Confederatie van de Bouw, Agoria en Telindus.

Bovendien hield de sector een aantal studiedagen over de arbeidsmarkt bij. Vooral de studiedagen van Viona en het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming vormen een belangrijk onderdeel van onze werking. Daarnaast onderhielden wij contacten met opleidingsfondsen van de meest uiteenlopende industriële en dienstensectoren.

De sector Onderwijs-Arbeid zetelde ook in de begeleidingscommissies die de voortgang van zogenaamde ‘convenants’ (vrijwillige overeenkomsten van scholen met het bedrijfsleven) bewaken.

De sector ondersteunde de scholen bij de uitvoering van de convenants. Die werden al gesloten met de sectoren bouw, hotel, hout, grafische, industriële koeltechnieken, kleding, kunststoffen, maritieme, metaal en vrachtwagen.

Wij werkten ook samen met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) in de uitvoering van de Staten-Generaal van het technisch secundair onderwijs (bijhouden beroepsprofielen, kwalificatiestructuren en andere themata onderwijs-arbeid).

Samen met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) en het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) zorgden wij ook voor de voortgang van projecten die de relaties tussen onderwijs en arbeid verbeteren.

Verder werkte de sector mee aan de uitbouw van de website van het Europese Ttnet (Train the trainer-netwerk) en nam deel aan het rondetafelgesprek rond 'social auditing'. Dat is een methodiek waarbij sociaal-ethische prestaties van een bedrijf in kaart worden gebracht. Een model van social audit is in de maak en zal in 2002 worden gepubliceerd.

Adviezen geven, initiatieven ondersteunen

- De sector heeft een advies voorbereid over het computerrijbewijs. Het Gemeenschapsonderwijs betreurt dat de invoering niet kosteloos is. Bovendien zitten de einddoelstellingen van het rijbewijs vervat in de doelstellingen van de leerplannen.
- Het project Autoconstructeurs-Onderwijs (ACON) beoogt de nascholing van leerkrachten autotechniek. Het is gegroeid uit de samenwerking van het Gemeenschapsonderwijs met Daimler-Chrysler en betreft voortaan ook andere autoconstructeurs bij deze nascholing, die over de onderwijsnetten heen gebeurt. De sector Onderwijs-Arbeid ondersteunt de acties en de na-

scholingen voor de leerkrachten van het gemeenschapsonderwijs.

- Tussen het Gemeenschapsonderwijs, Buhlmann nv, Studiebureau Dirk Bontinck en Schindler nv werd een samenwerkingsakkoord gesloten met het doel het technisch onderwijs te promoten. Daarvoor werd op 4 december 2001 de Stichting Techno + vzw opgericht.
- Het Gemeenschapsonderwijs is vertegenwoordigd in de raad van beheer van De Vlaamse Jonge Ondernemingen, die jongeren vertrouwd wil maken met het ondernemerschap via het opstarten en beheren van zogenaamde miniondernemingen. Daarvan werden er in het gemeenschapsonderwijs 63 opgericht. In 2001 werd een enquête over de miniondernemingen gehouden. De evaluatie ervan resulteerde in een handboek *Afstuderen in je eigen bedrijf*.

Een staaltje van netoverschrijdende samenwerking

Een akkoord tussen de CLB's van alle netten en het VIZO bepaalt dat in het VIZO-centrum de CLB-begeleiding wordt uitgevoerd door minimum twee en maximum drie CLB's van verschillende netten. De CLB's aanwezig in het VIZO-centrum streven naar een degelijke onderlinge coördinatie van de werking en naar de uitbouw van netoverschrijdende samenwerkingsverbanden. Daarvoor werd een internettenstuurgroep opgezet. Een belangrijk resultaat van het overleg was de visietekst van 18 januari 2000 en de netoverschrijdende enquête die vanaf mei 2001 werd georganiseerd in samenwerking met alle VIZO/CMO's. Deze enquête peilde naar de stand van zaken in de begeleiding van jongeren in de leertijd.

Leonardo-pilootproject: Peer Educators Trainers (P.E.T.)

Van december 1999 tot juni 2001 heeft het Gemeenschapsonderwijs intensief samengewerkt met het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG) in het kader van een Leonardo-proefproject.

Het Leonardo-da-Vinci-programma van de Europese Unie steunt de bevordering van de beroepsopleiding in Europa.

Het P.E.T.-project (Peer Educators Trainers) kreeg een subsidie binnen dit programma. De kernidee van het project is dat jongeren vanuit een zelfde ervaringswereld andere jongeren steunen, motiveren en begeleiden. Wij werkten samen met partners uit Engeland, Frankrijk, Italië en Wales. Dat leidde tot de uitwisseling en ontwikkeling van kennis, materialen en methodieken voor peer education.

Het eindproduct is een handboek over de start en de uitbouw van een peer education project, de motivering van het schoolteam, de rekrutering van de jongeren, de screening van de kandidaat-peer educator en de aandachtspunten in de opleiding en de begeleiding van de peer educator.

De sector Internationalisering van het Gemeenschapsonderwijs stond in voor de administratieve projectcoördinatie. Het Centrum voor Zorgverbreding van het CLB Brasschaat leverde de inhoudelijke inbreng.

De resultaten van het project werden tijdens een studiedag aan de geïnteresseerde scholen voorgesteld. Vele scholen en CLB's vroegen het cursusmateriaal aan. In de toekomst worden ook nog nascholingsessies gepland.

(jvermeer@rago.be)

Samenwerking autosector en deeltijds beroepssecundair onderwijs

Educam vzw is het coördinatiecentrum voor opleiding in de autosector en de sectoren metaalhandel, terugwinning van metalen en edele metalen.

Ze zorgt ervoor dat opleiding en bijscholing voor deze sectoren nog verbeteren.

Sinds 1994 werken Educam en het deeltijds onderwijs samen, maar de samenwerking is verbreed na de ondertekening op 27 juni 2001 van een sectorale overeenkomst.

De volgende afspraken werden gemaakt:

- regelmatig overleg tussen (deeltijds) onderwijs en de sector;
- trachten te komen tot een nationale en netoverschrijdende samenwerking op Vlaams niveau, tussen de sociale partners van Educam en de vertegenwoordigers van de verschillende onderwijsverstrekkers;
- het statuut en kwalificatieniveau van de leerling evalueren ten opzichte van de arbeidsmarkt.

Via de overeenkomst zullen de jongeren meer kansen krijgen op een betere opleiding en kunnen de bedrijven beschikken over beter opgeleide werknemers. De uitvoering start met een proefproject in de centra deeltijds beroepssecundair onderwijs in de regio Antwerpen.

Het is de ambitie om bij een positieve evaluatie, de opgezette samenwerking geleidelijk verder te laten uitdijen over heel Vlaanderen.

Voedingsindustrie gelooft in de kracht van het deeltijds onderwijs

De voedingsnijverheid is een stabiele en zelfs groeiende sector, met een belangrijke tewerkstelling voor laaggeschoolden. Een versterkte samenwerking tussen de voedingsindustrie en het deeltijds beroepssecundair onderwijs ligt dus voor de hand. Op 24 augustus 2001 hebben wij daarom een samenwerkingsakkoord afgesloten met het Instituut voor Professionele Vorming voor de Voedingsnijverheid (IPV).

Beide partijen streven ernaar om het alternerend leren in de voedingsindustrie zowel kwalitatief als kwantitatief te ondersteunen met als voornaamste doelstellingen:

- een permanente afstemming tussen het onderwijs en de voedingsindustrie;
- een verhoging van de werkervaringsmogelijkheden van jongeren uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs;
- de aansluiting tussen de bestaande knelpuntvacatures in de voedingsindustrie en de opleidingsmogelijkheden in het deeltijds beroepssecundair onderwijs;
- de professionalisering van de leraars;
- de uitbouw van een degelijke infrastructuur in de centra voor deeltijds onderwijs.

Door het opleidingsaanbod uit te breiden, hopen de partners in een eerste periode tot 2004 een minimum van 150 jongeren naar de voedingsnijverheid te loodsen. De investeringen werden verhoogd. Ze bedragen nu al 625.000 euro. Uit ervaring blijkt immers dat 80 procent van de deeltijds lerenden na hun opleiding doorstroomt naar een vaste tewerkstelling in het bedrijf.

Het onderwijs en de sector streven er samen naar om in elke regio ten minste één passend opleidingspakket aan te bieden.

Centra voor leerlingenbegeleiding

2001 was het eerste jaar waarin de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) werkten in het raam van het bijzonder decreet CLB. Om aan de eisen van dat decreet te beantwoorden, werd onder meer een gemeenschappelijk beleidsplan opgesteld en een kwaliteitsbeleid ingevoerd.

Decreet legt nieuwe accenten

Het decreet CLB legt een aantal **werkingsprincipes** op waaraan elk CLB dient te voldoen. Het Centrum voor Leerlingenbegeleiding:

- *stelt het belang van de leerling centraal.*
- *werkt vraaggestuurd behalve voor de begeleiding die verplicht is.* Een vraag of behoefte is niet de enige aanleiding voor het optreden van CLB-medewerkers. Het centrum is ook verplicht een zogenaamd 'verzekerd aanbod' te verzorgen.
- *werkt subsidiair ten aanzien van de school en de ouders.* Subsidiair wil zeggen dat de verleende hulp niet zwaarder is dan strikt noodzakelijk. Doorverwijzen naar het CLB of naar andere hulpverleners gebeurt slechts indien een minder ingrijpend hulpaanbod - op niveau van de school of de ouders - niet voldoet.
- *heeft bijzondere aandacht voor bepaalde doelgroepen en voor leerlingen die door hun sociale achtergrond worden bedreigd in hun ontwikkelings- en in hun leerproces.* Het decreet geeft aan waar de meeste aandacht en tijd van de CLB-medewerkers naartoe moet gaan.
- *ontwikkelt een deontologische code die onder andere het onafhankelijke optreden van de personeelsleden waarborgt.* De tijdelijke decretale stuurgroep CLB stelde een eerste versie daarvan op in de loop van 2001. Gezien de samenwerking tussen school en CLB vraagt de ontwikkeling van de code overleg met de school.
- *werkt samen met andere diensten in een aanwijsbaar netwerk.* Een CLB moet zich als draaischijf positioneren tussen de school en de jeugdzorg en efficiënt samenwerken met beide partners.

Eén jaar decreet

We hebben het voorbije schooljaar de eerste stappen gezet in het verwerken van het decreet CLB en van onze integratie in de scholengroep. Dat vergde verkenning van het nieuwe werkgebied, vorming van nieuwe teams, taakverdelingen, leren omgaan met een nieuwe opdracht en nieuwe regelgeving. Kortom, er werd op vele fronten tegelijkertijd gewerkt. Na één jaar hebben we op basis

van overleg binnen het team en tussen CLB's een mening over bepaalde aspecten van het werk, kregen we zicht op belangrijke randvoorwaarden en werd het vermoeden bevestigd dat we onvermijdelijk accenten moeten leggen en dus keuzes maken. Ook het moeilijke proces van informatisering van CLB's werd vorig schooljaar ingezet.

De ervaringen van het voorbije schooljaar hebben ons geleerd dat de ontwikkeling die we als kersverse CLB's doormaken, zich voltrekt volgens verschillende snelheden en met verschillende accenten. Dit groeiproces wordt beïnvloed door de initiatieven die het CLB zelf neemt, door de sterke punten die het team kan uitspelen of de zwakke punten die het moet bijsturen.

Ook de samenwerking met de leerkrachten, directies of algemeen directeurs beïnvloedt het groeiproces. Ze biedt extra troeven, maar kan het CLB ook verplichten extra hindernissen te nemen. Visieontwikkeling en profilering moeten we de volgende twee schooljaren nadrukkelijker nastreven in samenwerking met onze belangrijkste partners.

Ons beleidsplan in een notendop

Op naar september 2003

Het afgelopen jaar heeft ons toegelaten zowel onze doelstellingen te formuleren als de weg uit te stippelen waarlangs wij die doelstellingen willen bereiken tegen de datum die het decreet CLB vooropstelt. Daarbij moet onze opdracht zowel voor ons realiseerbaar blijven, als afgestemd zijn op de behoeften van de doelgroep.

Waar liggen de volgende twee jaar onze accenten?

- *Visieverruiming* en de toepassing ervan: met vooral aandacht voor de regelgeving, de profilering en de ontwikkeling van een visie op leerlingenbegeleiding.

- *Overleg met de belangrijkste partners* om te komen tot een visie op leerlingenbegeleiding en om beleidsplannen voor te bereiden.
- *Kwaliteitszorg* met prioritair een zorgvuldige kwaliteitsbepaling en een nadruk op een sterk kwaliteitsbewustzijn, en waar nodig een mentaliteitsverandering. Dat doen we in overleg en samenwerking met het voltallige personeel. Daarbij zullen we streven naar een evenwicht tussen de tevredenheid van de cliënt en de tevredenheid van het personeel. Samenwerking met deskundigen in kwaliteitszorg moet ons op het juiste spoor zetten.

Succesfactoren

Onze doelstellingen zijn ambitieus. Om ze te realiseren moeten een aantal randvoorwaarden worden vervuld:

- *Participatief leiderschap*. We moeten onze medewerkers nauw betrekken bij het voorbereiden, concretiseren en organiseren van de beleidsopties.
- *Begeleidend onderwijs*. Dat is gericht op de ontwikkeling van de sociale, persoonlijke en intellectuele vorming van leerlingen, waardeert individuele verschillen, stimuleert de zelfverantwoordelijkheid van leerlingen en vindt plaats in een schoolklimaat dat de behoeften van alle leerlingen respecteert. Naarmate de scholen beantwoorden aan deze omschrijving, groeien de kansen op een geïntegreerde leerlingenbegeleiding en wordt de realisatie van een CLB-werking een haalbaar werkingsprincipe.
- *Geïntegreerde leerlingenbegeleiding*. De commissie Pedagogisch Beleid is binnen de scholengroep goed geplaatst om een stimulerende rol te spelen op het vlak van de samenwerking tussen het CLB en de scholen uit de scholengroep.
- *Complementaire ondersteuning*. Die is vooral nodig om een sterkere professionele

basis uit te bouwen, kwaliteitszorg in te voeren, CLB's te informatiseren en de personeelsbewegingen administratief te bewaken.

- *Samenwerking met jeugdzorg en andere noodzakelijke partners.* Omdat we minder dan andere netten kunnen terugvallen op bevoorrechte partners, moeten we extra investeren in de uitbouw van netwerken binnen de jeugdzorg waarmee we kunnen samenwerken. Integrale jeugdhulpverlening biedt hier kansen die we zoveel mogelijk moeten grijpen, ook al betekent dat een belangrijke extra werkbelasting tijdens de opstartfase van de CLB's. We benutten daarom maximaal de huidige dynamiek van het Strategisch Plan Integrale Jeugdhulpverlening.
- *Samenwerking tussen de CLB's.*
- *Vrije consultants.* Vaak komen jonge volwassenen die boven de door het decreet CLB opgelegde leeftijdsgrens vallen, bij het CLB informatie vragen over verdere scholing of loopbaanplanning. Daar tijd voor vrijmaken, gaat in tegen de decretale opdracht. Maar de vrije consultant afwijzen, is maatschappelijk onaanvaardbaar. In het kader van het Levenslang Leren moet worden gegarandeerd dat men ook 'levenslang' een beroep kan doen op objectieve informatieverstrekking. We pleiten ervoor de beschikbare deskundigheid en infrastructuur in de CLB's aan te wenden en in het kader van het Levenslang Leren een samenwerkingsakkoord uit te werken.

Beleidscontract met de school

De 'gedeelde zorg voor leerlingen' vraagt een gezamenlijk engagement van de inrichtende macht van de school, van het CLB en van de betrokken scholen. Dat engagement krijgt vorm in het beleidscontract dat over drie schooljaren loopt. Het is een concretisering van onze strategische doelstellingen op niveau van de scholengroep en de individuele scholen.

De inrichtende macht van de school beslist over ondertekening van het voorstel tot samenwerking.

De individuele schooldirecties en hun team stellen de schoolspecifieke doelstellingen op en maken concrete werkafspraken met het CLB op het vlak van leerlingenbegeleiding. De 'afsprakennota' wordt voor de betrokken school aan het beleidscontract toegevoegd. Die nota wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgestuurd. We houden bij het maken van concrete afspraken ook rekening met eventuele andere planningsdocumenten (bijvoorbeeld in het kader van gelijke kansen). We streven naar een coherent geheel waardoor de totale taakbelasting zichtbaar wordt. Voor de school maakt het beleidscontract, inclusief de afsprakennota, deel uit van het schoolwerkplan.

De inspectie zal nagaan of het beleidscontract alle elementen bevat die decretaal als een minimum werden opgelegd. Bovendien bepaalt het decreet CLB dat het beleidscontract een onderdeel is van de doorlichting van de school en het CLB. Het wordt dus ter beschikking gesteld van de visitatiecommissie.

Doordenkertjes

Om alle betrokkenen bij het gemeenschapsonderwijs voeling te laten houden met nieuwe ontwikkelingen en resultaten in het onderwijskundig onderzoek, organiseerden wij maandelijkse lezingen-met-debat op woensdagmiddag. Zowel medewerkers uit de centrale diensten, personeelsleden als ouders kunnen aan die 'Doordenkertjes' gratis deelnemen. Doordenkertjes zijn een gezamenlijk initiatief van de afdeling Onderwijsorganisatie en de vzw Boco (Brussels Overleg- en Coördinatiecentrum Gemeenschapsonderwijs), met materiële ondersteuning door het Centrum voor Nascholing.

Onze medewerkers

Modulaire opleidingen

Het decreet rechtspositie voor de personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs (DRP) bepaalt dat om toegelaten te worden tot de proeftijd of voor een waarnemende aanstelling voor alle selectie- en bevorderingsambten, kandidaten onder meer moeten voldoen aan de voorwaarden van 'de proef'.

De bedoeling is na te gaan of kandidaten beschikken over de bekwaamheden die voor het ambt vereist zijn. Die bekwaamheden worden vastgelegd door de Raad van het Gemeenschapsonderwijs.

Het Gemeenschapsonderwijs heeft geopteerd voor een vernieuwd concept aangezien het decreet voorschrijft dat het Gemeenschapsonderwijs de modaliteiten van de proef zelf bepaalt en een continue instroom van goede directeurs onontbeerlijk is.

Voortaan zullen wij voor deze ambten een vorming organiseren in eigen beheer. De vorming wordt aangeboden binnen een modulairsteem. Vier vormingsmodules zijn voor alle directieambten gemeenschappelijk. De vijfde module is specifiek voor het ambt waarvoor men het bekwaamheidsattest wil behalen. Elke module moet worden beschouwd als

een entiteit en er hoort dus minstens één evaluatie bij. Een dergelijke modulaire opleiding biedt voordelen. Kandidaten kunnen een bekwaamheidsattest verwerven volgens een eigen ritme. Bovendien kunnen de kandidaten via het systeem van vrijstellingen voor gemeenschappelijke modules, op een vlottere manier een bijkomend bekwaamheidsattest behalen. In de loop van 2001 werd dit concept uitgewerkt binnen de diensten van het Gemeenschapsonderwijs (Centrum voor Nascholing en cel Selectie en Vorming) samen met de jury. Die staat in voor de integrale kwaliteitsbewaking van dit concept. De opleiding voor de ambten van directeur loopt vanaf 12 januari tot eind juni 2002. Nadien komen de andere selectie- en bevorderingsambten aan bod.

Ondersteuning voor kandidaturen tijdelijken

Aanvragen voor een tijdelijke aanstelling en/of een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur in het gemeenschapsonderwijs moeten worden ingediend bij de scholengroep(en) waar de kandidaat een tijdelijke aanstelling beoogt. De kandidaturen worden bijgehouden in een bestand waaruit de instellingen van de scholengroep kunnen putten. Om de scholengroepen te ondersteunen bij de verwerking en het beheer van de aanvragen, ontwikkelde de afdeling Informatieverwerking (AIV) van het Gemeenschapsonderwijs eigen softwaretoepassingen. De software laat toe snel en eenvoudig kandidaten op te zoeken.

In de eerste plaats werd een Access-toepassing ontwikkeld en via cd-rom verspreid. Het programma voorziet in de mogelijkheid om relevante gegevens gestructureerd op te slaan. Er zijn uitgebreide zoek- en selectiemogelijkheden, en een uitgebreide rapporteringsfunctie ingebouwd.

De internettoepassing die daarnaast werd ontwikkeld, moet de toegankelijkheid van de gegevens vergroten. De internettoepassing biedt dezelfde functionaliteiten als het Access-programma, zij het dat de rapporteringsmogelijkheden iets beperkter zijn. De kandideringsgegevens zitten opgeslagen in de centrale databank van het Gemeenschapsonderwijs. De gebruikers kunnen naargelang van hun rechten de gegevens invoeren, wijzigen of raadplegen. Via beide toepassingen kunnen de scholengroepen ook beschikken over de persoonsgegevens van de personeelsleden die reeds in de centrale databank waren opgenomen.

Er werden opleidingssessies gehouden om de scholengroepen met het gebruik van beide toepassingen vertrouwd te maken. Bovendien kunnen ze een beroep doen op een helpdesk, zowel voor het gebruik van de software (AIV) als voor het statutaire en inhoudelijke aspect van tijdelijke aanstellingen (afdeling Personeel).

In 2001 maakten 15 van de 29 scholengroepen gebruik van de internettoepassing. In totaal brachten zij 13.668 kandidaturen in de centrale databank in. Daaronder zijn 2015 aanvragen voor een aanstelling van doorlopende duur.

Software voor beheer van personeelsdossiers

Ieder jaar maken de raden van bestuur van de scholengroepen een lijst bekend met de betrekkingen die in hun instellingen vacant zijn. Deze lijst wordt vóór 15 mei openbaar gemaakt. De personeelsleden die aan de voorwaarden voldoen, kunnen in deze vacante betrekkingen een mutatie of een vaste benoeming krijgen.

Om voor de scholengroepen het beheer van de vacante betrekkingen en van de daaraan gekoppelde aanvragen voor mutatie en vaste benoeming te vergemakkelijken, ontwikkelde de afdeling Informatieverwerking software-toepassingen. De toepassingen werden op cd-rom verspreid of konden worden gedownload van de website van het Gemeenschapsonderwijs.

De gebruikers hebben de mogelijkheid om de vacante betrekkingen in een database op te slaan en te beheren. Het programma bevat reeds significante gegevens zoals de adresgegevens van de instellingen en de via wet bepaalde ambten en vakken, wat de uniformiteit van de vacantverklaring in de verschillende scholen en scholengroepen vergroot. Het programma laat de gebruiker ook toe om in uitzonderlijke gevallen zelf ambten, vakken of opmerkingen in te voegen.

De toepassing bevat een uitgebreide rapporteringsfunctie. Lijsten van de betrekkingen kunnen worden gegenereerd (en afgedrukt) op basis van verschillende parameters. De lijsten van de vacante betrekkingen werden in de scholengroep verspreid.

Om ruime bekendheid aan de vacatures te geven, beslisten de scholengroepen om hun lijsten ook te publiceren op de website van het Gemeenschapsonderwijs. Daarvoor werd in een exportmodule voorzien, waarmee de gebruikers een Excelbestand kunnen aanmaken. Het wordt via diskette of mail ter publicatie naar de centrale diensten gestuurd.

In de volgende fase kunnen de kandidaten bij de betrokken scholengroep een aanvraag indienen. Het programma biedt de gebruiker de mogelijkheid om voor iedere betrekking aanvragen voor mutatie en/of vaste benoeming in te brengen.

Daarna worden de aanvragen op hun geldigheid gecontroleerd en krijgen ze de status 'Goedgekeurd' of 'Afgekeurd wegens.....'.

De toepassing biedt de mogelijkheid om op ieder ogenblik van de procedure informatie en rapporten over de aanvragen op te vragen. Er is ook een module om op het einde van de procedure standaardbrieven te genereren.

De gebruikers kunnen een beroep doen op een helpdesk binnen de afdeling Informatieverwerking voor de technische aspecten van de toepassingen. Voor inhoudelijke vragen betreffende de vacantverklaring of de statutaire controle van de aanvragen, fungeert een helpdesk op de afdeling Personeel.

Informatie via website en nieuwsbrief

De Cel Contractueel Personeel (COP) streeft naar een intense wisselwerking met de scholengroepen en de instellingen. In maart 2001 werd de handleiding Contractueel personeel van het gemeenschapsonderwijs beschikbaar gesteld op de RAGO-website: rubriek Personeel, subrubriek Rechtspositie, rubriek handleiding contractueel personeel. (<http://www.rago.be/subpage-startpagina/personeel/rechtspositie/index.htm>)

Via de elektronische nieuwsbrief DaGen worden de betrokken partijen wekelijks geïnformeerd over de wijzigende regelgeving voor contractuele tewerkstellingen. De COP informeerde dit jaar de scholengroepen ook proactief over de vakbondspremie, het arbeidsreglement, de overgang naar de euro, een vereenvoudigde administratie voor de gesubsidieerde contractuelen (Geco), de overgang van geco-tewerkstellingen naar een contractuele tewerkstellingsvorm.

Adviesverlening

In 2001 heeft de afdeling Juridische Dienstverlening en Documentatie aan nog drie scholengroepen juridische dossiers overgedragen, via onder meer een toelichting ter plaatse. Al deze dossiers en nieuwe rechtsgedingen zijn tijdens het jaar in nauw overleg met al de scholengroepen bijgehouden.

Aan de scholengroepen en intern binnen de centrale administratieve diensten is bovendien constant mondelinge en schriftelijke ondersteuning verleend in de vorm van adviezen over aangelegenheden op de meest diverse vlakken: onderwijsorganisatie, personeelsbeleid, infrastructuur, financiën, verzekeringen, oprichting vennootschappen, leerlingenvervoer, archivering, auteursrechten, bescherming naamgeving scholen.

Ook werd de procedure opgestart en bewaakt voor de aanstelling van een riskmanager voor de onroerende infrastructuur van het Gemeenschapsonderwijs. Verder werden het nieuwe delegatiebesluit geredigeerd en de aanpassingen eraan gevolgd. Eveneens op het programma stonden de studie en voortgangsbewaking van de eigendomsproblematiek van de onroerende goederen van het Gemeenschapsonderwijs en de implementatie van de schoolreglementen.

Bijzondere Maatregelen

De sector Bijzondere Maatregelen omvat twee diensten: de eigenlijke sector Bijzondere Maatregelen en het secretariaat van de Raad van Beroep.

De sector Bijzondere Maatregelen begeleidde - op verzoek van de scholengroepen - de verschillende procedures aangaande bijzondere maatregelen. Het gaat over orden- en tuchtmaatregelen, evaluaties en beoordelingen 'onvoldoende', ontslagen bij hoogdringendheid, ambtshalve ontslagen, verwijdering uit het ambt of het oordelen over ongewetigde afwezigheden. De sector bood hierbij maximale ondersteuning en begeleidde dus de hele procedure. Die loopt vanaf de samenstelling van het dossier tot en met de mededeling van de beslissing aan de betrokkenen. Het spreekt vanzelf dat alle procedureregels worden gerespecteerd, dat de beslissingen voldoen aan alle vormvereisten en dat zorgvuldig wordt overlegd met de initiatiefnemende instantie. Ook wanneer relationele conflicten of privé-moeilijkheden de werksfeer negatief beïnvloeden, kunnen scholengroepen een beroep doen op de diensten van de sector. Via counseling, onderhandeling, redelijke argumentatie en overreding wordt dan geprobeerd een oplossing te vinden die voor alle partijen bevredigend is.

Om directies wegwijs te maken in de veelheid van reglementen en voorschriften voorzag de sector regelmatig in vorming en bijscholing. Tegen een aantal van de genoemde maatregelen kan administratief beroep worden aangekend bij de Raad van Beroep voor de personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs. Het secretariaat zorgt dan voor de voorbereiding en de uitvoering van de beslissingen van de Raad van Beroep.

Communicatie en documentatie

Centrale adviescommissie Communicatiebeleid

De centrale adviescommissie Communicatiebeleid besteedde tijdens de vijf vergaderingen van 2001 vooral aandacht aan:

- **de elektronische nieuwsbrief DaGen**

Er werd aan het concept gesleuteld. Samen met de directeurs werd een middel uitgedokterd om de e-mailadressen van al onze scholen op punt te houden.

- **reclamecampagne**

Vanuit de commissie kwam de aanbeveling dat een algemene campagne voor heel Vlaanderen maar weinig impact heeft. Er werd gezocht naar alternatieven op basis van de resultaten van het marktonderzoek naar de factoren die doorslaggevend zijn in de schoolkeuze van ouders. De commissie suggereerde om, in samenwerking met het Centrum voor Nascholing (NAS), een opleiding te verzorgen over een lokaal pr-beleid en het maken van persberichten.

In samenspraak met de commissie werden in de loop van 2001 balpennen en T-shirts van het Gemeenschapsonderwijs geproduceerd. Verder werd zowel de vorige campagne geëvalueerd als mogelijke besparingen gesuggereerd.

- **website**

Aangezien de site volgens de commissie nog niet duidelijk genoeg is, stelde ze een driedelige structuur voorop. Voor de informatie voor het grote publiek zou de buitenste schil grafisch aantrekkelijk worden. Het onderdeel voor de interne werking (voor directies, leerkrachten, leden bestuursorganen...) moet sober en helder gestructureerd zijn. Het schoolweb moet dan weer alle websites van de scholen verzamelen.

DaGen: dagelijkse elektronische nieuwsbrief van het Gemeenschapsonderwijs

---

Sedert 1 september 2001 krijgen de scholen dagelijks tussen 15 en 16 uur hun nieuwsbrief DaGen. Daarmee kwam grotendeels een einde aan de wildgroei van e-mails op diverse tijdstippen van de dag.

DaGen is een e-mailbericht met links naar documenten op onze server (occasioneel ook extern) en wordt verstuurd naar de algemeen directeurs, alle scholen, de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB's), de pedagogisch adviseurs en pedagogisch begeleiders en de administratieve diensten.

Tijdens de paas- en zomervakantie wordt de nieuwsbrief wekelijks verzonden.

DaGen bevat twee grote luiken:

- een bijdrage van de sector Documentatie met allerhande signaleringen (Belgisch Staatsblad, Vlaams Parlement, wetgeving en pedagogische tijdschriften);

- een bijdrage van de stafcel Communicatie met een dagelijks persoverzicht (enkel de koppen van de artikels, niet de volledige tekst) en een verwijzing naar onze persmededelingen op de website.

In een rubriek varia wordt regelmatig verwezen naar nieuwe items op onze website.

Wie niet onmiddellijk de tijd heeft om DaGen te lezen, kan nog een maand terecht op de server. Sommige items verwijzen ook naar informatie die op de website raadpleegbaar is. Via deze weg en door het gebruik van PDF-bestanden op onze server kunnen de centrale diensten meer informatie aanbieden dan voorheen. Het betreft informatie die niet vertrouwelijk van aard is.

Gedurende een proefperiode van twee maanden werd de nieuwsbrief enkel verstuurd naar de centrale diensten, de algemeen directeurs en acht testscholen. Tijdens deze proefperiode werden reeds enkele aanpassingen doorgevoerd. De verzendlijst werd aangepast en de voormelde beschikbaarheid van de documenten op de server werd verlengd tot een maand. Na de proefperiode werd de doelgroep elektronisch bevraagd en bleek ze gewonnen voor DaGen.

triGOonaal

De tweewekelijkse nieuwsbrief triGOonaal evolueert steeds meer in de richting van een echte nieuwsbrief, want de centrale diensten gebruiken voor langere teksten steeds meer de website. Wel verwijst de nieuwsbrief telkens naar de nieuwe informatie op onze site. De website-versie van de nieuwsbrief is in 2001 aangevuld met bestanden waarin een volledige jaargang is opgenomen. Deze inhoudstafel in PDF biedt de mogelijkheid om op te zoeken via een zoekfunctie en om ontbrekende papieren afleveringen af te drukken.

Documentaire informatiedienstverlening

Het afgelopen jaar leverde de sector Documentatie, naast de interne dienstverlening voor de centrale diensten, ook documentaire informatie aan scholengroepen, scholen en het onderwijsveld. De sector werkte ook volop mee aan DaGen, onder meer als informatieleverancier.

In het najaar van 2001 startten wij de testfase van de module EDM-DOC van de EDM-databank (Electronic Document Management System) op internet. Het is de bedoeling om op die manier de documentendatabank ook toegankelijk te maken voor de scholengroepen. Ze was tot op heden enkel raadpleegbaar voor de centrale diensten. De definitieve implementatie – als de testfase naar wens verloopt – is voor 2002.

Centrale adviescommissie ICT

In de loop van 2001 vergaderde de centrale adviescommissie ICT (Informatie en Communicatietechnologie) vijfmaal.

Onder meer over:

- **programma invoer kandidering tijdelijken**
De afdeling voor informatieverwerking (AIV) ontwikkelde een programma voor het verwerken, beheren en raadplegen van de aanvragen voor een tijdelijke aanstelling in het Gemeenschapsonderwijs. De mogelijkheid om de kandidaten zelf elektronisch te laten kandideren werd onderzocht. Onder meer kwamen de problematiek van de ‘digitale handtekening’ en van de ‘aangetekende zending’ aan bod.

- **netwerkverbindingen – VPN**

De uitbouw van een Virtueel Privaat Netwerk is nog niet gestart. Daarvoor wachten wij op de resultaten van de audit van de AIV die door de Centrale Raad werd gevraagd. De audit moet uitwijzen hoe de ICT-infrastructuur moet evolueren, rekening houdend met de nieuwe structuur van het Gemeenschapsonderwijs. De capaciteit van de huurlijn tussen KPN en het Gemeenschapsonderwijs werd vergroot tot 4Mbps (x8). Dat heeft een gunstige invloed op het dataverkeer tussen de instellingen en de centrale diensten.

- **boekhoudpakket PwC**

De audit door Unysis bracht geen grote tekorten op technisch vlak aan het licht. Wel werd de firewall geoptimaliseerd. Sommige onderbrekingen in de verbinding waren te wijten aan slecht functionerende ISDN-lijnen. Sommige scholengroepen hebben wel moeilijkheden met het gebruik van het boekhoudpakket. De door de helpdesk opgebouwde competentie kan daaraan verhelpen.

- **gemeenschappelijke databanken**

Om de centrale databank up-to-date te houden werd afgesproken dat de centrale diensten (vooral de afdeling Onderwijsorganisatie) regelmatig hun gegevens naar de scholengroepen sturen. Na verificatie en aanvulling worden de aangepaste gegevens in de centrale databank ingevoerd. Er komt ook een centraal aanspreekpunt binnen de administratieve diensten.

Internet helpdesk

Een 300 instellingen van het gemeenschaps- onderwijs hebben een website. Daarvan staat de meerderheid op onze server.

Er kwamen in 2001 zelfs vragen van klassen om hun site te willen plaatsen. Er stonden 1500 e-mailadressen op onze externe server en elke dag komen er nog bij.

Bovendien hebben alle personeelsleden een e-mailadres op onze interne e-mailserver. Via de externe mailserver kunnen ze externe mail ontvangen en versturen.

Dagelijks verwerkten wij in totaal tussen de 6.000 en 11.000 e-mails, zodat de aankoop

van nieuwe hard- en software voor de externe server zich opdrong.

De website werd met verschillende items uitgebreid. Uiterlijk zijn niet veel veranderingen doorgevoerd omwille van de herkenbaarheid. Dat de website een succes is, mag blijken uit de 200.000 hits tussen augustus en december 2001.

Als helpdesk hebben we afgelopen jaar regelmatig waarschuwingen voor mailvirussen rondgestuurd om de instellingen van het gemeenschapsonderwijs te behoeden voor dat toch wel zeer vervelend fenomeen. Hoofdzakelijk via telefonische weg werden de instellingen geholpen als de installatie van hard- en software problemen gaf.

Pedagogische begeleidingsdienst

Pedagogische begeleidingsdienst wordt belangrijker

In het schooljaar 2001 maakten we als Pedagogische begeleidingsdienst voor de eerste maal een beleidsplan voor twee jaar. Zo willen we onze visie op kwaliteit concreet definiëren, het profiel van onze dienst via het afbakenen van kerntaken scherper stellen en onze relatie met scholen en andere onderwijspartners planmatiger aanpakken.

Wat is kwaliteit?

Samen met eminente onderwijsonderzoekers en geïnspireerd door het Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs, zeggen we dat een school goed onderwijs en dus kwaliteit levert als ze een meerwaarde biedt aan haar leerlingen en als ze hun ontplooiingskansen vergroot. In die kwaliteitsvisie mogen we niet alleen oog hebben voor de leerresultaten, maar ook voor de elementen die deze resultaten mee bepalen: hoe wordt er lesgegeven, wat wordt er onderwezen, wordt er samengewerkt, is er aandacht voor welbevinden en betrokkenheid van leerlingen en leraren, bestaat er een leerlingvolgsysteem, is er overleg over de graden heen...

Wat zijn onze kerntaken?

De Pedagogische begeleidingsdienst begeleidt niet minder dan 656 basisscholen en secundaire scholen, 28 Centra voor Volwassenenonderwijs, 15 muziekacademies en academies voor beeldende kunsten en 24 Centra voor Leerlingenbegeleiding. Wij willen, zoals in 2000, verder de nadruk leggen op rechtstreekse ondersteuning van leraren en scholen, waarbij we vraaggericht werken en ingingen op lokale behoeften. De begeleiding legde zich op de eerste plaats toe op het kernproces tussen leraar en leerling: ze ondersteunde de leraar als vak- en leerlingenbegeleider via kwalitatieve begeleiding van leerplanontwikkeling, via individuele begeleiding van leraren en via vakgroepbegeleiding. Maar een leraar maakt ook deel uit van een school. Vandaar dat we ook uitdrukkelijk het pedagogisch beleid van de school hebben ondersteund via thematische studiedagen, via zelfevaluatie en via voortgangsbewaking van doorlichtingen.

Hoe samenwerken?

Zowel in het kader van leerplanontwikkeling als voor de implementatie van nieuwe leerplannen hebben wij stappen gezet naar netoverschrijdende samenwerking. Voor het volwassenenonderwijs leidde dat tot de netoverschrijdende modulaire leerplannen. Voor de nieuwe studierichting humane

wetenschappen werd op ons initiatief samengewerkt met het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG), wat resulteerde in gezamenlijke nascholing voor leraren cultuur- en gedragswetenschappen. Op regionaal vlak werkten we samen met de koepels van het officiële onderwijs op het gebied van leerplanontwikkeling.

Experiment modularisering

Op 1 september 2000 startte de Vlaamse regering met het experiment 'modularisering' in het voltijds gewoon en deeltijds beroepssecundair onderwijs. Gezien het belang van dit vernieuwend onderwijsexperiment hebben wij het in 2001 op de voet gevolgd en de betrokken gemeenschapsscholen maximaal ondersteund. Zowel op organisatorisch als op pedagogisch-didactische vlak. We zullen dat ook blijven doen tot en met de evaluatie van het experiment, dat loopt tot en met het schooljaar 2006-2007.

Modularisering kan een belangrijk instrument zijn om het aantal ongekwalificeerden uit het leerplichtonderwijs te verminderen. De uit te reiken (deel)certificaten geven immers toegang tot de arbeidsmarkt of tot vervolgonderwijs. Door eenzelfde opleidingsstructuur te laten doorlopen van leerplicht naar volwassenenonderwijs wordt bovendien het 'levenslang leren' bevorderd.

Het modulair onderwijs wijkt af van de traditionele onderwijsstructuur opgebouwd uit graden en leerjaren en wordt voor het voltijds gewoon secundair onderwijs georganiseerd per studiegebied, met daarin een reeks beroepsopleidingen. Elke beroepsopleiding is samengesteld uit modules. Een module is het kleinste deel van een opleiding waarvoor een door de overheid erkend deelcertificaat kan worden uitgereikt.

De modulaire beroepsopleidingen werden samengesteld door de Vlaamse overheid. De pedagogisch-didactische vertaling gebeurt echter door de onderwijsinstellingen.

De gemeenschapsscholen betrokken bij het experiment worden in deze taak ondersteund door de dienst deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) en de Pedagogische begeleidingsdienst.

Eigen aan het experiment is de geïntegreerde aanpak van algemene, technische vakken en praktijkvakken. Leerkrachten worden dus aangemoedigd om tot een efficiënte samenwerking te komen, zowel wat de voorbereiding, de concretisering, het lesgeven betreft, als het evalueren en rapporteren. Ook rond deze vorm van onderwijsvernieuwing kan men zowel bij de Pedagogische begeleidingsdienst als bij de DBSO ondersteuning krijgen.

Methodescholen in het gemeenschapsonderwijs

Binnen het gemeenschapsonderwijs zijn er 41 basisscholen en 6 secundaire scholen die zich profileren als 'methodescholen'. Dat zijn Freinetscholen, Leefscholen en een Jenaplan-school. Ze hanteren specifieke methodieken, waarvoor ze ondersteuning krijgen van drie begeleiders van de Pedagogische begeleidingsdienst.

In het schooljaar 2000 – 2001 hebben we zowel voor het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs initiatiecursussen gegeven bestemd voor opstartende scholen. Daarnaast richtten verdiepingscursussen zich meer op de rol van de leraar binnen het methodeonderwijs en op de verschillende werkvormen.

Binnen het methodeonderwijs is de groepsdynamiek heel belangrijk. Een aantal schoolteams kregen dan ook heel wat ondersteuning en hulp van de pedagogisch begeleiders. Die sleutelden aan gesprekstechnieken en het zich leren uiten in een team.

Hulp voor hoogbegaafden

Goed, het mag vreemd klinken. Maar ook hoogbegaafde leerlingen kunnen uitgroeien tot probleemkinderen. “Omdat het leer-tempo voor hen te laag ligt, gaan ze zich vervelen. En we weten tot wat verveling kan leiden,” stelt Roeland Buisseret, coördinator van het initiatief ‘hoogbegaafde leerlingen’ van het Koninklijk Atheneum Antwerpen. “Bovendien ontwikkelen ze geen leermethodiek. Als ze iets één keer horen kennen ze het toch. Wat hen later parten kan spelen, als ze bijvoorbeeld de methodiek van het uit het hoofd leren nodig hebben.”

In september 2001 startte het KA Antwerpen met een klas 1A (eerste algemeen leerjaar secundair onderwijs), met als optie Latijn. Voor de 15 hoogbegaafde leerlingen werd het aantal lessen van 32 teruggebracht tot 25. Die vrijgekomen tijd werd ingevuld met zinvol projectwerk. Roeland Buisseret: “Na een spoedcursus en begeleid door acteur-regisseur Alex Van Haecke hebben ze bijvoorbeeld het theaterstuk *Thuis* opgezet. Waarbij ze alles zelf hebben verzorgd. Van het bijeenzoeken van teksten over ticketverkoop tot het spelen van de rollen.”

De methode wordt in het buitenland al enkele jaren succesvol toegepast, maar het KA Antwerpen is wel de eerste school in Vlaanderen die ermee uitpakte. En er de volgende jaren ook mee zal doorgaan. Met de niet te onderschatten inzet van het lerarenteam en met de steun van het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek van de UFSIA en het Centrum voor Leerlingenbegeleiding.

Het methodeonderwijs wil niet alleen kritisch en creatief zijn, maar ook reflectief. Daarom werd ook veel aandacht besteed aan het opstarten van zelfevaluatie- en evaluatieprocedures voor kinderen en leraren. Binnen enkele scholen werden functioneringsgesprekken ingevoerd.

Om te kunnen omgaan met de grote verschillen tussen leerlingen en om zelfsturing te realiseren zijn gerichte observaties en bijgevolg een goed kindvolgsysteem nodig. In het kleuteronderwijs werd dan ook veel ondersteuning gegeven bij het zoeken naar een goed en werkbaar systeem. De begeleiding van methodescholen gebeurde eveneens op klasniveau. Zo werden leraren van pas opgestarte scholen individueel begeleid. De aandacht ging vooral naar het sociale aspect en het ontwikkelen van zelfsturing bij kinderen. Methodescholen van het basisonderwijs zijn ingedeeld in graadsklassen of leefgroepen waar verschillende leeftijden bij elkaar zitten. Dat verrijkt de sociale interactie en leert hen omgaan met verschillen. Voor een leraar is dat niet altijd even gemakkelijk en een extra ondersteuning is meestal welkom. Ook projecten kregen steun. Methodescholen behandelen leerinhouden immers binnen projecten, waarvan de praktische uitwerking intensieve begeleiding vraagt.

Zelfevaluatie: een lokaal kwaliteitsproject...

Sinds het decreet van 17 juli 1991 beperkt de rol van de inspectie er zich toe om de realisatie van de eindtermen via de leerplannen te controleren en na te gaan of alle decretale verplichtingen in de school worden nageleefd. In dit systeem gaat men ervan uit dat de school in staat moet zijn zelf verantwoordelijk te zijn voor de kwaliteit die ze levert. Dat wil ook zeggen dat ze zichzelf evalueert en bijstuurt. Deze dualiteit tussen externe evaluatie (inspectie) en interne evaluatie heeft ons ertoe aangezet een project Zelfevaluatie op te starten, begeleid door een stuurgroep met acht leden van de Pedagogische begeleidingsdienst. Wetenschappelijk onderzoek toont immers aan dat scholen die de traditie hebben zichzelf in vraag te stellen, vaak ook scholen zijn die zeer goede resultaten kunnen voorleggen.

Volgende stappen werden gezet:

- intake met de directie en eventueel de initiatiefnemers;
- opstarten werkgroep of stuurgroep;
- ontwikkeling materiaal of vastleggen strategie;
- motivatie en sensibilisering doelgroep;
- bevraging;
- verwerking resultaten;
- voortgang, bekendmaking en evaluatie resultaten;
- vastleggen actiepunten;
- implementatie actie(s) op schoolniveau;
- voortgangsbewaking acties;
- evaluatie resultaten.

De begeleiding van de scholen werd telkens ondersteund door een lid van de stuurgroep en de regionaal verantwoordelijke. Zo kon men expertise en ervaring uitwisselen en het kennisplatform verbreden, ook binnen de stuurgroep. Het project wordt in het schooljaar 2001-2002 verder gevolgd en de deelnemende scholen zullen via een forum ervaringen uitwisselen. Die ervaringen en de resultaten worden ook naar andere belangstellende scholen verspreid.

...met een internationale dimensie

In dezelfde geest sloot het Gemeenschapsonderwijs ook aan bij een internationaal project waaraan schooloverstijgende organisaties uit Spanje, Portugal, Noorwegen en Schotland deelnemen. De manier waarop de verschillende landen met zelfevaluatie omgaan, is immers interessant en leerrijk. Het project heeft vier belangrijke doelstellingen:

- de inventarisering van de informatie over zelfevaluatie in de verschillende landen en een vergelijkende studie;
- de sterkte-zwakteanalyse van de zelfevaluatiesystemen die in de verschillende landen worden gebruikt;

- de ontwikkeling van een model dat kan dienen voor promotie en implementatie van zelfevaluatie op schoolniveau;
- de organisatie van een Europese in-service training cursus voor leraren (Europese nascholingscursus onder Comenius 1) en/of de verspreiding van de methodologie via een nieuw Comeniusproject gericht op scholen (basis- en secundair onderwijs). Dat kreeg ondertussen vorm met deelname van het KA Vilvoorde en de BS Elsene.

Profileringprojecten als hefboomen voor schoolontwikkeling

In het najaar 1999 startte de afdeling Onderwijsorganisatie samen met de Pedagogische begeleidingsdienst het project Profilering van secundaire scholen met concentratie aan allochtonen en/of kansarmen. Tien secundaire scholen werden geselecteerd in de provincies Limburg, Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Via drie nascholingsdagen onder leiding van prof. Paul Mahieu (UFSIA-IDEA) werd eerst een projectscenario ontwikkeld. Afgelopen schooljaar werd het project uitgevoerd, met eigen accenten van de scholen. Belangrijk was dat een school zich bewust profileert als magneetschool, die aantrekkelijk is door haar multiculturele karakter, door een duidelijke missie, een hechte cultuur en een sterk leiderschap.

KA Hoboken, KA Maasmechelen, MS1-KA Genk, KTA 2 Genk en KTA Beringen kregen vanuit een kritisch zelfevaluatieproces inzicht in de eigen schoolcultuur en het eigen beleid. De sterktes vormden de basis van waaruit de schoolleiding veranderingsprocessen trachtte te stimuleren om de zwakke punten te verbeteren. De Genkse secundaire scholen, gehuisvest op campus Bretheide, verstevigden hun onderlinge samenwerking. Maandelijks overleg spoorde hen aan om gezamenlijk een aantal infrastructurele problemen op te lossen.

Kunst op school

Hoe kun je jongeren in contact brengen met kunst? Hoe kun je hen leren ervan te genieten? Volgens de vzw GeoArt alvast niet door hen beaat naar kunstwerken te laten staren. “Maar wel door de tentoonstelling als kapstok te gebruiken en daar rond, met onze steun, een aantal pedagogische en klasoverstijgende activiteiten te ontwikkelen,” aldus Ingrid Peeters van GeoArt. En dat doen, per jaar, een dertigtal gemeenschapsscholen. Zowel basisscholen, secundaire scholen als scholen voor buitengewoon onderwijs.

Voor de schooljaren 2000-2001 en 2001-2002 konden de scholen inschrijven op drie mogelijke tentoonstellingen/projecten. Op basis van de James Ensor-expositie kon men aan de slag met 45 originele schilderijen. Rond Andy Warhol waren 13 tapijten en een aantal reproducties beschikbaar. En er was ook een kunstproject mogelijk rond cartoons uit het internationaal cartoonfestival van Knokke-Heist en karikaturen van Karel Meersman.

Ingrid Peeters: “In Oostende heeft men de Ensortentoonstelling onder meer gebruikt om dieper in te gaan op de belle-époque, op het Oostende van vroeger en nu, op de ontwikkeling van het toerisme, op de visserij. Omdat Ensor een redenaar was zijn er teksten ontwikkeld, zijn er gedichten geschreven. Er is zelfs een toneelstuk opgezet.”

De jongeren kunnen via GeoArt ook kennis maken met reclame. Na een spoedcursus rond de invloed van reclame mogen zij de publiciteit rond het kunstproject verzorgen. Bijvoorbeeld via affiches. Maar het kan ook origineler.

Ingrid Peeters: “Een school heeft als publiciteit voor het Warholproject zelfs een optocht georganiseerd, waarin de jongeren verkleed waren als filmsterren.”

In KTA Beringen, KA Maasmechelen en KTA2 Genk vormden leraren werkgroepen die een actief recruitersbeleid uitwerkten. Met een eigen huisstijl werd de school creatief aan de buitenwereld voorgesteld. In enkele scholen leverde deze aanpak reeds leerlingenwinst op. Uitgebreide omgevingsanalyses en een vergelijking met een analyse van de schoolbevolking wees een aantal doelgroepen aan die tot dusver door deze scholen niet (meer) werden bereikt. In KA Heusden werd de doorstroming en de samenwerking tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs met veel zorg onderzocht en verbeterd.

Deze concrete projecten en de procesmatige pedagogische begeleiding hebben gezorgd voor een verschuiving van de aandacht naar de kwaliteitscultuur in deze scholen, in plaats van naar de verhouding tussen allochtonen en autochtonen. De concrete realisaties en de eerste resultaten in deze scholen vormen het uitgangspunt voor bijkomende vorming tijdens intervisiedagen.

Leerplanontwikkeling en nieuwe lessentabellen in het secundair onderwijs

---

Het secundair onderwijs wordt momenteel geconfronteerd met ingrijpende vernieuwingen zoals de invoering van de eindtermen in de tweede graad algemeen secundair onderwijs (ASO), kunstsecundair onderwijs (KSO), technisch secundair onderwijs (TSO) en beroepssecundair onderwijs (BSO) en de reductie van het aantal studierichtingen in de tweede graad ASO en in de derde graad KSO, TSO en BSO. Ook wordt volop werk gemaakt van het opstellen van studie-, beroeps-, beroepsopleidings- en opleidingsprofielen en het formuleren van specifieke eindtermen. Diverse leden van de Pedagogische begeleidingsdienst namen deel aan een aantal werkgroepen terzake op de Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO) en de Vlor (Vlaamse Onderwijsraad).

Deze vernieuwingen vinden onder meer via de leerplannen hun weg naar de klaspraktijk. Ze vormen de basis voor de pedagogisch-didactische ondersteuning door de Pedagogische begeleidingsdienst. Daarom ontwierp de dienst een sjabloon voor de aanmaak van leerplannen, zodat ze op een uniforme wijze worden opgebouwd.

Tijdens het schooljaar 2000-2001 werd gestart met de ontwikkeling en de voorbereiding van een vierhonderdtal leerplannen, die op 1 maart 2002 bij de inspectie ter advisering werden voorgelegd. Bijzondere aandacht ging naar de leerplannen voor de tweede graad.

Er werd ook een gemeenschappelijke visie over de basisvorming in de verschillende onderwijsvormen ontwikkeld, wat resulteerde in een aantal gemeenschappelijke teksten als inleiding op een leerplanpakket. Er kwam ook een visie tot stand op de integratie van de vakoverschrijdende eindtermen in de leerplannen.

De nieuwe leerplannen zijn gebaseerd op nieuwe lessentabellen. De procedure die werd uitgewerkt, laat toe het lokale niveau te informeren en inspraak te verlenen bij het tot stand komen van nieuwe lessentabellen. Ze worden ontwikkeld door de Pedagogische begeleidingsdienst en dan voorgelegd aan de centrale adviescommissie Secundair Onderwijs. Die consulteert op haar beurt het onderwijsveld. De reacties en suggesties worden vervolgens besproken in de adviescommissie, die uiteindelijk op basis van consensus een advies aan de bevoegde ondervoorzitter formuleert. De ondervoorzitter beslist uiteindelijk over de lessentabellen. Deze procedure werd gevolgd voor de nieuwe lessentabellen voor de tweede graad ASO, KSO, TSO en BSO en voor de derde graad KSO, TSO en BSO.

Netoverschrijdende nascholing humane wetenschappen

De nieuwe studierichting humane wetenschappen vervangt de huidige menswetenschappen. In deze nieuwe studierichting zitten twee nieuwe vakken, cultuurwetenschappen en gedragswetenschappen. Van de leraren die zullen instaan voor die vakken mag worden verwacht dat zij over competenties beschikken om de nodige deskundigheid aan de dag te leggen. Omdat er momenteel geen specifieke opleiding voor bestaat, zette de Pedagogische begeleidingsdienst in samenwerking met het OVSG een uitgebreide nascholing op punt voor het schooljaar 2001-2002.

Niveau Basisonderwijs

De Pedagogische begeleidingsdienst zette de basisscholen aan om samen met hen werk te maken van de implementatie van de leerplannen en van samenwerking met andere scholen. Dit vooral op het vlak van niveauoverschrijdende initiatieven tussen kleuterschool en lagere school en de mogelijke samenwerking met de speelleerclasses uit het buitengewoon onderwijs.

De pedagogische begeleidingsdienst Basisonderwijs stimuleerde afgelopen jaar ook de zelfevaluatie van scholen. Voortbouwend op de ervaringen van een aantal scholen die hierin reeds het voortouw namen, werden meer scholen aangezet tot interne kwaliteitszorg en schoolontwikkeling, professionele ontwikkeling en groei. Wij staan klaar om hen te ondersteunen via literatuur en achtergrondinformatie, registratie- en observatiegegevens van reeds gestarte scholen en contacten met voorbeeldscholen.

Vanzelfsprekend besteedden we afgelopen jaar ook speciale aandacht aan de zorgverbreedende initiatieven van de scholen die gebruik maakten van de extra lestijden uit het project Zorgverbreiding. Gezien de specificiteit van de aanwendingsplannen werden verschillende acties opgezet om iedere school maximaal aan bod te laten komen. Versterkende initiatieven lieten de scholen toe te verbeteren op onderdelen waarin ze minder goed scoorden.

Project CNC – Mechanica/Hout/Kunststoffen

In 2001 werd de tweede fase van het project CNC opgestart. De scholengroepen met een relevant studieaanbod Mechanica en Hout kregen een polyvalente industriële CNC-machine om de leerlingen gedurende meer lestijden vertrouwd te maken met de CNC-technologie. De Pedagogische begeleidingsdienst verzorgde het totale traject van dit belangrijke project: vanaf de opmaak van het technisch bestek tot en met de controle bij oplevering van de machines. Wij zorgden ook voor een kwaliteitsopleiding van de betrokken leraren, met inbegrip van het aanmaken van cursusmateriaal en andere middelen ter ondersteuning.

Opzetten van een veiligheidsbeleid

De wet 'Preventie en bescherming op het werk' houdt niet enkel in dat men dient te werken met veilige machines, in veilige omstandigheden, maar handelt ook over het 'welbevinden' in de school. Zonder een duidelijk omlinjd dynamisch risicobeheersingssysteem kan men onmogelijk positief scoren.

Bovendien moet de welzijnsvisie verwoord zitten in een goed onderbouwd schoolwerkplan. Veiligheidsvoorschriften opnemen in de leerplannen is een ander middel om de welzijnswetgeving te implementeren in de scholen.

Om dat alles efficiënt te begeleiden, konden de scholen een beroep doen op de Pedagogische begeleidingsdienst. Ervaring betreffende schoolwerkplanontwikkeling en schoolmanagement laat immers toe een goed onderbouwd welzijnsbeleid uit te stippelen. Informatie werd verschaft tijdens studiedagen, op vraag van scholengroepen en via individuele schoolbezoeken.

Taalbeleid

Onderzoeken hebben aangetoond dat er een verband bestaat tussen de taalvaardigheid van leerlingen en het succesvol schools, sociaal en naschools professioneel functioneren. In het gemeenschapsonderwijs is trouwens de overtuiging gegroeid dat leraren in hun lesgeven ook taaldoelen moeten nastreven: de beheersing van de vaktaal als draagvlak voor de beheersing van het vak zelf. De Pedagogische begeleidingsdienst hielp het voorbije schooljaar bij de ontwikkeling en invoering van een taalbeleidsplan, met oog voor de van school tot school verschillende toepasbaarheid en beginsituatie. In die optiek fungeerden een ASO-school zonder allochtone leerlingen en een TSO/BSO-school met flink wat allochtone en Frans-talige leerlingen in een experimenteel project. Verscheidene scholen kiezen trouwens reeds voor taalbeleid als thema van hun pedagogische studiedag. En omdat taalbeleid geen tijdelijke maatregel is bestemd voor scholen met veel achterstandsléerlingen, worden ook scholen met weinig taalzwakke leerlingen aangemoedigd om een taalbeleid in te voeren.

Omgaan met leerstoornissen

In een gemiddelde schoolbevolking komt bij 4 tot 5 % van de leerlingen dyslexie en/of dysorthografie voor, bij 3 % nonverbal learning disability (NLD) en bij 4 tot 5 % ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder). Daaruit blijkt dat elke school en elke leerkracht kan worden geconfronteerd met een leerling die een leerstoornis heeft.

Of de leerstoornis een blijvende stempel zal drukken op het leven van de leerling, hangt uiteraard af van de aard en de ernst van de oorzaak, maar in bepaalde gevallen ook van de wijze waarop de school op de leerstoornis heeft gereageerd.

Meer bepaald met betrekking tot dyslexie verstrekte de Pedagogische begeleidingsdienst in zijn Nieuwsbrief een reeks adviezen die scholen kunnen hanteren als stimulerende, compenserende of dispenserende maatregelen om de dyslectische leerling in zijn leerproces te ondersteunen. Dat daarop ingespeeld wordt bewijst onder meer KA Etterbeek, dat definitief heeft geopteerd voor extra aandacht voor leerlingen met leerstoornissen. De school sluit met hen een op de individuele noden en mogelijkheden afgestemd contract af, waarin duidelijk wordt vermeld dat het een aanvulling is op het schoolreglement. Het contract geeft in detail weer hoe de leraren rekening houden met de individuele leerstoornis en hoe zij hun evaluatieprocedures daarop afstemmen.

Omgaan met dyslexie

Thomas Edison, Agatha Christie, Werner von Braun, Winston Churchill, Ludwig Van Beethoven: het zijn slechts enkele van de vele beroemdheden die leden aan dyslexie. Dyslexie is zeker geen teken van een gebrek aan intelligentie. Het is een afwijking die zich uit in problemen bij het leren lezen en/of leren schrijven. En het is een afwijking waaraan helemaal niet kan worden verholpen. Toch verdienen jongeren met dyslexie alle kansen om te slagen in het leven. Daarom heeft de middenschool Boom voor hen een specifieke aanpak uitgewerkt, waarvan zij mits het voorleggen van een attest kunnen genieten. Zowel de ouders, het schoolteam als de medeleerlingen zijn daarbij betrokken. Er werd een handelingsplan opgesteld met een ellenlange lijst mogelijke tegemoetkomingen. Ze worden toegepast naargelang van de ernst van de handicap. Enkele voorbeelden:

- meer tijd voor taken en examenvragen;
- vragen van toetsen en examens klassikaal voorlezen;
- antwoorden op examenvragen laten voorlezen of proeven mondeling afnemen;
- een opstel niet evalueren op spelling, vrijstelling van dictee;
- ...

Ook van de ouders wordt een engagement gevraagd. Zij kunnen bijvoorbeeld de leerstof voorlezen of op band inspreken, helpen bij het schrijven van huistaken, lessen mondeling overhoren...

“Dat vergt natuurlijk inspanningen, zowel van het schoolteam als van de ouders”, aldus directeur Jean-Pierre De Camp.

“Vandaar dat wij veel tijd en moeite hebben gestoken in informatie rond de problematiek. Ook voor de medeleerlingen. Want afgunst dreigt natuurlijk om de hoek.”

Intensere samenwerking met andere centrale diensten

Het Centrum voor Nascholing (NAS), de Permanente Ondersteuningscel (POC), de Pedagogische Begeleidingsdienst (PBD) en een aantal sectoren van de afdeling Onderwijsorganisatie hebben in de loop van het jaar 2001 veel hechter dan voorheen overlegd en plannen uitgewerkt voor een gestructureerde samenwerking en de ontwikkeling van een aanbod binnen een gemeenschappelijke structuur. Daardoor zal de kwaliteit van dat aanbod verhogen en zal er meer duidelijkheid voor de scholen ontstaan.

We ontwikkelden een structuur, een onderwerpenindeling waarin alle programma's een plaats kunnen vinden en een visietekst over nascholing. Ook organiseerden we een bevraging van de scholengroepen, die een uitgesproken belangstelling liet zien voor vak- en leergebiedgebonden didactieken, voor zelf-evaluatie, communicatie met ouders, vergadertechnieken, netwerkvorming, en basiscompetenties van leraren. Verder bleek er veel vraag naar manieren om administratieve taken te vereenvoudigen.

Samenwerking met de POC bleek wenselijk in nascholingsprogramma's over de structuur van ons onderwijs, visie op leerlingenbegeleiding, visie op leren en studeren, visie op welbevinden en kwaliteitszorg. Het overleg zal worden opgevolgd door de werkgroep 'Begeleiding, nascholing en projecten' binnen de centrale adviescommissie Algemeen Pedagogisch Beleid. Want zonder ondersteuning door de Pedagogische Begeleidingsdienst op het terrein, kunnen nascholingsinitiatieven nooit de gewenste impact hebben.

Het Centrum voor Nascholing heeft echter niet alleen vraaggestuurde taken. Er zijn de prioriteiten van de minister van Onderwijs, er zijn noden vanuit het project van het gemeenschapsonderwijs, er zijn ten slotte de taken die het Centrum zelf zich stelt, zoals inservice-training voor het onderwijzend personeel binnen mogelijke leertrajecten. Ook hier is samenwerking met de Pedagogische Begeleidingsdienst een vereiste, net als voor de ondersteuning van de leerplanimplementatie en de integratie van jonge leraren in de scholen. Samenwerking met de POC is dan weer aangewezen voor de bevordering van de zorg voor de schoolcultuur.

Samenwerking met scholengroepen en hogescholen

Als Centrum voor Nascholing willen wij uiteraard inspelen op lokale noden. Afgelopen jaar hebben we dan ook samenwerkingsverbanden voorbereid met de scholengroepen. En ook met de hogescholen, want uit de evaluatie van de lerarenopleidingen blijkt dat de initiële lerarenopleiding altijd lacunes zal vertonen. Bovendien is levenslang leren meer dan ooit onontbeerlijk.

Opleiding voor de bekwaamheidsbewijzen

Bij de voorbereiding van de opleidingen voor de verschillende bekwaamheidsattesten in het gemeenschapsonderwijs heeft het Centrum als facilitaire organisatie gezorgd voor het algemeen en later volledig uitgewerkt concept van de opleiding. In samenspraak met de mentoren en lesgevers kwam een voorstel van de lesgevers tot

stand, realiseerden we een beschrijving van de leerinhouden en konden we de evaluatie per module concreet invullen.

Meer dan 400 inschrijvingen voor de opleidingen zelf betekende een veel groter succes dan aanvankelijk verwacht. Op de valreep kregen ook personeelsleden van de Centra voor Leerlingenbegeleiding de kans in te schrijven. De logistieke ondersteuning van de vijf modules die zestien lesdagen beslaan in twee reeksen was dan ook een hele onderneming: zorgen voor infrastructuur, catering, teksten van lesgevers... Ondertussen wordt ook al gewerkt aan de voorbereiding van de opleiding en de evaluatie van de coördinatoren van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, van de technisch adviseurs-coördinator en de beheerder.

Met een vernieuwd team

Op basis van een voorstel van minimum-formatie werden alle functies tijdens het jaar 2001 ingevuld en trad een vernieuwde ploeg aan. Achterstanden op het gebied van gegevensverwerking, het afleveren van attesten en het financieel beheer werden weggewerkt. Die waren immers ontstaan door personeelstekort. Tegelijk werd begonnen met de vernieuwing van het aanbod. Naast de klassieke aandacht voor welbevinden in het domein Leerlingenbegeleiding komt er ook een aansluiting bij de thema's uit het POC-aanbod bij praktische vragen en beleidsnoden. Voor ICT betekent de nieuwe oriëntering een resolute keuze voor de pedagogische en didactische toepassingen van nieuwe technologieën en voor nieuwe onderwijsconcepten.

Permanente Ondersteuningscel

Permanente Ondersteuningscel voor de CLB's

De Permanente Ondersteuningscel (POC) staat in voor de 'netgebonden ondersteuning' van de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB's). Die missie is door de decreetgever niet verder omschreven. In het beleidsplan heeft de POC de eigen missie als volgt voorgesteld: 'De CLB's ondersteunen in het realiseren van hun missie, het welbevinden van de leerlingen, door het ondersteunen, versterken en optimaliseren van het pedagogische draagvlak van de school.'

Op korte termijn zien we vijf belangrijke niveaus van ondersteuning:

- beleidsondersteuning: helpen voorbereiden van beleidsstandpunten omtrent specifieke thema's, opzetten van studie- en opzoekingswerk, ontwerp teksten opstellen, belangenbehartiging en vertegenwoordiging binnen stuur- en werkgroepen, ondersteunen van begeleidende centrale organisaties...;
- centrale ondersteuning: activiteiten op vraag van de CLB's, worden centraal ontwikkeld ten behoeve van alle centra;
- lokale ondersteuning: ondersteunende activiteiten die - op vraag - ter plaatse worden uitgevoerd en vooral praktijkgericht zijn;
- vorming/nascholing;
- logistieke ondersteuning: informatisering van de centra, uniforme informatheek, Hallo CLB-telefonische informatielijn, bibliotheek, archief en museum.

Communicatiekanalen en overlegstructuren op punt gesteld

Binnen de reorganisatie van het Gemeenschapsonderwijs werden nieuwe trigonale overleg- en samenwerkingsverbanden gecreëerd (lokaal/regionaal/centraal).

De POC zetelt in twee centraal opgerichte commissies: de commissie Algemeen Pedagogisch Beleid (commissie APB voor kwaliteitszorg, begeleiding, nascholing en projecten, zorgverbreding, onderwijsvoorrang, kinderrechten, participatie, democratisering), en in de commissie Centra voor Leerlingenbegeleiding. Via deze kanalen konden we communiceren met de Raad van CLB-directeuren (RADI) en met de Coördinatieraad (CORA).

Het overleg met het Centrum voor Nascholing (NAS), de Pedagogische Begeleidingsdienst (PBD), de Administratie en de werking rond kwaliteitszorg werden als afzonderlijke werkgroepen geïntegreerd in de schoot van de commissie APB.

De coördinator van de POC maakt deel uit van de Decretale Tijdelijke Stuurgroep CLB. We zijn ook gestart met de opmaak van een communicatieplan voor de POC om de transparantie van onze werking te optimaliseren. Hierbij willen we gebruik maken van de centraal voorziene communicatiekanalen, zoals triGOonaal en de webpagina van het Gemeenschapsonderwijs. Zo kunnen ook de scholen kennis maken met en gebruik maken van de diensten van de POC.

Wat de interne overlegstructuur betreft, kwam de POC tot de volgende opstelling: een managementvergadering behandelt het functioneren van het kwaliteitssysteem met vaste agendapunten.

Daarnaast zijn er de algemene vergaderingen, waarin thema's aan bod komen die gelden voor de ganse POC. Ten slotte worden per afdeling regelmatig vergaderingen gehouden met als agendapunten gestelde doelen, plannen, stand van zaken, corrigerende maatregelen, behoeften aan opleidingen, middelen...

PMS? Daar werden wij getest...

Maar wat u denkt dat wij zijn, is ondertussen museum geworden...

Tijdens de 19e-eeuwse industriële revolutie ontstaan nieuwe beroepen die elk een specifieke vaardigheid vereisen. Beroepsoriëntering wordt een economische noodzaak: de juiste arbeider op de juiste plaats inschakelen. Maar door de rauwe sociale werkelijkheid konden slechts weinig arbeiderskinderen opklimmen tot geschoolde arbeiders.

Het eerste Bureau voor Beroepsoriëntering (1912) stelt zich als doel: de eigenschappen van de kinderen te onderzoeken, de ouders raad te geven over het wenselijk beroep, hen in te lichten over de natuurlijke aanleg van hun kind en over de vereisten en toekomstperspectieven van de beroepen.

De sociaal bewogen onderwijzer A. Christiaens en de vermaarde pedagoog O. Decroly ontwikkelen een onderzoeksmethode. Aan de hand van een groot aantal tests worden de aanleg van het kind, de gezondheidstoestand en de familiale toestand nauwkeurig onderzocht.

De kenmerken van het individu worden gemeten en in cijfers uitgedrukt.

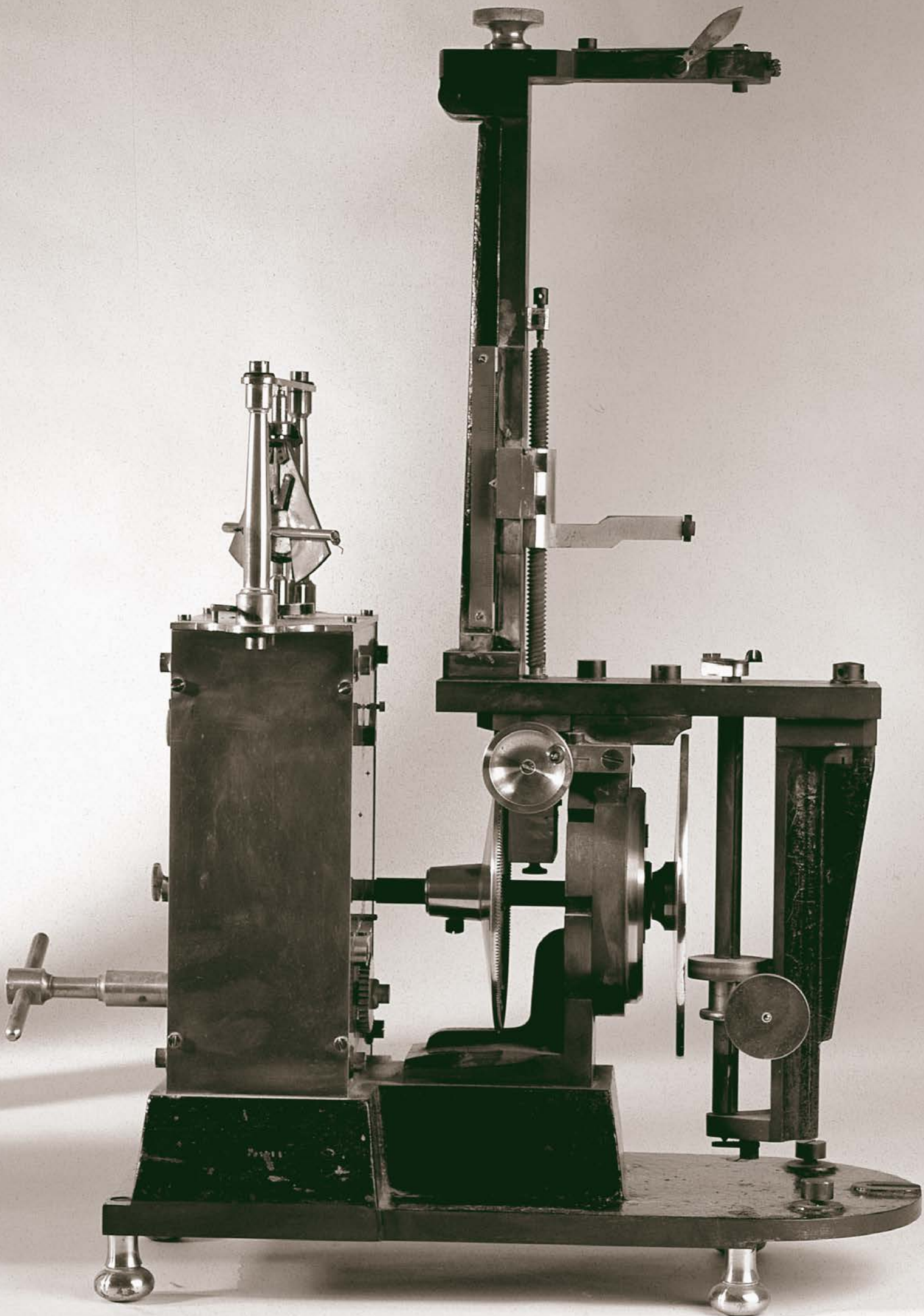
In het begin van de 21e eeuw ondersteunen de Centra voor Leerlingenbegeleiding voornamelijk de scholen. Want de school en de leerkrachten zijn de eerstelijnsbepalers.

En hun begeleiding beslaat een veel ruimer domein dan dat van de studie of het beroep.

Vandaag begeleiden ze de levensloopbaan van de leerling.

In dit jaarverslag komt in vele facetten deze accentverschuiving duidelijk aan bod.

Overleg en onderhandeling

Het Mozaïekdecreet

Nieuwe en gewijzigde onderwijsregelgeving was ook weer in 2001 het voorwerp van tal van overleg- en onderhandelingsrondes tussen de overheid en de inrichtende machten. Voor het gemeenschapsonderwijs treedt daartoe het centrale niveau op.

In het eerste halfjaar zijn vooral de besprekingen over het Onderwijsdecreet XIII aan de orde geweest. Het Vlaams Parlement keurde dit Mozaïekdecreet op 10 juli 2001 goed. Het is een verzameldecreet dat op de meest diverse onderwijsterreinen nieuwe regels invoert en bestaande regels wijzigt. Het Gemeenschapsonderwijs ging globaal akkoord met het ontwerpdecreet, omdat het een aantal onvolkomenheden in de onderwijsregelgeving uitklaart.

Over een aantal bepalingen formuleerden onze vertegenwoordigers opmerkingen, onder meer in verband met reclame en sponsoring, die in onderwijsinstellingen niet evident zijn.

Daarnaast betreurden we dat ondanks eerdere toezeggingen, er nog steeds geen bepalingen opgenomen waren om de algemeen directeurs schoolvrij te maken en om de normen voor de pedagogische begeleidingsdiensten te herzien.

Uitstapregeling TBS 55+

In oktober 2001 ging een marathonoverleg van start over de geplande wijzigingen aan de bestaande uitstapregeling TBS 55+. Het was een gevoelig onderwerp dat wekenlang het discussiepunt bij uitstek was in de media. Zeker de bruuske manier waarop de regeling werd ingevoerd, heeft in brede onderwijskringen voor onrust gezorgd.

Over de TBS55+ werd zowel informeel op het kabinet als formeel in sectorcomité X diverse keren vergaderd. Uiteindelijk ging het Gemeenschapsonderwijs slechts gedeeltelijk akkoord met het ontwerp van besluit.

Het Gemeenschapsonderwijs was het er niet mee eens dat voor de bestrijding van het lerarentekort slechts die ene denkpiste concreet werd uitgewerkt, daar waar tijdens de onderhandelingen meerdere elementen naar voren werden gebracht. Wat niet wegneemt dat het Gemeenschapsonderwijs zich bewust is van het dreigend tekort aan leerkrachten. Enerzijds kan het onderwijs zich niet onttrekken aan de demografische noodzaak tot het verlengen van de actieve loopbaan. Anderzijds kan de maatschappij zich niet veroorloven de opvoeding van onze jongeren systematisch aan gedemotiveerde leraren toe te vertrouwen. Daarom zal een uitstapsysteem op relatief jonge leeftijd (55 jaar) noodzakelijk blijven.

Wellicht zal men op termijn een dergelijk systeem onaantrekkelijker moeten maken, ook financieel. Maar de afbouw van het huidige systeem zal geleidelijker moeten verlopen en moet gepaard gaan met positieve stimulanzen om de onderwijsloopbaan aantrekkelijker te maken.

Vakbondsonderhandelingen en -overleg

In 2001 verliep de communicatie met de vakbonden via de nieuwe driedelige structuur. Voor het centraal niveau bestaat nu het Basiscomité voor de Pedagogische begeleidingsdienst en het Tussencomité van het centrale niveau voor het personeel van het gemeenschapsonderwijs.

Ter ondersteuning van de scholen en scholengroepen werkten wij een toelichting uit over de vakbondsonderhandelingen en -overleg.

Daarbij wordt aangegeven over welke materies onderhandeld of overlegd wordt en welk comité ervoor bevoegd is. De toelichting kan men vinden op de website van het Gemeenschapsonderwijs (rubriek bestuurlijke organisatie – onderwijsorganisatie – info scholengroepen).

Administratieve diensten in omvorming

Beleidsdomein Onderwijs en Vorming

In het kader van het streven naar een beter bestuurlijk beleid besliste de Vlaamse regering begin 2000 de Vlaamse overheidsdiensten – ministeries, Vlaamse openbare instellingen (VOI's) en wetenschappelijke instellingen - grondig te hervormen. Er werd gekozen voor een nieuw bestuurlijk model waarbij:

- homogene beleidsdomeinen worden nagestreefd;
- de beleidsondersteuning wordt gesitueerd bij kerndepartementen;
- de beleidsuitvoering wordt ondergebracht in zelfstandige overheidsagentschappen.

Op 17 november 2000 werden dertien homogene beleidsdomeinen vastgelegd. Binnen elk beleidsdomein komen er een of meer intern verzelfstandigde agentschappen. Samen vormen die een ministerie, zoals een 'Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming'. Daarnaast kunnen per beleidsdomein extern verzelfstandigde agentschappen worden opgericht. Die hebben een rechtspersoonlijkheid en een raad van bestuur.

Op 7 december 2001 keurde de Vlaamse regering de indeling in entiteiten en de taakstelling van het beleidsdomein 'Onderwijs en Vorming' goed. In de toekomst zal er een verzelfstandigd agentschap 'Infrastructuur' worden opgericht. Dat zal instaan voor de financiering van de infrastructuur van de drie onderwijsnetten en van de hogescholen. Netoverschrijdende samenwerking aangaande infrastructuur zal aldus worden gerealiseerd. Daarnaast blijft de VOI 'Gemeenschapsonderwijs' voornamelijk buiten de geplande hertekening van het Vlaams overheidslandschap. De lopende reorganisatie, zoals bepaald door

het bijzonder decreet van 14 juli 1998, zal dus wellicht onveranderd verder kunnen gaan in 2002 en 2003.

Het managementondersteunend onderzoek...

Eind december 2000 presenteerde PricewaterhouseCoopers zijn eindrapport betreffende de managementondersteunende organisatie-studie voor het Gemeenschapsonderwijs aan de minister. Het rapport over de centrale diensten kwam tot drie scenario's voor het basistakenpakket en de benodigde personeelsformatie:

- Een eerste scenario stelde voor dat de scholengroepen extra middelen zouden krijgen voor het realiseren van de taken die hen decretaal zijn opgedragen, en dat de centrale diensten van de Raad een beperkte dienstverlening zouden garanderen, gericht op het oplossen van specifieke problemen. De personeelsformatie van Rago-centraal werd in dit scenario op 332 full-time equivalenten (FTE) geraamd.
- Een tweede scenario ging ervan uit dat de scholengroepen niet over bijkomende financiële middelen zouden beschikken voor de hen decretaal toegewezen taken. Die taken zouden dan door Rago-centraal worden waargenomen. In dat scenario zouden 389 FTE vereist zijn.
- In een derde scenario zou de bijkomende ondersteuning door Rago-centraal via betalende dienstverlening (merit) door de scholengroepen worden gefinancierd. In dat scenario werden de 'merittaken' niet in aanmerking genomen voor de berekening van de basisomkadering, en werd het aantal benodigde FTE op 154 geschat.

De minister bezorgde het rapport aan de voorzitter van het Gemeenschapsonderwijs op 15 januari 2001, met het verzoek om een standpunt van de Centrale Raad. Dat werd op 23 februari 2001 aan de minister bezorgd. In deze reactie concludeerde het Gemeenschapsonderwijs dat de bruikbaarheid van de studie erg beperkt was, gezien onder meer:

- het feit dat de consultant het takenpakket en de personeelsbehoeften van de centrale diensten ernstig heeft onderschat. De consultant heeft onvoldoende aandacht besteed aan de rol van het Gemeenschapsonderwijs in de maatschappelijke omgeving, waardoor geen rekening werd gehouden met alle doelgroepen (klanten) van de instelling. Bovendien is de consultant voor de beschrijving van het takenpakket veeleer uitgegaan van de in het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs opgesomde bevoegdheden, dan van taken of processen, wat ook tot een onderschatting van de personeelsbehoeften leidde.
- de klemtoon die de consultant op het merit-principe (betalende dienstverlening door de scholen en scholengroepen voor centrale ondersteuning) legde, waarbij de economische haalbaarheid ervan niet eens was onderzocht.

Het Gemeenschapsonderwijs heeft tegelijk een alternatief voorstel aan de minister bezorgd op basis van een eigen, rationelere, analyse van het takenpakket. Daarbij gingen we voor de ondersteuning van de decentrale niveaus uit van een permanente, deskundige centrale begeleiding. We zouden slechts uitbesteden indien dit minder voordelig zou zijn dan het eigen beheer. De minister heeft de resultaten van de studie en onze reactie voor nader onderzoek voorgelegd aan de administratie Personeelsontwikkeling van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Om hoe dan ook te kunnen overgaan tot een tussentijdse herstructurering van de administratieve diensten, heeft de Centrale Raad op 5 juli 2001 een voorstel van organogram vanwege de directieraad bekrachtigd (conform art. VIII.2§2 van het stambesluit VOI).

Dit voorstel behelst een reductie van het aantal afdelingen tot vijf (algemene ondersteuning en coördinatie; personeelsbeleid en beheer, onderwijsorganisatie, financiële en materiële organisatie, infrastructuur). Het voorstel bundelt verschillende expertises op één domein binnen één afdeling en brengt coherente takenpakketten samen. De regeringscommissaris diende evenwel een beroep in tegen deze beslissing van de Centrale Raad, die op 28 augustus 2001 door de minister werd vernietigd. De aanpassing van het organogram zou immers vooruitlopen op een beslissing betreffende de vastlegging van de personeelsformatie en die vormt een bevoegdheid van de regering.

Op 30 november 2001 keurde de directieraad een actualisering goed van de taken van de bestaande afdelingen die, na syndicaal overleg, op 13 december 2001 door het Vast Bureau werd bekrachtigd.

De herschikking brengt verwante takenpakketten samen via:

- de samenvoeging van de sector Documentatie bij de stafcel Communicatie;
- de toevoeging van de aspecten aankopen en materiële organisatie van de afdeling Logistiek aan de afdeling Financiën;
- de toevoeging van de aspecten leerlingenvervoer, Technisch Centrum van het Gemeenschapsonderwijs (TCGO), beheer wagenpark en centrale aankopen van de afdeling Algemene Infrastructuur en Materiële Organisatie bij de afdeling Financiën.

Miniwervingsplan

Op 12 januari 2001 keurde de Centrale Raad een miniwervingsplan goed, op basis van de personeelsformatie '439'. Enerzijds werden een aantal contractuele personeelsleden aangeworven, vooral deskundigen, om een aantal acute noden op te vangen. Anderzijds kon eindelijk worden gestart met een aantal bevorderingsprocedures voor het statutaire personeel. Zo werd een procedure voor bevordering binnen het niveau afgewerkt, waarbij vijftwintig personeelsleden werden bevorderd in graad.

Daarnaast startten we een loopbaanexamen op voor de overgang naar niveau A en naar niveau B, waarbij we voor elk examenonderdeel opleidingen organiseerden. Deze loopbaanexamens geven in 2002 twintig personeelsleden de kans op een bevordering naar een hoger niveau.

Upgrading van niveau E naar D

In samenwerking met de dienst afzonderlijk beheer schoonmaak (DABS) van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, startte tijdens de tweede helft van 2001 het onderzoek naar een efficiënte en professionele schoonmaak van de administratieve gebouwen. Zowel de contractuele personeelsleden als de middelen zullen volgens de methodes en normen van de DABS planmatig worden ingezet bij de organisatie van de schoonmaak. De desbetreffende personeelsleden volgen binnen het raam van de upgrading van niveau E naar D een technische, theoretische en praktische opleiding.

Vorming

In afwachting van de afstemming van het vormingsbeleid op de nieuwe taakinvulling van de administratie na 1 januari 2003, stemden we het vormingsbeleid van de administratie af op verhoging van de polyvalentie van het personeel. Zo werd er een ICT-project uitgewerkt, waarbij na een enquête en een screen-test van het niveau van de personeelsleden verschillende informaticaopleidingen werden aangeboden. Andere projecten waren de opleidingscyclus 'spreek- en presentatietechnieken' en het 'gericht opzoeken van documentatie op het internet'.

Twee personeelsleden volgden de stage in niveau A en vier in niveau B. Zij kregen een vormingscyclus waarvan het programma deels verplicht was en deels werd toegespitst op de individuele noden.

In het kader van de organisatie van de loopbaanexamens voor overgang naar niveau A en B werden er specifieke voorbereidende opleidingen aangeboden. Voor niveau A en B waren dat 'analyseren en commentariëren van een tekst'. Voor niveau A bovendien ook een opleiding 'leren leren'.

Om iedereen de gelegenheid te geven beter te leren typen werd het softwarepakket Typing Master geïnstalleerd, dat toelaat om op eigen niveau en tempo blind te leren typen.

We namen ook een systeem in gebruik dat na inbreng van de gegevens zowel statistische opleidingsgegevens als individuele steekkaarten genereert. Dat moet ons helpen het intern jaarverslag over het vormingsbeleid op te maken en de vereiste ken- en stuurgetallen te rapporteren aan de bevoegde beleidsinstanties.

Kort genoteerd

In de loop van 2001 zijn 17 van de oorspronkelijk 382 statutaire personeelsleden uitgestapt en 6 wettelijk vervroegd gepensioneerd.

In het kader van de collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot de jaren 2000 en 2001 (derde en vierde salarisschaal), werd de eindejaarstoelage verhoogd en de eurominikit afgeleverd. Vanaf 15 december 2001 konden particulieren bij de banken en de Post een minikit aanschaffen ter waarde van 500 frank. Ondernemingen kregen het advies om als bijkomend eindejaarsgeschenk een minikit aan hun personeel te geven. Dit voordeel werd niet belast.

Ook de personeelsleden van de centrale diensten van het Gemeenschapsonderwijs ontvingen een exemplaar. Dat was in overeenstemming met het sectoraal akkoord 2001-2002 afgesloten op 8 november 2001 in het Sectorcomité XVIII (Vlaamse Gemeenschap – Vlaams Gewest).

cijfers en feiten

Onderwijs werkt met mensen: leerlingen, leerkrachten, directies... Toch zijn ook cijfers niet onbelangrijk. Met de interpretatie moet wel omzichtig worden omgesprongen, zo blijkt uit deel 2.

In 2001 blijven de leerlingenaantallen in het gemeenschapsonderwijs op peil. In het voltijds onderwijs tellen we 156.988 leerlingen. Ons marktaandeel schommelt rond 14,60 %. Het volwassenenonderwijs kent opnieuw een gevoelige stijging tot 76.404 cursisten, wat het marktaandeel verhoogt tot 30,10 %.

De totale werkingsmiddelen van de scholen – dotaties en waarde AMVD-personeel - hebben zich gestabiliseerd rond 6,5 miljard frank (163 miljoen euro). De jaarrekening toont echter aan dat de loonlast binnen deze middelen stijgt. Een blijvende waakzaamheid over het personeelsbeheer dringt zich dan ook op.

De middelen voor infrastructuurwerken bedroegen dit jaar 1,363 miljard frank (33,8 miljoen euro). Hoewel dit de grootste investeringsinspanning was sinds ons bestaan, blijft de nood op het terrein groot. Om de veroudering van de gebouwen tegen te gaan zijn veel meer middelen vereist.

De positie van het gemeenschapsonderwijs in het onderwijslandschap

De plaats van het gemeenschapsonderwijs in het onderwijslandschap is moeilijk te vatten in één cijfer. Het varieert wat het voltijds of niet-voltijds onderwijs betreft. Ook een uitsplitsing naar onderwijsniveau en onderwijsvorm is vereist om de juiste conclusies te kunnen trekken. Vandaar het genuanceerd beeld dat wij op de volgende pagina's schetsen.

Over onze sterkte kunnen we minder genuanceerd zijn. Die ligt in de kwaliteit van zijn onderwijs, gedragen door gemotiveerd personeel. Onze sterkte ligt ook in het waarmaken van de door de grondwet opgelegde taken: de vrije keuze vrijwaren en voor elk kind toegankelijk zijn in een geest van actief pluralisme, met respect voor elke levensovertuiging

OVERZICHT INSTELLINGEN EN LEERLINGEN IN 2001/2002		
NIVEAU	INSTELLINGEN	LEERLINGEN
<i>Voltijds basisonderwijs - gewoon</i>	357	81.624
<i>Voltijds basisonderwijs - buitengewoon</i>	37	5.644
<i>Voltijds secundair onderwijs - gewoon</i>	239	66.374
<i>Voltijds secundair onderwijs - buitengewoon</i>	19	3.346
TOTAAL VOLTIJDS (LEERPLICHT)	652	156.988
<i>Volwassenenonderwijs</i>	28	76.404
<i>Deeltijds kunstonderwijs</i>	15	8.969
<i>Deeltijds beroepssecundair onderwijs</i>	15	1.676
TOTAAL NIET-VOLTIJDS	58	87.049
<i>Internaten - gewoon onderwijs</i>	44	3.504
<i>Internaten - buitengewoon onderwijs</i>	19	1.060
TOTAAL INTERNATEN	63	4.564
<i>Centra voor Leerlingenbegeleiding</i>	24	195.922

Voor een analyse van de leerlingencijfers baseren wij ons voor het schooljaar 2001-2002 op de Beperkte Statistische Telling van het departement Onderwijs uitgevoerd op 5 september 2001. Deze telling was echter onvolledig door tegenwerking van heel wat basisscholen. Daardoor zijn enkel de resultaten van het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs beschikbaar. Voor het gewoon en buitengewoon kleuter- en lager onderwijs baseren wij ons op eigen opgevraagde cijfers.

Voor de vergelijking met de schooljaren 1997-1998 tot 2000-2001 doen we een beroep op de officiële tellingen van 1 februari, zoals die blijken uit het Statistisch Jaarboek van het departement Onderwijs. Voor het kleuter- en buitengewoon onderwijs is de vergelijking met de februaricijfers weinig relevant. Daarom wordt voor deze onderwijsniveaus enkel een beroep gedaan op cijfers uit de Beperkte Statistische Telling.

Algemeen

In het schooljaar 2001-2002 volgden 156.988 leerlingen les in het gewoon en buitengewoon voltijds onderwijs van het gemeenschapsonderwijs. Plaatsen we dit in de context van de laatste vijf schooljaren, dan geeft dit het volgende beeld:

ALGEMEEN					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Leerlingen</i>	159.317	157.831	156.894	156.530	156.988
<i>Marktaandeel</i>	14,69%	14,61%	14,59%	14,57%	*

* Omdat de Beperkte Statistische Telling dit jaar onvolledig was, kan geen marktaandeel worden ingevuld.

De evolutie over deze schooljaren wijst op een licht dalende trend van het aantal leerlingen in het leerplichtonderwijs die echter op het einde wordt omgebogen in een zeer lichte stijging. Het marktaandeel blijft over die vijf jaren nagenoeg stabiel om en bij de 14,60 %.

Om het in zijn volledigheid te kaderen geven we hierna een tabel met de leerlingencijfers en marktaandelen van het leerplichtonderwijs in Vlaanderen, zoals die blijken uit de laatst beschikbare officiële cijfers van het departement Onderwijs (telling op 1 februari 2001).

GO: gemeenschapsonderwijs

GOO: gesubsidieerd officieel onderwijs: ingericht door gemeenten en provincies

GVO: gesubsidieerd vrij onderwijs: katholiek onderwijs en kleine onderwijsverstrekkers

3 NETTEN							
	GO	%	GOO	%	GVO	%	TOTAAL
<i>Basis</i>	91.406	13,52	150.118	22,20	434.593	64,28	676.117
<i>Secundair</i>	69.690	16,24	36.711	8,56	322.705	75,20	429.106
TOTAAL	161.096	14,58	186.829	16,90	757.298	68,52	1.105.223

Daaruit blijkt ook dat het officieel onderwijs (GO + GOO) samen een marktaandeel heeft van zowat 31,5 procent tegenover 68,5 procent voor het katholiek onderwijs.

Gewoon basisonderwijs

In het schooljaar 2001-2002 volgden 81.624 leerlingen les in het gewoon basisonderwijs. Verdeeld over het kleuter- en lager onderwijs en de vijf recentste schooljaren geeft dit de volgende cijfers:

KLEUTERONDERWIJS					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Leerlingen</i>	28.338	27.862	27.576	27.464	27.461
<i>Marktaandeel</i>	12,96%	13,02%	13,06%	12,98%	*

LAGER ONDERWIJS					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Leerlingen</i>	52.992	53.479	53.984	54.391	54.163
<i>Marktaandeel</i>	13,26%	13,21%	13,23%	13,30%	*

* Omdat de Beperkte Statistische Telling dit jaar onvolledig was, kan geen marktaandeel worden ingevuld.

Het kleuteronderwijs blijft de laatste jaren vrij constant. Tegenover het schooljaar 1997-1998 is er een lichte achteruitgang van 877 kleuters of 3,09 %.

Voor het lager onderwijs is er integendeel een lichte vooruitgang. Vergeleken met 1997-1998 groeide het gemeenschapsonderwijs met 1.171 leerlingen of 2,21 %.

Zowel voor het kleuter- als voor het lager onderwijs blijft het marktaandeel stabiel rond 13 %.

Gewoon secundair onderwijs

In het schooljaar 2001-2002 volgden 66.374 leerlingen les in het gewoon secundair onderwijs. Verdeeld over de vijf schooljaren geeft dit volgende leerlingencijfers en marktaandelen:

SECUNDAIR ONDERWIJS					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Leerlingen</i>	69.861	68.087	66.695	65.871	66.374
<i>Marktaandeel</i>	16,41%	16,21%	16,10%	16,00%	15,98%

In vergelijking met het schooljaar 1997-1998 verloor het gewoon secundair onderwijs 3.487 leerlingen. Dit is een daling van 4,99 %. Hiermee zit het sterk onder de trend in Vlaanderen. Die bedraagt -2,42 % ten opzichte van het schooljaar 1997-1998. Die daling resulteert in een verlies van marktaandeel.

Bekijkt men de cijfers per graad, dan geeft dit volgend resultaat:

EERSTE GRAAD					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Leerlingen</i>	22.256	21.923	22.148	22.205	22.389

TWEDE GRAAD					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Leerlingen</i>	23.547	22.707	21.601	21.367	21.972

DERDE GRAAD					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Leerlingen</i>	23.804	23.186	22.737	21.995	21.663

In de eerste graad groeide het aantal leerlingen nog met 133 (+0,60 %) vergeleken met 1997-1998. De trend in Vlaanderen bedraagt echter in diezelfde periode +3,53 %.

In de tweede graad waren er 1.575 leerlingen minder (-6,69 %).

De trend in Vlaanderen bedraagt hier -4,22 %.

In de derde graad waren er 2.141 leerlingen minder (-8,99 %).

De trend in Vlaanderen bedraagt hier -6,89 %.

Bekijkt men de cijfers in het secundair onderwijs per onderwijsvorm, dan geeft dit volgend resultaat:

LEERLINGEN					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
ASO	18.749	18.017	17.667	17.537	17.519
TSO	10.271	10.127	9.801	9.631	9.816
BSO	17.308	16.689	15.832	15.217	15.293
KSO	1.023	1.060	1.038	977	1.007

MARKTAANDEEL					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
ASO	16,23%	16,00%	16,09%	16,20%	16,13%
TSO	11,23%	11,22%	11,03%	10,93%	11,10%
BSO	22,99%	22,56%	21,96%	21,75%	21,98%
KSO	19,99%	20,81%	21,55%	20,95%	21,19%

Het ASO kende een daling van 1.230 leerlingen (-6,56 %) ten opzichte van het schooljaar 1997-1998.

In het TSO verminderde het aantal leerlingen met 455 (-4,43 %).

Het BSO kende een daling van 2.015 leerlingen (-11,64 %).

In het KSO verminderde het aantal leerlingen met 16 (-1,56 %).

Deze evolutie resulteert in een dalend marktaandeel voor ASO, TSO en BSO, vergeleken met het schooljaar 1997-1998. Het aandeel KSO neemt toe.

Buitengewoon onderwijs

In het schooljaar 2001-2002 volgden 8.990 leerlingen les in het buitengewoon onderwijs. Dat is een toename van 864 leerlingen tegenover het schooljaar 1997-1998.

Verdeeld over het kleuter-, lager en secundair onderwijs geeft dit de volgende cijfers:

LEERLINGEN					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Buitengewoon kleuteronderwijs</i>	451	450	450	429	451
<i>Buitengewoon lager onderwijs</i>	4.454	4.682	4.877	5.006	5.193
<i>Buitengewoon secundair onderwijs</i>	3.221	3.271	3.312	3.369	3.346

MARKTAANDEEL					
	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
<i>Buitengewoon kleuteronderwijs</i>	25,25%	25,82%	25,68%	26,19%	*
<i>Buitengewoon lager onderwijs</i>	19,27%	19,51%	19,73%	19,87%	*
<i>Buitengewoon secundair onderwijs</i>	20,50%	20,82%	20,87%	21,39%	20,71%

* Omdat de Beperkte Statistische Telling dit jaar onvolledig was, kan geen marktaandeel worden ingevuld.

In vergelijking met het schooljaar 1997-1998 blijft het aantal kleuters status quo. In het buitengewoon lager onderwijs is er een stijging met 739 leerlingen (+16,6 %). Het buitengewoon secundair onderwijs kende tegenover 1997-1998 een toename met 125 leerlingen (+3,88 %). Ook het marktaandeel is licht gestegen.

Het niet-voltijds onderwijs omvat het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Voor de analyse van deze cijfers baseren wij ons op de tellingen van 1 februari, zoals uitgevoerd door het departement Onderwijs en gepubliceerd in het Statistisch Jaarboek.

Voor het volwassenenonderwijs echter hanteert het departement een andere telling vanaf het schooljaar 1999-2000. Men neemt de cijfers voor een referteperiode. Voor het schooljaar 2000-2001 betref dit de volledige periode van 1 februari 2000 tot 31 januari 2001.

Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO)

Het decreet Volwassenenonderwijs gaf een volledig nieuwe structuur aan het vroegere onderwijs voor sociale promotie. Onder meer het modulair onderwijs werd uitgebreid. Dat laat meer ruimte voor organisatorische flexibiliteit. Ook de telling werd daardoor gewijzigd: de refertedatum werd vervangen door een referteperiode. Dit alles maakt de vergelijking met vorige schooljaren wel erg moeilijk.

In het volwassenenonderwijs van het gemeenschapsonderwijs waren 76.404 cursisten ingeschreven in de referteperiode van 1 februari 2000 tot 31 januari 2001.

	CVO				
	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
<i>Cursisten</i>	31.772	38.165	42.266	53.228	76.404
<i>Marktaandeel</i>	22,55%	26,06%	26,75%	28,48%	30,10%

In vergelijking met het schooljaar 1996-1997 nam het aantal cursisten toe met 44.632 of 140 %. Hiermee zit het sterk boven de trend in Vlaanderen. Die bedraagt voor dezelfde periode +80,16 %. De stijging resulteert in een groeiend marktaandeel voor het gemeenschapsonderwijs.

Deeltijds kunstonderwijs (DKO)

Op 1 februari 2001 waren in het deeltijds kunstonderwijs van het gemeenschapsonderwijs 8.969 leerlingen ingeschreven.

DKO					
	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
<i>Leerlingen</i>	9.088	9.117	9.234	9.112	8.969
<i>Marktaandeel</i>	6,72%	6,74%	6,68%	6,53%	6,36%

In het schooljaar 2000-2001 nam het aantal leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs, vergeleken met het schooljaar 1996-1997, af met 119 leerlingen of -1,31 %. Voor dezelfde periode bedroeg de trend in Vlaanderen + 4,17 %. Over de jaren heen is er dus sprake van een dalend marktaandeel voor het gemeenschapsonderwijs.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO)

Op 1 februari 2001 waren in het deeltijds beroepssecundair onderwijs van het gemeenschapsonderwijs 1.676 leerlingen ingeschreven.

DBSO					
	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
<i>Leerlingen</i>	1.552	1.682	1.615	1.651	1.676
<i>Marktaandeel</i>	29,01%	29,50%	28,47%	28,84%	28,17%

Ten opzichte van het schooljaar 1996-1997 nam het aantal leerlingen in het beroepssecundair onderwijs in 2001 toe met 124. Dit is een stijging met 7,99 %. Hiermee zit het gemeenschapsonderwijs onder de trend in Vlaanderen. Die bedroeg in dezelfde periode +11,24 %. Dat betekent dat het marktaandeel daalt.

Centrale adviescommissie

In de loop van 2001 werd de bestaande werkgroep Internaten vervangen door een centrale adviescommissie.

Deze commissie is samengesteld uit afgevaardigden van de diverse geledingen van het gemeenschapsonderwijs.

Ze formuleert adviezen en doet voorstellen aan het centrale niveau en ze verleent ook vraaggestuurd advies aan de scholengroepen.

De volgende thema's komen in de besprekingen aan bod: nascholing, omkaderingsnormen, pedagogische begeleiding voor de internaten, de verschillende akten, functiebeschrijvingen, het project Beter bestuurlijk beleid.

Internaten

In het kalenderjaar 2001 waren er 44 internaten in het gewoon onderwijs. Volgens hun beheersvorm gaat het om:

- 37 gewone internaten gehecht aan een basis- of secundaire school;
- 3 autonome internaten, niet verbonden aan een onderwijsinstelling;
- 4 tehuizen voor kinderen wier ouders geen vaste verblijfplaats hebben.

Daarnaast zijn er 19 internaten in het buitengewoon onderwijs.

Deze internaten worden beheerd door 24 scholengroepen. Niet in alle scholengroepen is een internaat beschikbaar.

Onderstaande tabel geeft de cijfers weer van het aantal internaten, verdeeld volgens onderwijstype:

	1-2-2001
<i>Kleuter</i>	69
<i>Lager</i>	649
<i>BuLO</i>	729
<i>Secundair</i>	1.757
<i>BuSO</i>	425
<i>ASBO</i>	10
<i>DBSO</i>	83
<i>Hoger</i>	842
TOTAAL	4.564

Programmatiestop in het gewoon basisonderwijs

Voor het schooljaar 2001-2002 (ook voor het schooljaar 2002-2003) had de overheid een programmatiestop ingevoerd. Dat betekent dat er geen nieuwe scholen werden opgenomen in de financierings- of subsidiëringsregeling. Evenmin konden structuurwijzigingen worden doorgevoerd waardoor een school in programmatie gaat. De bedoeling is tijdens deze programmatiestop het onderwijslandschap te hertekenen en de regelgeving te vereenvoudigen.

De grondwettelijk gewaarborgde keuze van de ouders blijft evenwel gewaarborgd. Dat betekent dat er wel een vrije-keuzeschool kan worden opgericht als de ouders van minstens 16 kinderen binnen een afstand van 4 kilometer geen officiële school vinden.

De vrije-keuzeproblematiek

De problemen rond de vrije-keuzeschool Kapelle-op-den-Bos (zie jaarverslag 2000) zijn opgelost. Sedert 1 september 2001 wordt de BS Kapelle-op-den-Bos erkend als vrije-keuzeschool. Ook in Eernegem (West-Vlaanderen) werd een vrije-keuzeschool zonder problemen opgericht. Het Gemeenschapsonderwijs waarborgt dus nog altijd de vrije schoolkeuze.

Programmatie van een nieuw opvangcentrum

Elke vakantie stellen er zich problemen rond de overbezetting van de opvangcentra. Het bleek echter niet evident om de noodzaak van bijkomende opvangcapaciteit formeel aan te tonen. Het departement Onderwijs en het kabinet hadden zich akkoord verklaard voor een uitbreiding van de capaciteit van de be-

staande opvangcentra. Om budgettaire redenen werd die echter niet gerealiseerd.

De sector Buitengewoon onderwijs kon in het begin van het schooljaar 2001-2002 wel bewijzen dat onze opvangcentra overbevestigd worden, zodat het departement Onderwijs toestemming gaf een bijkomend opvangcentrum te programmeren.

Twee instellingen hadden sinds jaren om een nieuw opvangcentrum gevraagd: het MPI Neder-over-Heembeek en het MPI Gent. Tijdens een vergadering met alle betrokkenen op 27 november 2001 werd de knoop doorgehakt. Uit de argumenten die door beide instellingen werden voorgelegd, kon slechts het criterium van de centrale ligging het verschil maken. Het nieuwe centrum komt in Neder-over-Heembeek. De scholengroep Brussel, waaronder het MPI Neder-over-Heembeek ressorteert, heeft de programmatie dan ook aangevraagd.

Netoverschrijdende samenwerking

Al in 1999 ondertekenden vertegenwoordigers van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen en van het Gemeenschapsonderwijs een eerste protocol tot de vorming van scholengemeenschappen. In 2001 werd opnieuw een protocol tussen beide partijen ondertekend, ditmaal ter bevordering van de samenwerking op het vlak van volwassenenonderwijs. De samenwerking bestrijkt meerdere gebieden: het opleidingsaanbod, de inschrijvingsgelden, de informatieverstrekking aan het publiek, de infrastructuur, het personeel, de nascholing, de leerplannen, het aankoopbeleid en de softwareontwikkeling voor het afstandsonderwijs. Ook in het kader van de door de overheid gewenste netoverschrijdende samenwerking voerden de inrichtende machten van het Gemeenschapsonderwijs onderhandelingen met de stad Mechelen rond de overname van het stedelijk onderwijs.

Financiën

Op 1 januari 2000 werd de nieuwe structuur in het Gemeenschapsonderwijs ingevoerd. Hierdoor ligt de financiële bevoegdheid voor het onderwijsproces op het niveau van de scholengroep. Dat bemoeilijkt het ontwikkelen van financiële gegevens over de jaren heen. De verplichting om een bedrijfseconomische boekhouding te voeren en niet langer een kasboekhouding vormt een bijkomende moeilijkheid om de vergelijking te maken met de begrotingsjaren 1999 en voordien. Het voorgelegde cijfermateriaal moet dan ook met de nodige omzichtigheid worden geïnterpreteerd. Waar nodig wordt het daarom toegelicht.

Financiële ontwikkelingen binnen de onderwijsinstellingen

In het regeerakkoord van 1995 werd beslist om de niet objectiveerbare verschillen tussen de netten af te bouwen. Men wil komen tot een verhouding 100/76 tussen de werkingsmiddelen van gemeenschapsonderwijs/vrij gesubsidieerd onderwijs. Deze verhouding wenst men over enkele jaren te bereiken, voornamelijk via het niet vervangen van administratief, meesters-, vak- en dienstpersoneel (AMVD-personeel).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de werkingsmiddelen die de onderwijsinstellingen van het Gemeenschapsonderwijs ontvangen.

WERKINGSMIDDELEN (IN MILJOEN BEF)					
	1997	1998	1999	2000	2001
<i>Dotaties</i>	4.743,400	4.758,500	4.637,000	4.797,500	4.971,215
<i>AMVD-personeel</i>	2.311,900	2.089,700	1.953,900	1.760,000	1.608,100 ⁽¹⁾
TOTAAL BEF	7.055,300	6.848,200	6.590,900	6.557,500	6.579,315

WERKINGSMIDDELEN (IN MILJOEN EUR)					
	1997	1998	1999	2000*	2001*
<i>Dotaties</i>	117,586	117,960	114,948	118,927	123,233
<i>AMVD-personeel</i>	57,310	51,802	48,436	43,629	39,864 ⁽¹⁾
TOTAAL EURO	174,896	169,762	163,384	162,556	163,097

⁽¹⁾ met inbegrip TBS55+ in loonmassa

De daling van de totale werkingsmiddelen (dotaties + waarde AMVD-personeel) die zich de voorbije jaren manifesteerde, heeft zich gestabiliseerd.

De daling van de tegenwaarde AMVD-personeel heeft zich ook in 2001 voortgezet, maar wordt gecompenseerd door de indexatie van dotaties, de stijging van het aantal leerlingen en de ontvangen tegenwaarde voor het weggevoerde AMVD-personeel. De compensatie voor dat verlies aan personeel is beperkt tot een verhoging van de dotatiemiddelen met ongeveer 13,5 % van de weggevoerde loonmassa van het basisonderwijs en ongeveer 56 % van het secundair onderwijs.

Toch dient men deze cijfers met de nodige omzichtigheid te interpreteren. Door het systeem van de vervroegde uitstapregeling blijft 56 % van de loonkosten opgenomen in de tegenwaarde van het AMVD-personeel, zonder dat men kan beschikken over het personeelslid. Daardoor lijkt het ten onrechte dat het afvloeien van die personeelscategorie een vertraging kent, terwijl de kosten voor de aanwerving van contractuele onderhoudspersoneelsleden de dotaties meer dan evenredig verhogen.

Bij de uitvoering van de jaarrekening van de scholengroepen zien we inderdaad dat de loonlast binnen de werkingmiddelen (exclusief vastbenoemd AMVD-personeel) stijgt.

De beschikbare dotatiemiddelen voor de scholengroepen is voor het jaar 2001:

IN BEF	
<i>Basisonderwijs</i>	1.610.100.000
<i>Buitengewoon basisonderwijs</i>	254.500.000
<i>Secundair Onderwijs</i>	2.204.900.000
<i>Deeltijds kunstonderwijs</i>	65.500.000
<i>Internaten</i>	111.200.000
<i>Buitengewoon secundair onderwijs</i>	137.500.000
<i>Leerlingenvervoer</i>	158.100.000
<i>Eigenaarsonderhoud</i>	315.000.000
<i>Ordonnanceringskrediet kleine infrastructuur*</i>	343.000.000

* betalingsmiddelen op de vastleggingsmachtiging

De effectieve aanwending van de middelen door de scholengroepen ziet men in de jaarrekeningen. De jaarrekening 2000 is de eerste in een context van bedrijfseconomische boekhouding. Dat betekent ook dat elke vergelijkingsbasis met de vorige jaren - waar een kasboekhouding werd gevoerd - is weggefallen.

Vergelijkingsmogelijkheden

Het onbelaste saldo is een element van vergelijking dat wel nog kan worden gehanteerd over de jaren. Onderstaande tabel toont de evolutie van de onbelaste saldi over de laatste vijf jaar.

ONTWIKKELING VAN DE SALDI (IN MILJOENEN)					
	1996	1997	1998	1999	2000
SALDI BEF	1.845,000	1.923,900	1.996,800	1.312,900	1.888,719
SALDI EUR	45,736	47,692	49,499	32,546	46,820

Het saldo daalde sterk in 1999. Enerzijds doordat vele lokale raden dienden tegemoet te komen aan de opmerkingen van de onderwijsinspectie. Anderzijds door de verhoogde investeringen in materiaal en gebouwen. Die verhoging had ook veel te maken met de grote onzekerheid van de lokale raden (scholen) over hun plaats in de grotere scholengroepenstructuur.

Redenen voor de aangroei van de onbelaste saldi in 2000 zijn:

- de overdracht van de voorafgenomen middelen die nog binnen de boekhouding van de centrale administratie waren opgenomen;
- de bijkomende middelen voor kleine infrastructuurwerken die werden uitgetrokken voor de scholengroepen;
- het opstellen van een volledig nieuwe begroting (zero-base budgeting) en het gebrek aan een houvast van vroegere jaren maakten dat de scholengroepen enorm voorzichtig waren in hun uitgaven. Omdat men nu eenmaal niet veel bewegingsvrijheid op korte termijn heeft om in recurrente kosten (personeel, nutsvoorzieningen...) te snoeien, werd vooral veel bespaard in investeringen didactisch en niet-didactisch materiaal. Om het leerproces in een school niet in het gedrang te brengen, zal men een inhaalbeweging moeten uitvoeren in 2001.

Een tweede element van vergelijking is de kostprijs van het MVD-personeel in de onderwijsinstellingen.

KOSTPRIJS MVD-PERSONEEL IN DE ONDERWIJSINSTELLINGEN						
	IN MILJOEN BEF			IN MILJOEN EUR		
	<i>vast</i>	<i>contract</i>	TOTAAL	<i>vast</i>	<i>contract</i>	TOTAAL
1995	1.799,000	1.699,200	3.498,200	44,596	42,122	86,718
1996	1.733,000	1.691,200	3.424,200	42,960	41,924	84,884
1997	1.665,600	1.598,400	3.264,000	41,289	39,623	80,912
1998	1.478,800	1.622,700	3.101,500	36,658	40,226	76,884
1999	1.343,600	1.679,700	3.023,300	33,307	41,639	74,946
2000	1.348,923 ⁽¹⁾	2.039,305 ⁽²⁾	3.388,228	33,439 ⁽¹⁾	50,553 ⁽²⁾	83,992

⁽¹⁾ zonder TBS 55+   ⁽²⁾ met MVD van de CLB

Uit de gegevens blijkt dat er in het begrotingsjaar veel contractuelen zijn bijgekomen, terwijl het vast benoemd MVD-personeel (exclusief administratief personeel) status quo is gebleven. De aangroei van contractueel personeel situeert zich vooral bij het bijkomend administratief personeel dat werd aangetrokken om de bestaffing mogelijk te maken van het scholengroep-niveau en van de financiële cellen.

Toch is het duidelijk dat men in de toekomst een rationeler personeelsbeheer moet voeren om een niet al te hoog percentage van de werkingsmiddelen te blokkeren ten nadele van de didactische investeringsgoederen. Momenteel maken de personeelskosten ongeveer 29 % uit van de totale werkingskosten. Indien we rekening houden met de totale loonkost, contractuelen en vastbenoemden AMVD (ongeveer tegenwaarde 1.608 miljoen frank voor vastbenoemden AMVD), dan komen de procentuele kosten op 44,2 %.

Investerings in schoolgebouwen

De middelen voor investeringen in schoolgebouwen zijn samengesteld uit de vastleggingsmachtiging toegekend door het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap via het departement Onderwijs, de ontvangsten uit verkoop en verhuur van gebouwen en andere (in miljoen frank).

MIDDELEN (IN MILJOEN BEF)				
HERKOMST	1989 - 2000	2001	TOTAAL	% AANDEEL
<i>Departement Onderwijs (incl. VM)</i>	11.385,91	760,99	12.146,90	77,16
<i>Verkopen van schoolgebouwen</i>	1.715,90	212,41	1.928,31	12,25
<i>Verhuringen en andere</i>	327,30	16,68	343,98	2,19
<i>Aanwending eigen middelen</i>	1.319,40	3,49	1.322,89	8,40
TOTAAL	14.748,51	993,57	15.742,08	100,00

In 2001 werd een grote inspanning geleverd om de nood aan nieuwere en meer aangepaste gebouwen te lenigen. Samen met kleine infrastructuurwerken werd een totaal bedrag van 1362,7 miljoen frank aan infrastructuur besteed. Sinds het ontstaan van het Gemeenschapsonderwijs is het investeringsprogramma het grootst in het begrotingsjaar 2001.

Toch blijft er nog steeds een enorme achterstand als we rekening houden met de noden die zich op het veld manifesteren. Wordt er rekening gehouden met internationale normen, dan is er jaarlijks een tekort aan middelen van ongeveer 3 miljard frank wat investeringen en eigenaarsonderhoud voor gebouwen van het Gemeenschapsonderwijs betreft. De boekhoudkundige afschrijvingen van gebouwen liggen jaarlijks heel wat hoger dan de investeringsmiddelen die worden toegekend.

Doorheen de jaren heeft het Gemeenschapsonderwijs steeds geijverd voor een goed omkaderde en kwaliteitsvolle Pedagogische begeleidingsdienst. De centrale administratie reserveerde steeds een deel van de eigen middelen als aanvulling op de gewone beschikbare middelen voor de intensieve systematische begeleiding van scholen. Er werd een beleidsplan opgesteld voor de periode 2001-2003 waarin ook systeembegeleiding van scholen werd gepland.

In het beleidsplan worden een aantal strategisch opties toegelicht die de Pedagogische begeleidingsdienst wenst te realiseren. De inhoudelijke aspecten worden in deel 1 toegelicht. De financiële implicaties vragen echter onze bijkomende aandacht.

Het voorgestelde beleidsplan betekende dat men in eerste instantie rekening moest houden met de verhoogde personeelskosten. In afgeleide vorm brengt dat ook hogere investerings- en werkingskosten met zich mee.

Op financieel vlak werden drie belangrijke beleidsopties genomen:

- de uitbouw van de systeembegeleiding;
- een betere omkadering van de stafdienst adviseur – coördinator (inclusief ondersteuning ontwikkeling leerplannen);
- de aanwerving van nog niet ingevulde betrekkingen van pedagogisch adviseur en begeleider.

De uitbouw van de begeleidingsdienst betekent niet geringe meerkosten die dienen te worden gefinancierd vanuit de administratie. De totale kostprijs wordt geschat op 77,4 miljoen frank. De kosten worden evenwel sterk verminderd door een beleidsbeslissing van de Centrale Raad. Die beleidsbeslissing steunt op het decreet van 17 juli 1991 betreffende inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten (art. 90 §1) - beter bekend als het 0.1 %-contingent. De ruimte voor personeelsinvulling die hierbij wordt gecreëerd, wordt bij voorkeur gebruikt ten gunste van de Pedagogische begeleidingsdienst. De budgettaire meerkosten worden hierdoor teruggedrongen tot ongeveer 20 miljoen frank.

De effectieve uitvoering van het beleidsplan is pas goed op dreef gekomen in het tweede deel van het begrotingsjaar 2001. Daardoor weegt de volledige kostprijs pas in 2002 op het budget.

In het begin van het begrotingsjaar 2001 werd overgeschakeld van het SAP-boekhoudpakket naar Oracle Financials om de consolidatieplicht van het centrale niveau te vereenvoudigen. Dat is enkel mogelijk geweest door de volledige inzet van de personeelsleden van de boekhouding en de ondersteuning door het AIV. Anderzijds was er de ondersteuning door de regeringscommissaris, het Rekenhof en de consultants.

Afsluiting begroting 2000

Artikel 10 van het boekhoudbesluit bepaalt dat elk jaar voor 30 april de scholengroepen een goedgekeurde jaarrekening over het voorgaande boekjaar moeten indienen bij de Raad. Voor de centrale administratie is er geen datum bepaald.

In tegenstelling tot voorgaande jaren bestaat rapportage uit een ‘bedrijfseconomisch luik’ en een ‘begrotingsluik’. Het bedrijfseconomisch luik bestaat uit enerzijds de balans, de resultatenrekening en de toelichting hieromtrent. De balans wordt hierna in het kort toegelicht. In het begrotingsluik vindt men per ESER-code een overzicht van de uitvoering van de begroting.

Een verschil tussen de twee benaderingen is dat de bespreking van de uitvoering van de begroting opgemaakt is volgens de ESER-Classificatie. Terwijl bij de bedrijfseconomische benadering we de uitvoering op grootboekniveau behandelen. Deze twee staan natuurlijk niet volledig los van elkaar. De uitvoering van de begroting vloeit immers voort uit de bedrijfseconomische boekhouding die in een koppeling voorziet tussen een ESER-code en een bepaalde budgetplaats.

De Centrale Raad van het Gemeenschapsonderwijs keurde in de zitting van 5 juli 2001 de jaarrekening 2000 goed.

BALANS 1-1-2000			
ACTIVA		PASSIVA	
VASTE ACTIVA		EIGEN VERMOGEN	
<i>II Immateriële</i>	63.417	<i>I Patrimonium</i>	22.600.438.218
<i>III Materiële</i>	22.601.259.904	<i>Over te dragen tekort</i>	0
<i>IV Financiële</i>	0	<i>IV Reserves</i>	1.873.339.021
VLOTTENDE ACTIVA		<i>VI Investeringsdotatie</i>	
<i>V Vorderingen > 1 jaar</i>	3.400.000	VREEMD VERMOGEN	
<i>VI Voorraden</i>	54.198	<i>VII Voorzieningen</i>	0
<i>VII Vorderingen <= 1 jaar</i>	81.215.449	<i>VIII Schulden > 1 jaar</i>	799.969
<i>VIII Geldbeleggingen</i>	150.000.000	<i>IX Schulden <= 1 jaar</i>	56.806.407
<i>IX Liquide middelen</i>	1.695.390.647		
TOTAAL ACTIVA	24.531.383.615	TOTAAL PASSIVA	24.531.383.615

BALANS 31-12-2000

ACTIVA		PASSIVA	
VASTE ACTIVA		EIGEN VERMOGEN	
<i>II Immateriële</i>	23.174	<i>I Patrimonium</i>	22.600.438.218
<i>III Materiële</i>	21.139.531.416	<i>Over te dragen tekort</i>	-1.560.315.000
<i>IV Financiële</i>	0	<i>IV Reserves</i>	1.208.627.215
VLOTTENDE ACTIVA		<i>VI Investeringsdotatie</i>	93.446.349
<i>V Vorderingen > 1 jaar</i>	0	VREEMD VERMOGEN	
<i>VI Voorraden</i>	54.198	<i>VII Voorzieningen</i>	0
<i>VII Vorderingen <= 1 jaar</i>	52.782.519	<i>VIII Schulden > 1 jaar</i>	1.220.699
<i>VIII Geldbeleggingen</i>	897.562.775	<i>IX Schulden <= 1 jaar</i>	84.912.743
<i>IX Liquide middelen</i>	338.376.142		
TOTAAL ACTIVA	22.428.330.224	TOTAAL PASSIVA	22.428.330.224

We kunnen aan de actiefzijde van de balans een daling zien van 24 miljard frank tot 22 miljard frank. Die daling is grotendeels te wijten aan de afschrijvingen op schoolgebouwen. Impliciet verwijst dat naar het gekende probleem van de onvoldoende middelen die momenteel beschikbaar zijn om het bestaande gebouwenpatrimonium op peil te houden en de nodige herstellingswerken en grote infrastructuurwerken uit te voeren. Dat probleem werd uitvoerig toegelicht en besproken in het jaarverslag van het Gemeenschapsonderwijs van het werkingsjaar 2000 en hernomen in 2001. De toen geformuleerde conclusies en beleidssuggesties blijven onverminderd van kracht.

Tevens merken we op dat onze vlottende activa afnemen met 641.284.660 frank. Die afname ligt vooral aan het feit dat een aantal van de middelen die vroeger centraal werden beheerd, werden doorgestort naar de scholengroepen. Dat verklaart trouwens ook de daling van de reserves aan de passiefzijde.

De aan de passiefzijde vermelde schulden betreffen slechts handelsschulden (openstaande facturen) en schulden die ontstaan in het kader van leasingcontracten voor rollend materieel. Het over te dragen tekort wordt volledig veroorzaakt door de afschrijvingen van de vaste activa (voornamelijk schoolgebouwen) en vloeien dan ook niet voort uit de rechtstreekse werking van de centrale administratie.

Een gedetailleerde bespreking van de uitvoering van de begroting leidt ons te ver in detail. Vanuit de uitvoering van de begroting (ontvangsten en uitgaven) werd de beschikbare beleidsruimte, zijnde ongeveer 31 miljoen frank, berekend op een dotatie van ongeveer 1 miljard frank. Dat bedrag werd enerzijds gebruikt voor de opbouw van de nodige middelen ter betaling van de verzekeringspremies voor gebouwen (geschat op 25 miljoen frank) en 6 miljoen frank voor de werkingskosten van de afdeling informaticaverwerking (om bijkomende uitgaven te financieren in het kader van de ondersteuning van het boekhoudpakket).

De verzekeringspremies voor gebouwen werden tot op heden niet opgenomen in de begroting doordat het Gemeenschapsonderwijs steeds eigen verzekeraar was geweest.

Vanuit de nieuw opgerichte scholengroepen werd gevraagd om een verzekering voor gebouwen af te sluiten, omdat binnen een scholengroep het financiële draagvlak om eventuele brand- of stormschade op te vangen, te klein was.

Efficiënt beheer van middelen

In het verleden werd er steeds naar gestreefd om de inzetbare middelen zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Door het in werking treden van het bijzonder decreet op 1 april 1999 en de wijziging van bevoegdheden van het centrale niveau, werden zowel op niveau van organisatie, taakinhoud als van personeelsinzet reeds een aantal zaken de facto gewijzigd.

Deze wijzigingen vergen in de toekomst ook een nieuwe organisatorische aanpak.

In 2001 werden een aantal concrete initiatieven ontwikkeld, zoals:

- Gepensioneerden, uitstappers, ontslagen worden enkel vervangen door interne verschuivingen. Rekening houdende met het voorgestelde takenpakket in de omkadering 270 + ,werden er echter een aantal personeelsleden vervangen als het vertrek van een personeelslid functioneringsproblemen voor de betrokken dienst met zich meebracht. Tegenover 1998 daalde het aantal statutaire ambtenaren in 2001 met 74 eenheden.
- Er werd naar synergie gezocht tussen de werking van het Centrum voor Nascholing, de Permanente Ondersteuningcel (POC), de Pedagogische begeleidingsdienst en de afdeling Onderwijsorganisatie.
- De Dienst Autonoom Beheer (DAB) Nascholing werd geïntegreerd in de centrale begroting en de procedure van de afdeling Financiën. Daardoor kan de huidige personeelsbezetting van het Centrum voor Nascholing en de Permanente Ondersteuningcel efficiënter worden aangewend. De budgettaire impact van deze initiatieven zullen we natuurlijk maar merken in 2002.

Omschakeling naar de euro

Wetgeving

Sinds de invoering van de euro als officiële munteenheid in België op 1 januari 1999 moeten in alle regelgevingen de bedragen die in frank worden vermeld, ook omgezet worden naar de nieuwe munt. Zo diende het Gemeenschapsonderwijs zijn boekhoud- en begrotingsbesluiten van 6 juli 1999 aan te passen. Op 22 februari 2002 keurde de Vlaamse regering de aanpassingen van beide besluiten definitief goed.

Informatica

De aanpassing aan de euro geldt ook voor de computerprogramma's. Bij de keuze van het boekhoudprogramma had het Gemeenschapsonderwijs al geopteerd voor een systeem waarbij de euro reeds was ingesteld. Zo verliep de overgang naar de euro vlotter en kon onmiddellijk een vergelijking over de jaren heen worden gemaakt. Het programma Oracle Financials heeft als eenheidsmunt de euro.

In het jaar 2000 lag het accent nog volledig op de introductie van het dubbel boekhouden voor zowel de scholengroepen als het centrale niveau en het daaraan verbonden financieel en administratief proces. Door de snelheid waarmee het bedrijfseconomisch boekhouden moest worden ingevoerd, was er te weinig tijd voor begeleiding. Vooral in de scholengroepen gaf dat aanleiding tot heel wat weerstand. Binnen de centrale diensten was de weerstand kleiner, gezien de ervaring bij het voeren van een omstandige boekhouding en het opvolgen van een begroting.

De moeilijkheden die de scholengroepen ondervonden in 2000, sleepten ook in 2001 nog aan. Vooral het opstellen van de eerste jaarrekening gaf problemen. Voor de gewone boekhoudkundige werkzaamheden in 2001 is dat minder het geval.

Binnen de meeste scholengroepen vormde zich een vaste werkkern. Bovendien zorgt praktijkervaring ervoor dat de financiële cellen zich meer kunnen toespitsen op de inhoudelijke kwaliteit en niet louter op de boekhoudkundige registratie.

Problematiek

Zoals hoger vermeld was de opmaak van de eerste jaarrekening voor de scholengroepen en het centrale niveau een belangrijk item in 2001. De jaarrekening van de centrale diensten werd met een kleine vertraging doorgestuurd naar de Vlaamse regering. Voor de scholengroepen was het beeld echter vrij divers.

Het besluit van de Vlaamse regering en het bijzonder decreet vermeldt eind april als de limietdatum voor de goedkeuring van de jaarrekening door de raad van bestuur. Een groot aantal scholengroepen kon de timing volledig of met een kleine vertraging respecteren.

Voor enkele scholengroepen met organisatorische en personeelsproblemen was de timing niet haalbaar. Wat een probleem stelde voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening voor de Vlaamse regering.

Ondersteuning

Teneinde het proces van het afsluiten van het boekjaar 2000 te vergemakkelijken werd vanuit de centrale diensten bijgesprongen waar nodig was en gevraagd werd. De helpdesk 'Oracle Financials' en de verificatie leverden lokale ondersteuning om informatie te verzamelen en te verwerken, zodat de eindejaarsverrichtingen en het opstellen van de eindbalans vlot kon verlopen. Vanuit het oogpunt van interne controle was de steun van de verificatie - die ook nadien de controle in opdracht van het college van accountants uitvoert - wellicht niet opportuun, maar nood breekt wet.

Controle

Artikel 47 § 1 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 stipuleert dat de financiële controle op het beheer van de scholengroepen gebeurt door een college van accountants.

Deze controle is tweeledig: het nazicht van het financieel evenwicht van de begroting en het onderzoek van de rekeningen en de financiële staten. De controle werd toewezen aan de firma Arthur Andersen, bedrijfsrevisoren.

In de periode maart-oktober 2001 werd door het college van accountants, in samenwerking met de verificateurs, een controle uitgevoerd van de op dat moment beschikbare cijfers voor het boekjaar 2000. Op basis van steekproeven werd de verantwoording nagegaan van de belangrijkste bedragen, opgenomen in de eindbalans en resultatenrekening per scholengroep.

De algemene conclusie was dat er nog heel wat moet worden bijgestuurd om van de boekhouding een correct en betrouwbaar beleidsinstrument te maken. Samengevat is in de meeste gevallen niet voldaan aan de drie hoofdprincipes van de financiële interne audit: volledigheid, correctheid, tijdigheid.

Het grote aandachtspunt in de komende jaren is de introductie van uniforme en sluitende interne controlemaatregelen. Daarom werden in 2001 administratieve en financiële procedures uitgewerkt, met een daaraan verbonden verantwoordelijkheidsmatrix. Die moeten de scholengroepen in staat stellen om het boekhoudkundig proces te monitoren en de algemeen directeur toelaten om via de nodige maatregelen de volledigheid, correctheid en tijdigheid van de jaarrekening te waarborgen.

Consolidatie jaarrekening 2000 op centrale niveau Gemeenschapsonderwijs

---

In het kader van het financieel toezicht vermeldt het bijzonder decreet van 14 juli 1998 in art. 46 dat de Raad (tot nu Centrale Raad) een goedgekeurde geconsolideerde jaarrekening indient bij de Vlaamse regering. Daarvoor dient de Raad te beschikken over de goedgekeurde jaarrekening van de scholengroepen. Zij moeten hun jaarrekening voor 30 april op het centrale niveau indienen.

Doordat sommige scholengroepen hun jaarrekening te laat hebben ingediend, kon de consolidatie op niveau Gemeenschapsonderwijs maar worden opgesteld eind 2001. Uit het resultaat van de ontwerpjaarrekening blijkt dat niet alle scholengroepen de juiste grootboekrekeningen consistent hebben gebruikt. En er waren de opmerkingen van de accountants over de volledigheid en correctheid.

Bij het voorleggen van een eerste versie van de jaarrekening stelde de regeringscommissaris van het Gemeenschapsonderwijs bijkomende vragen tot verduidelijking. De goedgekeurde geconsolideerde jaarrekening 2000 kon dan ook pas definitief ter goedkeuring aan de Centrale Raad worden voorgelegd medio maart 2002.

Infrastructuur

Behoorlijk wat bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn van de centrale administratie overgeheveld naar de scholengroepen. Voortaan zijn ze bijvoorbeeld zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van gebouwen, voor bepaalde infrastructuurwerken, voor het huren en verhuren van ruimten en voor de organisatie van het leerlingenvervoer. De centrale diensten hebben een degelijke begeleiding uitgebouwd.

Kleine infrastructuurwerken

In 2001 beschikten de scholengroepen voor de uitvoering van kleine infrastructuurwerken over een vastleggingsmachtiging van 601,7 miljoen frank (14.915.753 euro). Dat bedrag omvatte nieuwe middelen 2001 (419,6 miljoen frank) en een eenmalig overgedragen saldo van de vastleggingsmachtiging (182,1 miljoen frank). Het bedrag werd onder de scholengroepen verdeeld in verhouding met de oppervlakte waarover de scholengroep maximaal mag beschikken op basis van zijn leerlingenaantal en lestijdenpakket.

De infrastructuurafdelingen verstrekten technisch en administratief advies over de uitvoering van kleine infrastructuurwerken aan alle scholengroepen die erom vroegen. Bij wijze van dienstverlening werden bovendien bestekken opgemaakt voor twee stockaanbestedingen. Een eerste stockaanbesteding gaat over aanleg, aanpassing en onderhoud van elektrische installaties. Een tweede behandelt aanleg, aanpassing en onderhoud van installaties voor centrale verwarming, ventilatie en klimaatregeling. De scholengroepen gaan met deze stockaanbestedingen geen enkel engagement aan, maar kunnen ze gebruiken voor de uitvoering van hun kleine infrastructuurwerken.

Nieuwbouw, grote infrastructuurwerken en aankoop zware didactische apparatuur

Voor de uitvoering van nieuwbouwwerken en grote infrastructuurwerken, inclusief zware didactische apparatuur, waren in 2001 volgende middelen beschikbaar

MIDDELEN VOOR INFRASTRUCTUUR		
	BEF	EUR
<i>Vastleggingsmachtiging</i>	762.100.000	18.891.966
<i>Overdracht 2000 (eigen middelen)</i>	340.082.275	8.430.419
<i>Middelen uit verkopen en verhuringen</i>	230.337.230	5.709.911
<i>Correcties negatieve vastleggingen</i>	1.920.293	47.603
TOTAAL	1.334.439.798	33.079.899

De Centrale Raad legde op advies van de werkgroep Infrastructuur, waarin vertegenwoordigers zetelen van de centrale diensten en de scholengroepen, een aantal criteria vast. Aan de hand daarvan werden de noden in de scholengroepen geëvalueerd en gerangschikt. De scholengroepen bepaalden op basis van die criteria hun prioritaire noden. De werkgroep Infrastructuur stelde op basis van de voorstellen van de scholengroepen een lijst op van prioritaire projecten over de scholengroepen heen. Die lijst werd dan ter goedkeuring voorgelegd aan de Centrale Raad.

Bovendien besliste de Centrale Raad 30 miljoen frank te bestemmen voor de aankoop van zware didactische apparatuur. Met deze middelen zijn voor de scholengroepen zes spuitcabines aangekocht, 12 kapsalons en 6 sets didactische elektrische machines.

Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

Op 1 mei 2001 trad het KB van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen in werking. Deze nieuwe reglementering verplicht de bouwheer om een veiligheidscoördinator aan te stellen voor de begeleiding van het ontwerp en de verwezenlijking van bepaalde opdrachten. Bedoeling is de veiligheid te verhogen van de personen die op het bouwterrein aan het werk zijn. Aan de scholengroepen werd uitleg over het KB verschaft. Voor de toepassing ervan konden ze rekenen op de ondersteuning van de infrastructuurafdelingen.

De centrale diensten deden een oproep tot externe coördinatoren die wensten op te treden als veiligheidscoördinator voor bouwprojecten van het Gemeenschapsonderwijs. Aansluitend werden modeldocumenten opgemaakt voor de aanstelling van de coördinatoren en voor een veiligheids- en gezondheidsplan.

In 2001 startten vier personeelsleden van de centrale diensten met een opleiding. Zo zullen ze in de toekomst met kennis van zaken overleg kunnen plegen met de veiligheidscoördinatoren.

Samenwerking met de Vlaams Bouwmeester

Voor de realisatie van nieuwbouwprojecten werd een procedure ontwikkeld door Vlaams Bouwmeester Bob Van Reeth. Daarbij worden uit een 'open oproep' een vijftal ontwerpers geselecteerd. Zij krijgen de kans om tegen vergoeding een voorstel in te dienen voor de realisatie van het project. De open oproep moet de architecturale waarde van de bouwprojecten van de Vlaamse Gemeenschap bevorderen.

In 2001 maakte het Gemeenschapsonderwijs voor het eerst gebruik van de open oproep. Voor de geplande bouwprojecten in Oostende en Sint-Niklaas wordt een keuze uit de inzendingen gemaakt. Voor de projecten in Tienen, Schoten en Dendermonde is de procedure opgestart. De studies worden in de loop van 2002-2003 afgewerkt. Een eerste evaluatie bewijst alvast dat de procedure meer ideeën en creativiteit oplevert.

Verzekering van de onroerende goederen

Momenteel is enkel een gedeelte van de roerende goederen in de scholen van het gemeenschapsonderwijs verzekerd. Wat de onroerende goederen betreft (brand, storm...) draagt het Gemeenschapsonderwijs zelf alle risico's. Dat is sinds het bijzonder decreet van 14 juli 1998 niet meer zo evident, aangezien een gedeelte van de bevoegdheden aangaande infrastructuur naar de scholengroepen werd overgedragen. Voortaan maakt men een onderscheid tussen gebruiksrecht en naakte eigendom. Daarom wordt de mogelijkheid onderzocht om de infrastructuur te verzekeren. Dat onderzoek wordt uitgevoerd door een zogenaamde risk manager. Hij is eind 2001 aangesteld na het uitschrijven van een onderhandelingsprocedure met bekendmaking. Het Gemeenschapsonderwijs kan op basis van zijn risicostudie opteren voor het afsluiten van bepaalde verzekeringen. Daarna kunnen wij de risk manager inzetten voor de opmaak van de lastenboeken, de toewijzing en het beheer van de verzekeringscontracten.

Gemeenschappelijke Preventiedienst

De Gemeenschappelijke Preventiedienst van het Gemeenschapsonderwijs werd operationeel op 1 juni 2001. De voltallige personeelsformatie bestaat uit een preventieadviseur-coördinator, drie regiomanagers niveau 1 en elf preventieadviseurs niveau 2. Elke preventieadviseur is verantwoordelijk voor een 'afdeling' waarvan twee of drie scholengroepen deel uitmaken.

De Gemeenschappelijke Preventiedienst maakt een eenvormig beleid over de verschillende onderwijsinstellingen heen mogelijk. De centrale interne dienst ondersteunt, adviseert, controleert en coördineert de afdelingen op het vlak van administratie, documentatie, wetgeving, risicobeheersing, opleiding, probleemsituaties, studies, contracten.

Voorlopig is het vooropgestelde aantal regiomanagers en preventieadviseurs nog niet bereikt. Er wordt nog gezocht naar gekwalificeerde kandidaten om de formatie verder aan te vullen. Drie personeelsleden verzorgen de administratieve ondersteuning.

Rationeel energiegebruik

De scholen die zich verdienstelijk maakten op het gebied van rationeel energiegebruik kregen het logo Energiebewuste School. De themareeks Energie sparen op school behandelde nieuwe items om de scholengroepen te ondersteunen in hun rationeel energiegebruik. Bovendien werd voor de scholengroepen een 'energieboekhouding' opgemaakt op basis van gegevens die ze verstrekken over kostprijs en verbruikte hoeveelheden. De energieboekhouding distilleert de probleemsituaties en stelt ook haalbare oplossingen voor.

Bepaalde overdracht leerlingenvervoer naar De Lijn

Op 1 september 2001 werd het zonaal vervoer overgedragen aan De Lijn. Het betreft het vervoer georganiseerd door het departement Onderwijs, namelijk het vervoer buitengewoon onderwijs en het netoverschrijdend vervoer gewoon onderwijs binnen de zones.

Knelpunten:

- Het departement Onderwijs blijft bevoegd voor de inhoud van de beleidsvoering, De Lijn neemt de organisatorische beslissingen. De vraag naar bijkomende ritten stelt een probleem en De Lijn voert eenzijdig de herziening van trajecten door, waardoor ritten wegvallen.
- De vastgelegde maximale duurtijd (anderhalf uur) voor de ritten van het buitengewoon onderwijs wordt niet gehaald. Financieel kan dat ook niet binnen de vaste enveloppe die aan De Lijn werd toegekend.
- Vooraleer een verbintenis aan te gaan met De Lijn moeten de scholen het aantal leerlingen meedelen die van het vervoer gebruik willen maken. Sommige scholen kunnen deze cijfers pas eind september geven. Bijgevolg kunnen ze bij de inschrijving van nieuwe leerlingen geen degelijk georganiseerd busvervoer aanbieden.
- Er moet een consequente, eenvormige tarifiering worden uitgeschreven. De mobiliteitsconvenanten over leerlingenvervoer, die worden afgesloten tussen de gemeenten en De Lijn, kunnen verschillen van gemeente tot gemeente. Bovendien liggen de vervoerkosten voor de leerlingen even hoog als bepaalde voordeelformules van De Lijn, maar de faciliteiten zijn niet gelijk.

Tweede fase van de overdracht

In het kader van het mobiliteitsplan van minister Stevaert startte op 30 november 1999 de werkgroep Overheveling leerlingenvervoer naar De Lijn.

Voor het Gemeenschapsonderwijs betekent deze totale overheveling onder meer:

- de overname van de contracten met de beroepsvervoerders door De Lijn;
- de overdracht voertuigen van het Gemeenschapsonderwijs naar De Lijn (in eigendom);
- de overdracht van de middelen (uitgezonderd middelen voor busbegeleiding).

Het Gemeenschapsonderwijs vraagt voor die overdracht wel een aantal kwaliteitsgaranties.

Enkele voorbeelden:

- Het facilitair vervoer moet gewaarborgd blijven. Er moet aandacht worden besteed aan het ophalen van de kleuters en de leerlingen van het lager onderwijs en aan de nodige busbegeleiding.
- De scholen moeten hun vrijheid behouden bij het uittekenen van de ritten en het inzetten van de bussen. Die vrijheid geldt ook voor de van beroepsvervoerders overgenomen contracten.
- Er moet rekening worden gehouden met het vervoer voor de internaten.
- De vervangingsinvesteringen van de voertuigen van het Gemeenschapsonderwijs moeten worden gedragen door De Lijn als eigenaar op basis van het aantal overgemaakte zitplaatsen. Die vervangingsinvesteringen volgen hetzelfde patroon dat van toepassing is op de hele Lijn-vloot. Dat moet contractueel worden vastgelegd, net zoals de garantie op het aantal overgedragen zitplaatsen.

| Deel 3: structuur van het Gemeenschapsonderwijs |

structuur

Structuur van het Gemeenschapsonderwijs

CENTRAAL NIVEAU

het Gemeenschapsonderwijs (heette tot 31 maart 1999 'Argo')

Bestuursorganen:

Raad van het Gemeenschapsonderwijs

Mandaat voor 4 jaar. Wordt samengesteld in januari 2003 en bestaat uit 15 stemgerechtigde leden:

- 5 leden verkozen door schoolraden (ouders en gecoöpteerden)
- 5 leden verkozen door directeurs en schoolraden (personeel)
- 3 leden aangeduid door universiteiten
- 2 leden aangeduid door autonome hogescholen en de afgevaardigd bestuurder (raadgevende stem)

Tot 31-12-2002 is de huidige Centrale Raad nog bevoegd.

Bevoegdheden*:

- Algemeen beleid:
  - bewaking van de grondwettelijke waarborgen (onder meer vrije keuze van onderwijs)
  - algemene kwaliteitszorg
  - ondersteuning van scholen en scholengroepen
  - vaststellen van criteria voor verdeling middelen voor investeringen en grote infrastructuurwerken

Afgevaardigd bestuurder

Mandaatfunctie voor onbepaalde duur. Wordt aangesteld door de Raad in januari 2003.

Bevoegdheden*:

- Dagelijks beheer en beleid
- Leiding van de centrale administratie

REGIONAAL NIVEAU

Scholengroep geografisch samenhangend. verkreeg zijn bevoegdheden op 1 januari 2000.

Bestuursorganen:

Algemene vergadering

Werd de eerste keer samengesteld in januari 2000 en bestaat voorlopig uit:

- Voorzitter (= voorzitter raad van bestuur)
- 2 leden per lokale raad (na 31-03-2002: per schoolraad)

Bevoegdheden*: • Bekrachtiging begroting en jaarrekening

Raad van bestuur

Mandaat van 4 jaar. Werd de eerste keer samengesteld in januari 2000 en bestaat tot 31-03-2002 uit de voorzitters van de vroegere lokale raden. Daarna is de samenstelling:

- 6 leden verkozen door de schoolraad
- 3 leden gecoöpteerd op voorstel van het college van directeurs en de algemeen directeur (raadgevende stem)

Bevoegdheden*: • Algemeen beleid

- Pedagogisch beleid
- Personeelsbeleid
- Materieel en financieel beleid

College van directeurs (alle directeurs van de scholengroep)

Trad in werking op 1 april 1999. De directeur CLB nam zijn mandaat op per 1 september 2000.

Bevoegdheden*: • Voorbereiding vergaderingen raad van bestuur

- Uitvoering beslissingen raad van bestuur

Algemeen directeur (schooldirecteur aangewezen door raad van bestuur)

Werd aangesteld in januari 2000.

Bevoegdheden*: • Dagelijks bestuur van de scholengroep

LOKAAL NIVEAU

School

Bestuursorganen:

Directeur

Nam zijn nieuwe bevoegdheden op per 1 januari 2000.

Bevoegdheden*: • Pedagogische organisatie van de school

Schoolraad

Mandaat van 4 jaar (behalve OSP en DKO: 2 jaar). Wordt samengesteld op 1 april 2001 en bestaat uit 8 stemgerechtigde leden:

- 3 ouders (verkozen)
- 3 personeelsleden (verkozen)
- 2 gecoöpteerde leden uit de sociale, economische, culturele milieus en de directeur (raadgevende stem)

Bevoegdheden*: • Advies en overleg

* Voor de volledige opsomming van de bevoegdheden verwijzen we naar het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs (BDGO)

Centrale Raad en Vast Bureau

Centrale Raad*

De Centrale Raad is het centrale bestuursorgaan van het Gemeenschapsonderwijs. De huidige Centrale Raad werd geïnstalleerd op 1 januari 1998. Het mandaat van zijn leden wordt beëindigd op 31 december 2002.

Samenstelling

De Centrale Raad bestaat uit twaalf leden.

- Zes worden voorgedragen door het Vlaams Parlement en door de regering benoemd. In de praktijk benoemde de Vlaamse regering op 15 juli 1997 slechts vijf leden, omdat een politieke fractie in het Vlaams Parlement geen kandidaat wenste voor te dragen.
- Zes leden worden rechtsreeks verkozen.

Bevoegdheden

De Centrale Raad werd ingesteld krachtens artikel 5 §1, 1° van het bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (BDARGO). Hij blijft tot 31 december 2002 de in dat decreet toegewezen bevoegdheden uitoefenen, conform art. 75 §2 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs (BDGO). Uitzondering hierop zijn de bevoegdheden die vanaf de inwerking-treding van het BDGO worden uitgeoefend door de bestuursorganen van de scholengroepen. Daarenboven oefende de Centrale Raad tot 31 augustus 2000 de bevoegdheden uit met betrekking tot de in het BDARGO verleende bevoegdheden ten aanzien van de Centra voor Leerlingenbegeleiding. Tot 31 december 2002 fungeert de Centrale Raad volgens de bepalingen van het BDARGO.

Voltijdse leden:

voorzitter:	• Peter Steenhaut
ondervoorzitters:	• Johan C. Van den Brande
	• André Macharis

Niet-voltijdse leden:

• Roger Billiau	• Freddy François
• Roger Coenen	• Marie-Thérèse Boyen
• Hilde De Smet	• Marc Mathot
• Jean Eyckmans	• Rudy Rydant

Van ambtswege met raadgevende stem:

- Jef Wellens, waarnemend administrateur-generaal
- ir. André Huisseune, waarnemend adjunct-administrateur-generaal
- Luc Coosemans, commissaris van de Vlaamse regering

Secretaris:

- Godelieve Cooman, afdelingshoofd

*De Centrale Raad (v.l.n.r.) onder: Roger Coenen, Marc Mathot, Hilde De Smet, André Macharis, Peter Steenhaut
boven: Jean Eyckmans, Roger Billiau, Rudy Rydant, Freddy François, André Huisseune, Johan C. Van den Brande
afwezig: Marie-Thérèse Boyen, Luc Coosemans, Jef Wellens*

Vast Bureau*

Het Vast Bureau is het orgaan dat het dagelijks bestuur van de Centrale Raad vormt krachtens art. 37 BDARGO. Het bereidt de vergaderingen van de raad voor en zorgt voor de uitvoering van de genomen beslissingen.

voorzitter: • Peter Steenhaut

ondervoorzitters: • Johan C. Van den Brande
• André Macharis

van ambtswege met raadgevende stem:

- Jef Wellens, waarnemend administrateur-generaal
- ir. André Huisseune, waarnemend adjunct-administrateur-generaal
- Luc Coosemans, commissaris van de Vlaamse regering

secretaris: • Godelieve Cooman, afdelingshoofd

* referentiedatum 1 december 2001

Administratieve diensten

Directieraad*

De directieraad is het orgaan, samengesteld uit de leidend ambtenaar, de adjunct-leidend ambtenaar en de afdelingshoofden van de instelling, conform art. II.1 van het rechtspositiebesluit van het personeel van sommige Vlaamse openbare instellingen van 30 juni 2000 (stambesluit VOI). De directieraad bereidt binnen de administratieve diensten het beleid voor en voert het uit.

Voorzitter: • Jef Wellens, waarnemend administrateur-generaal

Leden:

- ir. André Huisseune, waarnemend adjunct-administrateur-generaal, afdelingshoofd afdeling Infrastructuur Regio West
- Eric Sorgeloos, tijdelijk afdelingshoofd afdeling Onderwijsorganisatie
- Godelieve Cooman, afdelingshoofd afdeling Beheer Basisgegevens Personeel Onderwijs
- Jan D’Hauwe, afdelingshoofd afdeling Logistiek
- Dirk Ferlin, tijdelijk afdelingshoofd afdeling Financiën
- Marc Smets, afdelingshoofd afdeling Juridische Dienstverlening en Documentatie
- Lieve Van Tichelen-Roels, afdelingshoofd afdeling Algemene Infrastructuur en Materiële Organisatie
- Mathieu Verstegen, tijdelijk afdelingshoofd afdeling Infrastructuur Regio Oost

Secretaris: • Gerrit Pearce, adjunct van de directeur

* referentiedatum 1 december 2001

Organigram*

Afdeling Informatieverwerking

---

leiding: Jan D'Hauwe, bestuursdirecteur

Afdeling Juridische Dienstverlening en Documentatie

---

afdelingshoofd: Marc Smets, directeur

Afdeling Logistiek

---

afdelingshoofd: Jan D'Hauwe, bestuursdirecteur

Afdeling Financiën

---

tijdelijk afdelingshoofd: Dirk Ferlin, waarnemend directeur

Afdeling Onderwijsorganisatie

---

tijdelijk afdelingshoofd: Eric Sorgeloos, adjunct van de directeur

Afdeling Beheer Basisgegevens Personeel Onderwijs

---

afdelingshoofd: Godelieve Cooman, bestuursdirecteur

Afdeling Personeelsbewegingen Onderwijs

---

leiding over de sectoren Personeelsbewegingen en Reaffectatie:

Godelieve Cooman, bestuursdirecteur

leiding over de sectoren Selectie en Vorming, Contractueel Personeel en Bijzondere Maatregelen:

Marc Smets, directeur

Afdeling Algemene Infrastructuur en Materiële Ondersteuning

---

afdelingshoofd: Lieve Van Tichelen-Roels, bestuursdirecteur

Afdeling Infrastructuur Regio Oost

---

tijdelijk afdelingshoofd: Mathieu Verstegen, adjunct van de directeur

Afdeling Infrastructuur Regio West

---

afdelingshoofd: ir. André Huisseune, waarnemend adjunct-administrateur-generaal

Stafcel Communicatie

---

leiding: Jan D'Hauwe, bestuursdirecteur

Algemeen Secretariaat

---

leiding: Jef Wellens, waarnemend administrateur-generaal

Meer informatie - onder meer over de huidige structuur, de samenstelling en de bevoegdheden van de bestuursorganen - vindt u op de website van het Gemeenschapsonderwijs:

[www.rago.be/Bestuurlijke Organisatie](http://www.rago.be/Bestuurlijke%20Organisatie)

Andere diensten

Pedagogische begeleidingsdienst

- Leiding:**
- Lut Stroobants, waarnemend adviseur-coördinator
- Deze dienst:**
- biedt externe ondersteuning aan de onderwijsinstellingen volgens het Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs;
  - ontwikkelt initiatieven om de onderwijskwaliteit van de instellingen te bevorderen;
  - stimuleert de initiatieven die de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen versterken.

[www.rago.be/Didac-Web/Pedagogische Begeleidingsdienst](http://www.rago.be/Didac-Web/Pedagogische%20Begeleidingsdienst)

Centrum voor Nascholing

- Leiding:**
- Fernand Van den Neste, coördinator
- Deze dienst:**
- organiseert opleidingen voor directies, leerkrachten en andere personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs;
  - geeft een overzicht van het nascholingsaanbod van externe organisaties;
  - begeleidt scholen bij het opstellen van een nascholingsplan als beleidsinstrument.

www.rago.be/Didac-Web/Nascholing

Permanente Ondersteuningscel (Vormingscentrum CLB)

- Leiding:**
- Carlos Bekaert, coördinator
- Deze dienst:**
- biedt alle CLB-medewerkers de modaliteiten om zelfstandig een permanente professionele vervolmaking te realiseren met het oog op een kwalitatieve hulpverlening aan hun klanten;
  - wil die hulpbronnen aanbieden die het de CLB-medewerkers mogelijk maken om – als mens en als professioneel – te groeien, zich te ontwikkelen, te veranderen, kortom te leren.

De scholengroepen

Scholengroep 1:	113803	Antwerpen
Benaming:		Ant1gon
Algemeen directeur:		Coppens Thomas
Straat:		Fr. Craeybeckxlaan 24
Plaats:		2100 Deurne
Telefoon:		03-325 85 39
Fax:		03-326 46 24
E-mail:		sgr1@rago.be
Scholengroep 2:	113811	Kapellen - Kalmthout
Benaming:		FORUM
Algemeen directeur:		Janssens Carlo
Straat:		Sint-Catharinastraat 10
Plaats:		2940 Stabroek
Telefoon:		03-568 34 80
Fax:		03-568 34 89
E-mail:		sgr2@rago.be
Scholengroep 3:	113829	Brasschaat - Malle - Schoten
Benaming:		AGORA
Algemeen directeur:		Van Gheem François
Straat:		Augustijnslei 54
Plaats:		2930 Brasschaat
Telefoon:		03-651 59 90
Fax:		03-653 31 08
E-mail:		sgr3@rago.be
Scholengroep 4:	113837	Mortsel - Edegem - Lier
Benaming:		KLA4
Algemeen directeur:		Lemmens Marc
Straat:		Mortselsesteenweg 54
Plaats:		2540 Hove
Telefoon:		03-454 67 70
Fax:		03-454 69 28
E-mail:		sgr4@rago.be
Scholengroep 5:	113845	Mechelen - Keerbergen - Heist op de Berg
Algemeen directeur:		Chaffart Robrecht
Straat:		Mechelbaan 559
Plaats:		2580 Putte
Telefoon:		015-75 55 18
Fax:		015-75 48 24
E-mail:		sgr5@rago.be
Scholengroep 6:	113852	Boom - Niel - Willebroek
Algemeen directeur:		Van Gasse Luc
Straat:		Lindestraat 119
Plaats:		2880 Bornem
Telefoon:		03-889 08 00
Fax:		03-897 98 24
E-mail:		sgr6@rago.be

Scholengroep 7:	113861	Kempen
	Algemeen directeur:	Michielsens Jan
	Straat:	Grote Markt 52
	Plaats:	2300 Turnhout
	Telefoon:	014-47 10 60
	Fax:	014-47 10 65
	E-mail:	scholengroepkempen@sgrkempen.be
Scholengroep 8:	113878	Brussel
	Algemeen directeur:	Goris Jacques
	Straat:	Oudstrijderslaan 200
	Plaats:	1140 Evere
	Telefoon:	02-702 30 61
	Fax:	02-702 30 60
	E-mail:	sgr8@rago.be
Scholengroep 9:	113886	Asse - Wemmel - Halle
	Benaming:	Ringscholen
	Algemeen directeur:	De Tant Roger
	Straat:	Kluisstraat 1
	Plaats:	1500 Halle
	Telefoon:	02-363 15 42
	Fax:	02-356 83 63
	E-mail:	sgr9@rago.be
Scholengroep 10:	113894	Vilvoorde - Zaventem
	Algemeen directeur:	Joris René
	Straat:	Hoogstraat 50
	Plaats:	1930 Zaventem
	Telefoon:	02-720 00 58
	Fax:	02-725 09 48
	E-mail:	sgr10@rago.be
Scholengroep 11:	113902	Leuven - Tienen - Landen
	Algemeen directeur:	Lavigne Urbain
	Straat:	Redingenstraat 88
	Plaats:	3000 Leuven
	Telefoon:	016-31 97 27
	Fax:	016-29 43 36
	E-mail:	sgr11@rago.be
Scholengroep 12:	113911	Aarschot - Diest - Tessenderlo
	Benaming:	ADITE
	Algemeen directeur:	Guy Beckx
	Straat:	Boudewijnvest 1A
	Plaats:	3290 Diest
	Telefoon:	013-35 04 90
	Fax:	013-35 04 99
	E-mail:	guy.beckx@ktazdiest.be

Scholengroep 13:	113928	Lanaken - Tongeren - Sint-Truiden
	Benaming:	Zuid-Limburg
	Algemeen directeur:	Vanderstukken Paul
	Straat:	Koning Albertlaan 58
	Plaats:	3620 Lanaken
	Telefoon:	089-71 49 49
	Fax:	089-71 87 41
	E-mail:	sgr13@rago.be
Scholengroep 14:	113936	Maasland
	Algemeen directeur:	Cleuren Guy
	Straat:	Halmstraat 12
	Plaats:	3600 Genk
	Telefoon:	089-84 99 00/01
	Fax:	089-84 99 15
	E-mail:	sgr14@rago.be
Scholengroep 15:	113944	Limburg Noord
	Algemeen directeur:	Snellings Henri
	Straat:	Sint-Margrietstraat 13
	Plaats:	3582 Beringen
	Telefoon:	011-42 77 95
	Fax:	011-42 88 16
	E-mail:	sgr15@rago.be
Scholengroep 16:	113951	Hasselt
	Benaming:	Midden-Limburg
	Algemeen directeur:	Vanhove Willy
	Straat:	A. Hertzstraat 2
	Plaats:	3500 Hasselt
	Telefoon:	011-85 87 40
	Fax:	011-85 87 50
	E-mail:	sgr16@rago.be
Scholengroep 17:	113969	Waesland
	Algemeen directeur:	De Saegher Eric
	Straat:	Kerkstraat 153A
	Plaats:	9190 Stekene
	Telefoon:	03-790 18 80
	Fax:	03-789 08 68
	E-mail:	sgr17@rago.be
Scholengroep 18:	113977	Dendermonde - Lokeren - Wetteren
	Benaming:	Schelde-Dender-Durme
	Algemeen directeur:	Weyns Hans
	Straat:	Zuidlaan 3
	Plaats:	9200 Dendermonde
	Telefoon:	052-25 17 72
	Fax:	052-25 17 89
	E-mail:	sgr18@rago.be

Scholengroep 19:	113985	Aalst - Denderleeuw - Ninove
	Benaming:	Dender
	Algemeen directeur:	Verbrugge Firmin
	Straat:	Welvaartstraat 70 Bus 4
	Plaats:	9300 Aalst
	Telefoon:	053-76 91 40
	Fax:	053-76 91 41
	E-mail:	sgr19@rago.be
Scholengroep 20:	113993	Geraardsbergen - Zottegem
	Algemeen directeur:	Willekens Harry
	Straat:	Sasweg Z-N
	Plaats:	9500 Geraardsbergen
	Telefoon:	054-41 31 69
	Fax:	054-42 25 95
	E-mail:	sgr20@rago.be
Scholengroep 21:	114009	Avelgem - Oudenaarde - Ronse
	Benaming:	Vlaamse Ardennen
	Algemeen directeur:	Onderbeke Guy
	Straat:	Dr. De Wolfplein 9
	Plaats:	9700 Oudenaarde
	Telefoon:	055-33 45 50
	Fax:	055-30 96 12
	E-mail:	sgr21@rago.be
Scholengroep 22:	114017	Gent
	Benaming:	Panta Rhei
	Algemeen directeur:	Bruyneel Pierre
	Straat:	Voskenslaan 60
	Plaats:	9000 Gent
	Telefoon:	09-243 70 98/87
	Fax:	09-245 31 72
	E-mail:	sgr22@rago.be
Scholengroep 23:	114025	Meetjesland
	Algemeen directeur:	Desmidt Marc
	Straat:	Mevrouw Courtmanslaan 80
	Plaats:	9990 Maldegem
	Telefoon:	050-72 88 93
	Fax:	050-72 88 95
	E-mail:	sgr23@rago.be
Scholengroep 24:	114033	Deinze - Tielt - Waregem
	Algemeen directeur:	De Coninck Daniël
	Straat:	Polderdreef 42
	Plaats:	9840 De Pinte
	Telefoon:	09-280 73 10
	Fax:	09-280 73 19
	E-mail:	sgr24@rago.be

Scholengroep 25:	114041	Brugge
	Benaming:	Brugge-Oostkust
	Algemeen directeur:	Vanhaverbeke Philip
	Straat:	A. Verweeplein 25
	Plaats:	8300 Knokke
	Telefoon:	050-63 17 73
	Fax:	050-63 17 79
	E-mail:	sgr25@rago.be
Scholengroep 26:	114082	Kortrijk
	Benaming:	Mandel en Leie
	Algemeen directeur:	Dewulf Willy
	Straat:	Hugo Verrieststraat 68
	Plaats:	8800 Roeselare
	Telefoon:	051-22 62 39
	Fax:	051-24 49 76
	E-mail:	sgr26@rago.be
Scholengroep 27:	114058	Oostende
	Algemeen directeur:	Clauwaert Arlette
	Straat:	Generaal Jungbluthlaan 4
	Plaats:	8400 Oostende
	Telefoon:	059-51 05 24
	Fax:	059-80 79 93
	E-mail:	sgr27@rago.be
Scholengroep 28:	114066	Westhoek
	Algemeen directeur:	Maurau Ronald
	Straat:	Kaaskerkestraat 22 Bus 2
	Plaats:	8600 Diksmuide
	Telefoon:	051-50 50 50
	Fax:	051-50 51 52
	E-mail:	sgr28@rago.be
Scholengroep 29:	114074	BSD
	Algemeen directeur:	Goossens Jaak
	Straat:	BS Troisdorf Prins Van Luik
	Plaats:	4090 B.S.D.
	Telefoon:	0049-2241-972754
	Fax:	0049-2241-72205
	E-mail:	sgr29@t-online.de

Colofon

Het Gemeenschapsonderwijs

Straat: Emile Jacqmainlaan 20
Plaats: 1000 Brussel
Telefoon: 02-790 92 00
Fax: 02-790 92 01
E-mail: info@rago.be
Internet: www.rago.be

Verantwoordelijke uitgever: Jef Wellens, waarnemend administrateur-generaal
Emile Jacqmainlaan 20, 1000 Brussel
Concept, redactie en realisatie: CIBE centrum voor overheidscommunicatie vzw
www.cibe-cvo.be
Fotografie: Carl Lapeirre